DE FYRA RYTTARNA

AV

VICENTE BLASCO IBANEZ

ÖVERSÄTTNING

ILLUSTRERAD MED BILDER FRÅN FILMEN
"DE FYRA RYTTARNA"

MALMÖ 1932
HANDELSAKTIEBOLAGET NORDEN
BOKFÖRLAGET

Ilustrationerna äro reproducerade efter fotografier
från Metro-Goldwyn-filmen "De fyra ryttarna".

Malmö Tryckeri- & Pappersbolags Boktryckeri. Malmö 1932.

Förord till den digitala utgåvan

Detta är **Projekt Runebergs** digitala faksimilutgåva av *De fyra ryttarna*, en svensk översättning av den filmatiserade romanen av **Vicente Blasco Ibañez**.

Romanen, vars femton kapitel är ordnade i tre delar med varsin titelsida, är inbunden tillsammans med ***Den siste mohikanen*** i en knubbig volym, tryckt på billigt papper och utgiven 1932 av förlaget Norden. Översättaren är okänd. Boken digitaliserades i augusti 2004.

FÖRORD.

VICENTE BLASCO IBANEZ är född i närheten av Valencia i Spanien år 1867. Han tillhör den klass av författare, som med sina fängslande ämnen och sitt klara, tydliga skrivsätt förvärvat sig en stor läsekrets, utan att bliva tillbakasatt av sin samtids stora, litterära auktoriteter. Redan, då Ibanez skrivit sina "Contos Valencianos" var han en av Spaniens mest lästa författare.

Ibanez hade alltid varit politiskt intresserad, och då kriget kom, fängslades han så därav, att han påbörjade det

kolossala arbetet att skriva Krigets Historia — en uppgift, som tager tiotal av år, ja till och med ett halvt århundrade. Men, som den romanförfattare Ibanez är, utnyttjade han sitt historiska stoff till romanen "los cuato jinetes del Apocalipsis", som här föreligger på svenska under titeln "De fyra ryttarna."

Denna bok väckte i Spanien icke någon större begejstring, men då den omplanterats till Förenta Staterna i Nordamerika, blev den en världs-succes. Den trycktes i hundratusentals exemplar, och den stora filmfirman Metro Goldwyn inspelade den med den då debuterande Rudolf Valentino i hjältens roll. Ibanez blev miljonär, och Valentino Europas avgud.

Denna bok föreligger nu här — den får tala för sig själv — den har den kände spanske författarens företräden och den är tillika präglat av det, som Ibanez motståndare beteckna som hans fel. Ensidig är den, vi svenskar vilja knappast utan kritik acceptera Ibanez' skildringar av de tyska soldaterna och officerarna såsom rövande och mördande barbarer. Det är krigspsykose, som dock har ett självständigt värde och tjänar Ibanez' mål, att visa, hur förskräckligt och motbjudande kriget är.

"De fyra ryttarna" är liksom Berta v. Suttners berömda roman "Ned med vapnen", en glödande agitation mot kriget. Den är nu känd över hela världen, och Ibanez tillhör de mest lästa spanska författarna. "Tjurfäktaren", "Den svarta floden" m. fl. hava utkommit på alla språk, och Ibanez själv har i sin starka ensidiga agitation för, vad han anser rätt, gjort sig till ovän med sitt fädernesland och flackar rolös omkring i världen, av den nuvarande spanska regeringen betecknad som en fiende till Spanien.

Kanske skall han, som älskar sitt fosterland med svärmisk kärlek, en gång bliva utnämnd till en av dess bästa söner, som Cervantes och Ximenes, vilkas lott i livet var mycket lik hans.

*

1. I BOTGÖRAREKAPELLETS TRÄDGÅRD.

De hade båda kommit överens om, att de skulle träffas kl. 5 på eftermiddagen i botgörarekapellets lilla trädgård; men Julius Desnoyers kom en halv timme för tidigt, bevingad av otåligheten hos en förälskad, som tror, att rendez-vous-timmen kommer fortare, om han inställer sig tidigare. Först då Julius passerade gallergrinden till Boulevard Haussmann kände han plötsligt, att även i Paris tillhör månaden juli sommaren och representerar värme och solsken. För honom var årstidernas växlingar något förvirrande.

Fem månader hade förflutit sedan deras sista möte på denna plats, som, ehuru belägen nära en boulevard med oupphörlig trafik, dock med sin begravningslika tystnad bjöd tillflykt för de omkringirrande, älskande paren. Deras rendez-vous hade alltid varit fastställt till kl. 5. Julius hade då sett sin älskade i ljuset från de nyss tända gatlyktorna — hennes barm var dold av pälsverk, och hon höll muffen som ett skydd för ansiktet. Vid hälsningen ljöd hennes stämma ljuv, och hennes andedräkt utbredde sig i den bitande kölden omkring henne, som en ljus helgongloria, bestående av tusentals små vattendroppar. När de sedan stammat några hälsningsord, lämnade de tillsammans trädgården. Deras kärlek hade sedan vuxit till fulländningens

majestätiska makt, och de flydde, uppfyllda av den, mellan klockan fem och sju till sjätte våningen vid ett hus vid Rue de la Pompe, varest han ägde en liten konstnärsatelјé.

De omsorgsfullt neddragna rullgardinerna, den brinnande kaminen, som utbredde strömmar av purpur, — utom den fanns det icke något annat ljus i lägenheten — samovarens entoniga sång, allt detta, som utgör livets enahanda, gjorde, att de älskande, endast upptagna av sig själva, icke lade märke till, hur eftermiddagarna förlängdes, och huru där ute i molnens djupa, pärlemorskimrande klyftor, där solen sken, våren — först blott en blek och blyg vår — började visa sina gröna fingertoppar i alla knoppar på grenarna redan under vinterns sista angrepp, vintern, den svarta galten, som redan var på flykt.

Emellertid hade Julius företagit en resa till Buenos Ayres och hade på det andra halvklotet mött höstens sista leende och de första kalla vindarna på pampas. Just när han försonat sig med tanken, att vintern för honom var bestämd som en evig årstid, eftersom han ständigt förlade sin bostad från planetens ena ända till den andra, just

då tycktes sommarens prakt helt oväntat möta honom här, i denna trädgård.

En skara barn tumlade skrikande om på de korta vägsträckorna omkring den heliga byggnaden. Det första, Julius stötte på, var ett tunnband, som just, kastat av en barnhand, rullade fram för hans fötter. Sedan mötte han en boll — och runt omkring under kastanjerna samlade sig de varma dagarnas publik, som sökte de blå, av solstrålarna brutna skuggorna. Där

voro tjänstflickor ur de närbelägna husen, som, arbetande eller pratande, likgiltigt följde barnens glada lek. Där voro borgare, som läste sina tidningar, och som i buskagens hägn skapade sig en illusion av sin omgivning. Alla bänkar voro upptagna. Några kvinnor sutto på medhavda stolar av segelduk med den självsäkra min, som känslan av att begagna rättmätig egendom förlänade dem. Järnstolarna, för vilka man fick betala, tjänade tillflykt för några med paket belastade damer; dessa voro borgarfruar från Paris utkanter, som väntade sina familjemedlemmar för att på bangården Saint-Lazare taga tåget. Julius hade föreslagit just detta ställe som mötesplats liksom förr, eftersom han ansåg den för föga besökt. Och hon hade i icke ringa ovetande om de verkliga omständigheterna fastslagit den timmen i den tron, att hon, då hon tillbragt några minuter på "Printemps" eller "les Galleries" skulle kunna smyga sig in i den ensamma trädgården utan att behöva löpa risk för att bliva sedd av någon av sina talrika bekanta.

Desnoyers njöt det nästan glömda välbefinnandet av en promenad i det fria, då han lät sanden knarra under sina fötter. Under tjugo dagar hade han endast kunnat promenera på skeppsdäcket utav trä, lik en picadors häst, som galopperar runt cirkusarenan. Hans fotsulor, som hade vant sig vid den osäkra marken, behöllo även på fast mark en känsla av en elastisk rörelse. Hans fram- och tillbakagående väckte ingen nyfikenhet hos folket, som befann sig på platsen. Ett enda intresse syntes upptaga alla, män såväl som kvinnor. Hans tankar blevo störda av det högröstade samtalet. Alla, som hade en tidning i handen, sågo på dem,

som närmade sig med ett frågande leende. Misstroendet, som förr föranlett storstadens innevånare att ignorera varandra som fiender, syntes plötsligt hava försvunnit.

"De tala om kriget", sade Desnoyers för sig själv, "hela Paris talar nu för tiden endast om krigets möjligheter." Även utanför trädgården märkte man samma oro, vilken likställde folket som bröder. Tidningsförsäljare genomilade boulevarden och utropade eftermiddagens nyheter. En rasande tidningsförsäljerska blev nästan sönderriven av de förbigåendes giriga händer, som kämpade om tidningarna. Varje läsande såg sig omgiven av en grupp, som bad honom om nyheter eller som åtminstone försökte se honom över skuldran för att kunna urskilja de digra överskrifterna i tidningen. Vid Rue de Mathurins på andra sidan Squares åhörde en skara arbetare under tälttaket på en bod, en kamrats förklaringar, vilken underströk sina ord med teatraliska gester med sin tidning. Trafiken på gatorna och stadens allmänna livlighet voro icke annorlunda än alla andra dagar, men Julius hade ett intryck av att åkdonen rörde sig fortare, som om en slags feber darrade i luften, som om allt folk talade och log på ett egendomligt sätt. Alla syntes känna varandra, även på honom själv sågo kvinnorna i trädgården, som om de redan förut vore bekanta. Han kunde närma sig dem och börja ett samtal utan att stöta på någon förvåning.

"De tala om kriget", upprepade han, men han gjorde det med den överlägsna intelligensens medlidande, som redan känner framtiden och känner sig höjd över folkets känslor.

Han visste, varpå denna överlägsenhet berodde. Han hade landat först kl. 10 föregående kväll; det var icke en gång 24 timmar sedan han beträtt fastlandet, och hans mentalitet var en människas, som kommer över den omätliga Oceanen mellan de fria horisonterna och till sin överraskning ser sig angripen av människornas härskande fördomar. Efter landningen hade han under två timmar på ett café observerat, hur borgarfamiljerna tillbragte sin lediga kväll i ett sorglöst och enformigt lugn. Sedan hade amerikaresandenas extratåg fört honom till Paris och lämnat honom klockan fyra på morgonen på Nordstationens perrong, varest Pepe Argensolas armar omfamnade honom. Denne var en ung spanjor, vilken han ibland kallade min "sekreterare" och ibland min "betjänt", utan att själv så noga veta, vilka funktioner, denne egentligen hade att uppfylla för honom. I verkligheten var denna stackars kamrat ett mellanting mellan vän och parasit; tjänstvillig och rörlig ledsagade

han den av sina föräldrar övergivna sonen till en rik familj genom ödets rika växlingar, under lyckliga tider "samlade han smulor", och i nödens timmar sökte och fann han räddande utvägar.

"Hur är det med kriget?" hade Argensola frågat honom, innan han gjorde sig underrättad om resans resultat. "Du kommer utifrån, och måste veta mycket."

Sedan hade Desnoyers sovit i sin gamla säng, som troget bevarade sina minnen, medan "sekreteraren" gick upp och ned i ateljén och talade om Serbien, Ryssland och kejsaren. Den allmänna förstämningen tycktes hava smittat även denne unge man, som var skeptisk mot allt, som icke sammanhängde med hans egna intressen. Då Julius vaknade, fick han en biljett, som inbjöd honom till mötet kl. 5 på eftermiddagen, och som även innehöll några ord om den fruktade faran. Den förstämning, som uppfyllde hela Paris, tycktes till och med skina igenom stilen på biljetten. När han gick till frukost, hade portvaktsfrun, under förevändning att hälsa honom välkommen, frågat efter de sista nyheterna. Och på restauranger, på caféer, på gator, överallt var det tal om kriget, om möjligheterna av ett krig med Tyskland....

Desnoyers var optimist. Vad rörde det honom, dessa oroande nyheter, honom, som hade tillbragt mera än tjugo dagar bland tyskarna, då han på en ångare korsat oceanen.

Han hade avrest från Buenos Ayres på Hamburg—Amerikalinjens ångare "König Friedrich August". Världen hade, då han besteg fartyget varit uppfylld med helig ro, endast i Mexico kämpade vita och halvblodsindianer en revolutionsstrid, som om man ville tillintetgöra den tron, att människan var en genom fred degenererad varelse. Folket på denna del av jorden hade visat en utomordentlig klokhet. Till och med på oceanångaren, den från de olika nationerna stammande passagerarnas lilla värld, syntes vara tecknad en skiss av framtidens sällskap, den framtidens värld, i vilken det icke fanns några gränser och varest raserna icke skulle vara motståndare till varandra.

En morgon väckte musiken ombord, som alla söndagar spelade Luther-koralen, förstaklasspassagerarna med en hög serenad. Desnoyers gnuggade ögonen, ty han trodde, att han ännu var fången i sömnens hallucinationer. De tyska bleckinstrumenten vrålade Marseillaisen genom alla däcken. Kammartjänaren, som log över hans häpnad förklarade sensationens orsak: "Det är den fjortonde juni." På tyska ångare firade man även de nationers stora högtider, vilka anförtrott densamma sina passagerare och sin frakt. Kaptenerna brukade samvetsgrant fira de olika nationernas religiösa högtider och historiska minnen. För att hedra en av de obetydligaste republikerna hissade man flaggan. Detta var en förströelse i kampen mot resans långtråkighet, och tjänade den tyska propagandans höga mål. Man firade för första gången Frankrikes stora dag på ett tyskt skepp, och medan musikanterna, vilka svettades av idel iver, läto Marseillaisen klinga genom skeppets olika våningar, förklarade de morgontidiga skarorna sensationen. "Vilken stor hövlighet", sade de sydamerikanska damerna. "Dessa tyskar äro icke alls så otrevliga, som de verka. Det är en uppmärksamhet...., det är verkligen mycket ädelt. Och så finnes det likväl folk, som ännu tror, att dessa komma att slåss med Frankrike."

De få fransmän, som reste med båten, kände sig smickrade, som om hade de vuxit övermåttligt i den allmänna uppmärksamheten. De voro tre, icke mer: en gammal juvelerare, som hade besökt sin filial i Amerika och två damer från Rue de la Paix, vilka voro de anständigaste och blygsammaste personerna ombord, vestaler med livliga ögon och vibrerande näsvingar, som höllo sig på avstånd utan att det ringaste känna sig hemmastadda i sin omgivning. Denna kväll gavs det en galabankett. I matsalens bakgrund förenades den franska flaggan med kejsarrikets till ett präktigt, fladdrande draperi. Alla tyskar gingo i frack, och deras damer voro djupt dekolleterade. Stewardsuniformerna glänste som på en stor paraddag. Vid desserten hördes en kniv knacka mot ett glas, och det blev tyst. Kommendanten började att tala. Och den gode sjömannen, som förutom sina navigationsgöromål även hade förpliktelserna att hålla tal på alla banketter och öppna balen med den dam, som var den högsta respektspersonen ombord, började långsamt läsa ett fullständigt radband av ord, som slamrade som tallrikar, och varimellan voro mellanrum av obeslutsam tystnad. Desnoyers förstod litet tyska, ty han hade släktingar i Berlin, med vilka han ännu stod i förbindelse, så att han kunde uppfatta några ord.

Kommendanten upprepade varje ögonblick orden "fred och vänner". En bordsgranne, en handelskommissionär, erbjöd sin hjälp som tolk med en tjänstvillighet, som verkade propaganda. Kommendanten bönföll Gud, att freden mellan Tyskland och Frankrike skulle upprätthållas och han hoppades, att de båda nationerna mer och mer skulle bliva goda vänner med varandra.

Vid samma bord, vid vilket även kommendanten satt, reste sig en annan talare. Han var den mest ansedde av de tyska passagerarna, en rik industriidkare från Düsseldorf, som nyss hade besökt sina affärsvänner i Amerika. Ingen tilltalade honom med hans namn. Han hette, då han förvärvat denna titel endast "Herr Kommerzienrat" liksom hans fru hade antagit titeln: "Frau Rat". "Frau Rat", som var mycket yngre än sin högförnäme make, hade redan från resans början tilldragit sig

Desnoyers uppmärksamhet. Hon å sin sida gynnade den unge argentinaren, därigenom att hon vid första samtalet avstod från sin titel. "Jag heter Berta" ,sade hon snirklat, som en Versailleshertiginna skulle hava sagt till en vacker abbé, som satt vid hennes fötter. Även hennes make protesterade, då Desnoyers kallade honom Rat, som hans landsmän. "Mina vänner kalla mig kapten, jag anför ett landstormskompani." Och gesten, vilken industriidkaren gjorde vid dessa ord, uppenbarade en misskänd människas melankoli, som ringaktar den honom erbjudna äran och endast i tankarna njuter den äro, som ännu icke tillkommer honom.

Under hans tal mönstrade Julius hans lilla huvud och kraftiga nacke, som gjorde honom lik en stridslysten hund. I andanom såg han den höga, tryckande uniformskragen, över vars rand en röd och fet dubbelhaka syntes. Den uppsnodda, pomaderade mustaschen markerade en aggressiv ställning. Hans stämma var skärande och rå, som om han ständigt kommenderade en trupp. Det måste vara med en sådan röst, som kejsaren höll tal. Och hans stridslystne undersåte förkortade helt instinktmässigt för att efterapa denne, sin vänstra arm, som om stödde han handen på en obefintlig sabelknapp.

Trots hans stolta gester och kommenderande ton gapskrattade de åhörande tyskarna vid hane första ord; de voro människor, som visste att uppskatta offret, som en "Herr Kommerzienrat" bragte, som är benägen att deltaga i en sällskapstillställning.

"Han säger vackra saker om fransmännen", sade tolken lågt. "Det är inga förolämpningar."

Julius hade gissat något därav, ty han hörde åtskilliga gånger ordet "Franzosen". Han tolkade talarens ord ungefär så: Fransmännen — stora barn — glada — graciösa — oöverlagda. Om de bara kunde glömma vreden och det förgångna, skulle det icke mera finnas någon missklang mellan dem och tyskarna. De tyska åhörarna skrattade icke mera. "Herr Kommerzienrat" avstod från sin ironi, som var grandios, en ironi av många tons vikt, jättelik som detta skepp. Sedan utvecklade han den allvarligaste delen av sitt tal, och till och med komissionären syntes rörd.

"Inte sant, mina herrar", fortfor han, det vore önskvärt, att Frankrike vore mycket stort, och att vi en vacker dag tillsammans marscherade mot andra fiender — mot andra."

Därvid blinkade han med det ena ögat, maliciöst smilande, med samma intelligenta leende, som nämnandet av den mystiska fienden, framkallade hos alla.

Till slut höjde "Rat- und Hauptmann" sitt glas till Frankrikes väl. "Leve Frankrike", skrek han, som om han befallde sina reservister en vändning. Tre gånger skrek han det, och hela det germanska sällskapet besvarade det stående med ett "Leve Frankrike", som liknade ett vrål, medan musiken i grannrummet avbröt Marseillaisen.

Desnoyers rörelse växte. En rysning av begejstring överföll honom. Hans ögon blevo fuktiga, och han trodde, då han drack sin champagne, att han samtidigt sväljde några tårar. Han bar ett franskt namn, hade franskt blod, och vad dessa "Gringos" gjorde — som för det mesta förekom honom löjligt och dumt

— krävde tacksamhet. Kejsarens undersåtar firade revolutionens glanstid... han trodde sig uppleva ett stort, historiskt ögonblick.

"Mycket bra" sade han till de andra sydamerikanarna, som sutto vid grannborden. "Man måste medge, att de äro

ädla och vänliga", varpå han genast med sina tjugosju års häftighet störtade sig på juveleraren och förebrådde honom, att han hade förblivit stum, han som var den ende fransmannen, som befann sig här ombord. Han borde ha sagt några ord av tacksamhet. Det hade varit hans fel, om festen slutat med en misstämning.

"Varför har icke Ni talat, Ni som är son till en fransman?" sade den andre.

"Jag är argentinsk borgare", svarade Julius.

Han lämnade juveleraren, medan denne i tanke, att han borde talat, gav de omkringstående förklaringar. Det är mycket farligt, att blanda sig i diplomatiska saker. Förresten hade han icke fått några instruktioner från sin regering. Och under några timmar ansåg han sig vara en människa, som hade varit nära att avsluta ett stort blad i världhistorien.

Desnoyers tillbragte resten av natten i rökrummet. Det var "Frau Rats" närvaro, som höll honom kvar. Landstormskaptenen, som mellan sina läppar hade en enorm cigarr, spelade poker med de landsmän, som efter rang och rikedom kommo närmast efter honom. Hans maka höll sig nästan hela tiden vid hans sida och observerade den med öl lastade kyparens kommande och gående utan att våga inskrida mot den jättelika konsumtionen. Hon var huvudsakligen sysselsatt med

att hålla en plats i sin närhet för Desnoyers. Hon ansåg honom som den mest "distingerade" mannen ombord, emedan han vid alla måltider drack champagne. Han var av medelstorlek, mörk, med små fötter — detta nödgade henne att draga sina fötter in under kjolen —, hans panna var en triangel under två blanka, svarta hårstrimmor, som glänste som lack. Han var alltså den typ, som just bildade motsatsen till hennes omgivning. Dessutom levde han i Paris — i den stad, som hon trots talrika resor på båda jordhalvorna aldrig hade sett.

"Å, Paris, Paris," sade hon, därvid öppnade hon, då hon talade med argentinaren, ögonen och krusade läpparna för att visa sin beundran. "Hur gärna skulle jag icke vilja resa dit." Och för att förmå honom att berätta närmare detaljer om Paris, tillät hon honom att taga sig vissa friheter med hänsyn till förhållandena i Berlin; men hon gjorde det i skamsen beskedlighet, och medgav, att det fanns mycket mer i världen, mycket mer, och att hon önskade lära känna det.

Julius, som gick förbi botgörarekapellet, påminde sig med samvetskval fru kommerseråd Erckmann; han, som egentligen hade företagit amerikaresan för en kvinnas skull, för att skaffa pengar till giftermålet. Men han fann genast en ursäkt för sitt beteende, ingen visste ju vad som hänt. Förresten var han icke någon asket, och fru Berta Erckmann hade mitt på havet visat honom en frestande vänskap. När han påminde sig henne, såg han i sin fantasi en fullblodshäst, en mager, blond, långbent häst. Hon var en modern tyska, som ansåg, att hennes folks största fel, var dess kvinnors klumpighet,

och hon för sin del bekämpade detta nationalfel med alla till buds stående medel. Mat var för henne ett lidande, och öldrickandet i rökrummet gav henne outsägliga kval. Den slanka figuren, som hon med vilje försökte bibehålla, visade tydligt hennes kraftiga växt, hennes starka benbyggnad, de mäktiga kindbenen med de stora, sunda, bländande tänderna, så att Desnoyers vanvördade liknelse ibland syntes vara rättvis.

"Hon är nätt och ändå kraftig", sade han för sig själv, när han mönstrade henne. Men sedan förklarade han henne likväl som den mest "distingerade" kvinnan ombord; distingerad i ensamheten på fartyget, elegant i München-stil med kläder av odefinierbara färger, som påminde om persisk konst och medelålders tavlor. Maken beundrade Bertas elegans, men i hemlighet beklagade han hennes barnlöshet som ett högförräderi. Tyska fosterlandet var storartat med sina fruktsamma kvinnor. Kejsaren hade på sitt vanliga överdrivna sätt låtit fastställa, att den verkligt sköna tyska kvinnan, måste hava en längd av mera än en och en halv meter.

Då Desnoyers trädde in i rökrummet för att intaga den av kommerserådinnan reserverade platsen, blandade hennes man och hans vräkiga kamrater korten vid spelbordet. Kommerserådet fortsatte diskussionen med sina vänner, och dessa lade cigarrerna åt sidan för att tillkännagiva sitt bifall. Julius närvaro framkallade hos alla ett älskvärt leende; Frankrike kom för att göra sig god vän med dem. De visste, att hans far var fransman, och det var tillräckligt för dem för att taga upp honom i sin krets, som om han komme somrepresentant för republikens

högsta diplomati raka; vägen från Quai d'Orsay. Ivern att värva en proselyt förmådde dem att redan från början ägna honom den allra största uppmärksamhet.

"Vi", fortfor kommerserådet, och såg därvid Desnoyers stadigt i ögonen, som om han från honom väntade en högtidlig förklaring, "vi önska, att få leva i all vänskaplighet med Frankrike".

Den unge Julius gav sitt bifall till känna genom att nicka med huvudet för att icke visa sig ohövlig. Han såg helst, att människorna icke voro fiender. Han för sin del kände verkligen dennia vänskap, sådan den önskades av honom. I detta ögonblick intresserade honom endast det där knät, som sökte hans under bordet och som genom dubbelt siden överförde en angenäm värme.

"Men Frankrike", fortfor industriidkären klagande, "visar sig gentemot oss som en riktig bitvarg. Sedan år tillbaka räcker vår kejsare Frankrike handen med noblaste värdighet, men Frankrike låtsas, som om det icke såge den ... ni får väl medge, att detta icke är korrekt ..."

Här trodde sig Desnoyers vara tvungen att säga någonting, för att icke den talande skulle ana, varmed han i verkligheten sysselsatte sig.

"Kanske gör ni ändå icke tillräckligt. Om ni framför allt skulle lämna det tillbaka, som ni en gång har tagit."

Nu inträdde en förvånad tystnad, som om man hört en alarmsignal ombord på fartyget. Några av dem, som stodo i begrepp att lägga bort sina cigarrer, förblevo sittande som förlamade, med två fingrar vid munnen,och ögonen vitt uppspärrade. Men landstormskaptenen formade sin stumma protest i ord:

"Tillbakalämna", sade han med en röst, som tycktes kvävas i hans uppsvällda strupe. "Vi hava ingenting att lämna tillbaka, därför att vi icke hava tagit någonting. Det, som vi äga, ha vi vunnit genom vår hjältebragd."

Det gömda knät kändes allt tydligare, som ville det genom kraftigare beröring anbefalla den unge mannen att vara försiktigare.

"Säg inte någonting sådant", suckade Berta. "Så säga endast de korrumperade republikanerna i Paris. En så utmärkt ung man, som har varit i Berlin, och som har släkt i Tyskland ..."

Men Desnoyers kände vid detta i stolt ton framsagda påstående en medärvd impuls till att vara aggressiv väckas inom sig och sade kallt:

"Det är, precis som om jag ville taga klockan från eder, och genast därpå föresloge eder, att vi skulle bliva vänner och glömma det skedda. Ni skulle möjligen kunna glömma det, men först måste jag återlämna klockan till eder."

Kommerserådet Erckmann stammade, då han, i sin strävan att säga så mycket på en gång, hoppade från den ena tanken till den andra:

"Att jämföra erövringen av Elsass med en stöld. Ett tyskt landskap. Rasen -- språket -- historien --."

"Men varifrån skulle då dess vilja att bliva tyskt härstamma?" frågade den unge mannen utan att förlora sitt lugn. "När frågade ni egentligen efter dess vilja?"Kommerserådet höll inne med obeslutsam hållning, som om han vore i tvivel om, huruvida han skulle överfalla den oförskämde och kväva honom med sitt förakt.

Slutligen sade han majestätiskt: "Ni vet inte, vad ni säger, unge man. Ni är argentinare och känner icke förhållandena i Europa." Man satte sig åter, och nu visade man hon'om icke samma hövlighet, som man till en början hade låtit honom åtnjuta. Kommerserådet vände honom med en militärisk, klumpig gest ryggen och började åter att dela ut korten. Ett nytt parti började. Desnoyers, vilken tydligt förnam den isolering, som denna tystnad innebar, kände sig frestad att plötsligt avbryta spelet. Men det dolda knäet rådde till lugn, och en icke mindre osynlig hand sökte hans och tryckte den sakta. Detta var tillräckligt för att få honom att återvinna sitt goda humör. "Frau Rat" följde spelets gång med intresserade blickar. Även han såg på, och ett ironiskt leende krusade hans läppar, då han liksom till tröst sade sig: "Kapten, kapten, du vet icke vad som väntar dig."

Hade han varit i land, skulle han aldrig hava närmat sig dessa människor; men livet på oceanångaren tvingade

honom onekligen .att glömma. Nästa dag kommo kommerserådet och hans vänner till honom och försökte med största älskvärdhet att utplåna varje påminnelse om missförståndet. Han var en "distingerad", ung man, som tillhörde en rik familj, och de ägde alla butiker eller andra affärer i hans fosterland. Det enda som de undveko var att nämna hans franska härstamning. Han var argentinare, och alla intresserade de sigför sin nation och överhuvudtaget för hela Sydamerika, varest de hade agenturer och affärer; de skröto med dem, som om vore de stormakter; de resonerade på det allvarligaste om avhandlingar och tal av alla politiska personer och läto förstå, att det inte fanns någon i Tyskland, som icke intresserade sig för Sydamerikas framtid, de berömde det som ett återsken av kejsarriket men allt detta under förutsättning att Sydamerika förbleve under germanskt inflytande.

Trots detta smickrande tal visade sig Desnoyers mindre ofta vid pokerspelet. Kommerserådinnan drog sig tidigare än vanligt tillbaka till sin kahytt. Ekvatorns närhet förorsakade ett oemotståndligt behov av sömn, vilket till och med överföll henne, redan när hon höll korten i hand. Julius å sin sida blev fasthållen av en hemlighetsfull sysselsättning, som tydligtvis först efter midnatt tillät honom att komma upp på däcket. Med brådskan hos en person, som lägger värde på att bliva sedd, emedan han annars fruktar att bliva misstänkt, trädde han livligt pratande in i röksalongen och satte sig hos de spelande. Partiet var avslutat och den lyckliga utgången firades med ett slösande av öl och tjocka hamburger-cigarrer. Det var tiden för den germanska expansionen, tiden för intimitet människorna emellan, tiden för de livliga historierna. Kommerserådet presiderade vördnadsfullt för sina galna vänner, som dock i verkligheten voro duktiga köpmän och åtnjöto stor.kredit i de tyska bankerna. Han var en krigare, en kapten, och när han kvitterade varje vits med ett gapskratt, verkade det som om han trodde sig vara i en bivack tillsammans med sina kamrater.För sydamerikanernas skull, som voro trötta på spat-serturerna upp och ned på däck, översatte man de tvivelaktiga historierna till spanska. Julius beundrade, huru lätt alla dessa människor hade för att skratta. Under det de främmande förblevo oberörda, skrattade de för full hals, så att de måste luta sig bakåt i sina stolar, och om en vits icke slog an, så hade berättaren alltid ett ofelbart medel till förbättring av sitt misslyckande till hands:

"Man har berättat denna historia för kejsaren, och han skrattade mycket åt den." Mera behövde han icke säga. Alla skrattade: "Ha, ha, ha," i ett plötsligt utbrott; det var ett trestämmigt skratt, ty om man hade skrattat längre, skulle det tagas som ett brott mot hans kejserliga majestät.

När man närmade sig Europa kommo en mängd av nyheter som en våg över skeppet. Telegraftjänstemännen arbetade oupphörligt. När Desnoyers en kväll inträdde i rökrummet, såg han de mera ansedda tyskarna livliga och upprörda klappa i händerna. De drucko inget öl; de läto servera sig tysk champagne och "Frau Rat", tydligen upptagen av händelserna, gick icke ner i sin kahytt. Kapten Erckmann erbjöd den unge mannen ett glas.

"Det är krig", sade han entusiastiskt. "Kriget har kommit. Det var också högt på tiden."

Desnoyers gjorde en förtvivlad gest. Kriget, vad är det för ett krig? Han hade, som alla andra på svarta tavlan i hallen läst ett radiotelegram, vari meddelades, att den österrikiska regeringen hade skickat ett ultimatum till Serbien, men denna lektyr hade ickerört honom det ringaste. Han föraktade Balkan-frågan. Det var blott stridigheter mellan okultiverade länder, och världen borde enligt hans åsikt hellre intressera sig för viktigare ting. Hur kunde en sådan småsak uppröra» en krigare som kommerserådet? De båda nationerna skulle nog snart åter komma att förstå varandra. Diplomatien duger ju ibland till sådana saker.

"Nej", sade den tyske hårdnackat, "det är krig, det välsignade kriget. Ryssland kommer att hjälpa Serbien, och vi komma att stödja oss på våra allierade. Och vad kommer Frankrike att göra? Vet ni, vad Frankrike kommer att göra?"

Julius ryckte misslynt på skuldrorna, såsom om han ville vara i fred.

"Det är kriget", fortfor kommerserådet, "preventivt krig, som vi behöva. Ryssland växer fort och förbereder sig mot oss. Om freden varar ännu fyra år, så hinner Ryssland fullborda sina strategiska järnvägar; och den starka ryska militären kan förena sig med de allierades och bliva mera värd än den tyska. Det är bättre, att nu giva dem en duktig stöt. Man måste utnyttja tillfället ... Kriget. Det preventiva kriget."

Alla åhörde tigande, men några få tycktes icke dela hans begejstring. Kriget. De förutsågo redan affärernas tillbakagång, ledarnas bankrutt, vägrad kredit i bankerna -- en katastrof, som var värre för dem än död och slakt. Emellertid gåvo de sitt samtyckande till känna genom att nicka och brummainde j åka till Erckmanns vilda utbrott, ty han var kommerseråd och dessutom officer. Han måste ju vara invigd ifosterlandets öde, och det var tillräckligt för dem, att i all hemlighet dricka för krigets lyckliga utgång.

Den unge argentinaren trodde, att kommerserådet och hans beundrare voro druckna. "Stopp, kapten", sade han försonande, "vad ni säger är ologiskt". Hur skulle ett krig kunna konvenera Tysklands industri? Varje ögonblick förstorar det ju sina aktioner. Varje månad erövrar det en ny marknad. År för år förstoras ju dess affärsavslut i oerhörda proportioner. För sextio år sedan måste ju Tyskland besätta sina få skepp med Berlins kuskar. Nu korsar dess handels- och krigsflotta alla oceaner, och det finns ingen hamn, på vilkens kaj icke de tyska varorna upptaga den största platsen. Men Tyskland måste för att kunna fortsätta så hålla sig fjärran från allt krig. Ännu fred i tjugo år, och tyskarna skulle bliva världshandelns herrar, och i dessa oblodiga krig besegra England, mästaren från i går. Och detta allt skulle de sätta på spel liksom en som sätter hela sin förmögenhet på ett enda kort -- i en kamp, som skulle kunna misslyckas?"

"Nej, kriget, det preventiva kriget", upprepade kommerserådet vilt. "Vi leva mitt bland fienden, och det kan icke vidare fortsätta så, det är bättre, att göra slut med en gång. De eller vi. Tyskland känner sig starkt nog för att uppfordra hela världen. Vi måste göra slut på Rysslands hot. Och om Frankrike icke håller sig tyst, desto värre för dem själva. Och om annars någon -- vem som helst -- skulle vara dristig nog att ingripa i vårt lands angelägenheter -- desto värre för honom. Om jag i mina fabriker inställer en ny maskin, så skall den arbeta och icke stå stilla. Vi havärldens bästa armé, vi måste en gång, sätta den i rörelse så att den icke rostar."

Sedan tillfogade han ironiskt: "De ha bakom vår rygg slutit en järnkrets för att kväva oss, men Tyskland har ett starkt bröst, och det är nog att utvidga detsamma för att spränga midjan. Vi måste passa på, innan det är för sent. Ve den, som vågar motstå oss."

Desnoyers kände sig nödsakad att svara på detta arroganta tal. Han hade aldrig märkt något av den järnring, av vilken tyskarna kände sig instängd. Det enda, som nationerna gjorde, var, att de icke stodo sysslolösa mot tyskarnas övermåttliga äregirighet. De förberedde sig endast på att försvara sig emot ett säkert förestående angrepp. De ville endast bevara sin ära, vilken tyskarnas oerhörda pretentioner trampade under fötterna.

"Komma icke de andra nationerna", frågade han, "att se sig tvungna att försvara sig, och komma icke tyskarna att bilda en fara för hela världen?"

Liksom för några kvällar sedan sökte en osynlig hand under bordet uppmana honom att vara försiktig, men han kände nu auktoritetens starka tryck, som gav honom en högre rättighet.

"Åh", suckade den söta Berta. "Sådana saker säger en så ung människa som ..."

Hon kunde icke fortsätta, ty hennes man avbröt henne. Man var icke mer i amerikanska farvatten, och kommerserådet uttalade sig med en husfaders bestämdhet: "Min unge man, jag har äran att fastställa", sade han med en diplomats skärande kallblodighet, "att ni inte är mer än en sydamerikanare, och att ni inte har någon aning om europeiska förhållanden".Han kallade honom icke "indian", men Julius hörde detta ord underförstått som om tysken hade uttalat det. Ve honom, om den gömda, mjuka handen icke hade hindrat honom från ett vredesutbrott, men dess beröring gjorde honom lugn och kom honom nästan att le. "Tack så mycket, kapten", sade han för sig själv, "det är det minsta, som du kan göra för att taga revanch".

Härmed upphörde hans intresse för kaptenen och hans sällskap. Affärsmännen, som dagligen sågo sig närmare sitt hemland, avstodo från sin Önskan, att han skulle ledsaga dem på deras resor i den nya världen. Förresten hade de allvarligare saker att sysselsätta sig med. Telegraf tjänsten funktionerade obehindrat. Skeppets kommendant resonerade i sin kahytt med kommerserådet, som han ansåg vara en landsman av största betydelse. Hans vänner uppsökte mera avlägsna platser för att tala med varandra. Till och med Berta började slutligen att undvika Desnoyers. Hon log än emot honom, men hennes leende gällde mera minnen än den nuvarande stunden.

Mellan Lissabon och den engelska kusten talade Julius för sista gången med hennes make. Varje morgon läste man på den svarta tavlan alarmnyheterna, vilka radion förmedlade. Riket rustade sig i kampen mot sina fiender.

"Gud skall straffa dem med alla slags olyckor." Desnoyers stod förlamad av skräck framför den sista nyheten: "Trehundratusen revolutionärer belägra för närvarande Paris, de yttre stadsdelarna brinna redan, kommunens fasa utbryter.""Men dessa tyskar äro ju galna", ropade den unge mannen, när han såg detta radiogram mitt i en grupp av nyfikna, som icke voro mindre förskräckta än han själv.

"Vi komma att förlora vårt förstånd. Vad är det för revolutionärer? Hur kan en revolution utbryta i Paris, då regeringen ju dock icke är sammansatt av reaktionärer?"

Bredvid honom höjde sig en röst, rå och mäktig, som om ville den från början kväva varje tvivel. Den tillhörde kommerserådet; och den sade:

"Unge man, dessa nyheter komma från Tysklands första telegrafagen turer, och i Tyskland ljuger man icke." Efter detta påstående vände han honom ryggen, och de återsågo varandra aldrig.

Följande morgon, resans sista, blev Desnoyers väckt mycket brådskande av sin tjänare: "Kom ut på däck herre, där utbreder sig ett vackert skådespel." Havet låg dolt av dimslöjan, men genom denna slöja tecknade sig silhuetter av kraftiga torn och spetsiga minareter. Dessa kommo långsamt och majestätiskt närmare över det oljiga vattenbrynet. Julius räknade till minst aderton. Det var Ermelkanalens flotta, utsänd av engelska regeringen endast för att visa sin styrkan Och för första gången fick Desnoyers en föreställning om den engelska sjömaktens stora omfång. Det tyska skeppet påskyndade sin kurs och gjorde sig litet och underdånigt, när det passerade. "Man skulle nästan tro", tänkte den unge mannen, "att det har dåligt samvete, och önskar bringa sig i säkerhet". Bredvid honom grälade en sydamerikansk passagerare med entysk. "Tänk om kriget mellan eder och dem redan skulle vara förklarat, om de skulle taga oss fångna."

På eftermiddagen anlände de till Southamptons rederi. "König Friedrich August" hade bråttom, och önskade att så snart som möjligt komma därifrån. Alla lastnings- och lossningsmanövrer försiggingo i svindlande fart. Omlastningen av personer och bagage var enorm. Två fullsatta ångare lågo beredda för överfarten. En mängd i England boende tyskar översvämmade däcket och visade den glädje, som alltid besjälar de hemvändande. Strax därefter for skeppet med stor hastighet genom kanalen.

De, som voro församlade på däck talade livligt om den ovanliga samlingen skepp i kanalen, som de kallade för "Havets boulevard". Några rökmoln vid horisonten visade franska flottans närvaro, vilken vände tillbaka från Ryssland, medförande president Poincaré. Upproret i Europa hade avbrutit hans resa. Stax därefter såg man åter flera engelska skepp, som, likt vaksamma hundar, omkretsade sina kuskar. Två nordamerikanska pansarskepp igenkände man redan på den korgliknande formen av deras master. Sedan for ett ryskt skepp förbi, vitt och glänsande fråni ovan till nedan; det gick för full ånga och ställde kurs mot Baltik. "Farligt", ropade de amerikanska resandena, "mycket farligt det tyckes, som om saken denna gång skulle bliva allvarlig." Och de sågo oroligt från den ena kusten till den andra. Dessa sågo visserligen ut som vanligt, men det kunde ju hända, att ett nytt stycke historia förberedde sig bakom dem.

Oceanångaren skulle egentligen anlända omkringmidnatt till Boulogne och där invänta dagbräckningen, så att de resande bekvämt skulle kunna gå i land. Men den anlände redan klockan tio på kvällen och kastade ankar framför hamnen. Kommendanten gav order om, att landningen skulle ske på mindre än en halv timme. Av den anledningen hade han påskyndat farten och slösat med kol. Han ville nämligen avlägsna sig så fort som möjligt, för att söka tillflykt i Hamburg, varför de radiografiska apparaterna arbetade för högtryck.

Under strålkastarnas blåa ljus, som gav havet en blyliknande nyans, började passagerarna gå i land, och även det för Paris bestämda bagaget lastades i bogserbåtarna. "Fort, fort." Matroserna stödde de långsamma damerna, vilka räknade sitt bagage, emedan de trodde, att de hade förlorat något. Stewartarna buro barnen såsom paketer. Denna allmänna hastighet åstadkom, att den överdrivna tyska älskvärdheten försvann. "De äro som lakejer", tänkte Desnoyers, "de tro, att triumfens timme är nära, och anse det icke för nödvändigt att hyckla".

Han befann sig i en över vågorna dansande bogserbåt mittemot oceanångarens svarta orörliga skrov, som var omgivet av lysande kretsar, och vilkets däck var fyllt av människor, som vinkade med sina brokiga näsdukar. Julius igenkände Berta, som rörde sin hand, utan att hon kunde se honom, utan att veta, i vilken av båtarna han befann sig, endast för att visa sin tacksamhet for de ljuva minnen, som nu försjönko i havets hemligheter. "Lev väl, Frau Rat".

Avståndet mellan de båda atlantångarna, som började sätta sig i rörelse och bogserbåten, som närmadesig hamnens inlopp, blev större och större. Då hördes en högljudd stämma från akterdäck, som om den avvaktat detta säkra ögonblick: "Vi ses igen. Snart träffas vi i Paris." Och musikkapellet, detsamma som för tretton dagar sedan oväntat hade uppskrämt Desnoyers genom att spela Marseillaisen, spelade en marsch från Fredrik den stores tid, en grenadiermarsch med trum-pe tackompan j emang.

Med hästen och oförskämdheten hos en hämdgirig, som tror, att hans önskningar äro nära att uppfyllas, försvann så den sista tyska atlantångaren i mörkret vid den franska kusten.

Detta hände sistförflutna natt Knappa 24 timmar hade sedan dess förflutit, men det tycktes Desnoyers, som om vore denna händelse långt avlägsen från verkligheten. Den till opposition alltid beredda, tänkande människan lät icke smitta sig av den allmänna uppståndelsen. Kommerserådets förmätenhet tycktes honom nu endast vara skrytet från en till soldat förvandlad borgare. Parisbefolkningens oro betydde ingenting annat än ett lugnt levande folks nervösa rysningar, vilket redan uppröres av skuggan av en fara för sin egen välgång. Hur ofta hade man icke redan talat om ett plötsligt krig, men i sista ögonblicket hade konflikten alltid blivit löst. För övrigt önskade de icke något krig, därför att detta skulle komma att korsa deras planer för framtiden, och därför att människan endast anser det vara logiskt och förnuftigt, som passar hennes egna intressen, hennes högsta principer.

"Nej, det kommer icke att bli något krig," upprepade han, under det han passerade genom trädgården. "Dehär människorna äro ju bara narrar. Hur skulle under nuvarande tid ett krig överhuvudtaget kunna vara möjligt?"

Så kvävde han sina tvivel, även om det vore att befara, att de inom kort åter skulle komma att dyka upp; sedan tänkte han, i det han såg på sin klocka, på det förestående nöjet. Klockan var 5. Nu måste hon komma vilket ögonblick som helst. Han trodde sig känna igen henne i en dam, som på något avstånd passerade en gallergrind vid Rue Quasquier. Hon tycktes honom se annorlunda ut, men det föll honom in, att sommarmodet hade kunnat förändra hennes utseende. Men snart såg han, att han hade misstagit sig. Denna dam var icke ensam, utan ledsagades av en annan dam. Antagligen var det engelskor eller amerikanskor, som ville besöka det till Marie Antoinettes ära resta kapellet och den avrättade drottningens gamla grav. Julius observerade, huru de stego upp för trapporna och genomkorsade hallens inre, i vilken 800 dödade schweizare och andra offer för revolutionsraseriet, som dödats vid angreppet den 10 augusti, vilade.

Misstaget hade berört honom oangenämt, och han fortsatte sin vandring. Hans dåliga lynne gjorde, att han fann minnesmärket i renässansstil, med vilket bourbonnerna hade prytt Madelainekyrkogården, fulare än någonsin. Det blev sent, och hon kom inte. Julius kastade varje gång han vände om, hungriga blickar på trädgårdsingångarna. Och så skedde det som alltid vid deras möten; hon var helt plötsligt där, en uppenbarelse, som fallen från skyarna, eller som uppstånden ur jorden. En sakta hostning, ett obetydligt ljud som avsteg, och då Julius vände sig om, stötte han nästan ihop med henne.

"Margarete, o Margarete." Det var verkligen hon, men ändå kände han först så småningom igen henne. Det förvånade honom något, att i fullaste verklighet få se hennes gestalt framför sig, vilken sedan tre månader tillbaka hållit hans fantasi fången, hennes gestalt, som hans avlägsna, upprörda förgudning hade förandligat. Men hans tvivel varade endast några korta ögonblick. Sedan tycktes det honom, som om tid och rum hade förlorat sin betydelse, som om han aldrig någonsin hade företagit någon resa, och som om endast få timmar hade förflutit sedan deras sista möte.

Margarete anade det känsloutbrott, som kunde följa på Julius utrop och hon befarade en livlig handklappning eller något ännu mera. Därför förhöll hon sig lugn och allvarlig.

Med en avvisande rörelse sade hon: "Nej, inte här, vilken dum idé att träffas här."

Hon ville sätta sig på en av järnsofforna i skuggan av ett buskage; men reste sig åter plötsligt. Om någon komme gående på boulevarden, kunde man vid första ögonblicket se henne i trädgården. Till följd av de stora affärernas nära grannskap var det lätt möjligt att någon av hennes många vänner skulle komma förbi här vid denna tid. Därför flydde de till ett hörn av minnesmärket och satte sig mellan detta och Rue de Mathurin. Desnoyers flyttade två stolar till ett hörn, så att de sittande blevo gömda för dem, som gick förbi på andra sidan staketet. Men detta var heller icke någon ostörd ensamhet. Endast några få steg från dem satt en tjock,närsynt man och läste tidningen, och strax intill uppehöllo sig en grupp pratande, strumpstickande kvinnor, och en fru med röd peruk och två hundar, efter utseendet att döma en hushållerska, som lät sina båda skyddslingar lufta på sig i trädgården kom upprepade gånger förbi kärleksparet och log diskret.

"Usch, så långtråkigt," mumlade Margarete missnöjd. "Varför hava vi egentligen kommit hit." De betraktade kärleksfullt varandra, önskande att noga kunna se de förändringar, som de under den gångna tiden hade undergått.

"Du har blivit brunare, du ser ut som en sjöman."

Julius fann henne älskligare än någonsin och var övertygad om, att känslan av att äga henne uppvägde alla de besvärligheter, som den sydamerikanska resan fört med sig. Hon var större än han, och hennes figur var elegant, smidig och välproportionerad. "Hon har en musikalisk gång", hade Desnoyers alltid sagt sig, då han i tankarna såg hennes bild framför sig. Och nu, då han åter hade henne hos sig, måste han på vägen genom trädgården, i vilken han hade för avsikt att söka en annan plats, i första rummet beundra hennes lätta, rytmiska, sirliga gång. Hennes drag voro icke regelbundna, men förtrollande, fängslande och pikanta, en äkta parisiskas ansikte. Allt, som någonsin kunde tänkas för att försköna hennes kvinnliga behag, hade hon med kritisk kännaresmak använt sig av. Hon hade alltid levat endast för sig själv. Först för några månader sedan hade hon avstått från en del av sin förtjusande självständighet och avstått från en del av sina reunions, teaftnar och besök för att ägna Desnoyers någraeftermiddagstimmar. Till gestalt och färg var hon lik en dyrbar docka, hon hade ingen större äregirighet än att med personlig, elegans visa sig i modisternas allra senaste creationer. Men i själva verket var hon ändå underkastad samma lidande och fröjder som andra kvinnor, då hon,själv skapade sitt själsliv. Hennes nya livs kärna, som hon dolde under sitt tidigare livs frivolitet, var Desnoyers. Just då hon smickrade sig med att hava omskapat sitt liv, då hon trodde sig hava lyckats förbinda världslig elegans med en intim, sluten kärleks fröjder, just då hade en förkrossande katastrof förstört hennes stilla lycka: hennes mans mellankomst vilken möjlighet hon icke alls tagit i betraktande. Hon, som var van att anse sig själv som världens medelpunkt och inbillade sig, att alla händelser måste rikta sig efter hennes önskningar och smak, hade vid denna grymma överraskning känt mera förvåning än bekymmer.

"Hur tycker du, att jag ser ut? frågade Margarete," jag måste säga dig, att modet har ändrat sig mycket. Den långa, snäva kjolens tid är förbi, den bäres nu kortare och vidare."

Desnoyers intresserade sig livligt för hennes klädsel och berömde inte bara Margaretes skönhet utan även hennes moderna uppenbarelse.

"Har du tänkt mycket på mig? Har du inte någon gång varit mig otrogen? Inte en enda gång? Säg mig sanningen. Du vet ju, att jag genast märker, om du ljuger."

"Jag har alltid tänkt på dig", sade han och lade handen på hjärtat, som hade han att avlägga ed inför en domare.Han uttalade det glatt, utan tvekan och med övertygelse. Ty till och med, om han varit henne otrogen -- vilket han nu helt och hållet hade glömt bort -- hade tanken på Margarete alltid varit levande hos honom.

"Men låt oss nu tala om dig. Vad har du haft för dig hela tiden?"

Han sköt sin stol närmare henne, och deras knän berörde varandra. Han tog hennes hand, smekte den sakta och sköt sina fingrar i öppningen på hennes handske. Trädgården var så livligt besökt, att man icke kunde tillåta sig några större förtroligheter utan efter tre månaders skilsmässa var tvungen att viskande tala med varandra! Trots

all diskretion hade tidningsläsaren lyft huvudet och såg retad över glasögonen bort till dem, som om en flugas surrande hade stört honom. Hur kunde man i en offentlig trädgård prata dumt kärlekspjoller, under det att hela Europa befann sig i trångmål. Margarete avvärjde den allt djärvare handen, och talade lugnt om, vad hon upplevat de senaste tre månaderna.

"Jag har fördrivit min tid så bra som möjligt, men jag har haft en hel del obehag. Du vet, att jag nu bor hos mamma, och mamma är en dam från den gamla, goda tiden, och förstår inte vår smak. Jag har varit tillsammans med min bror på teatern. Jag har ofta uppsökt min advokat för att få veta, om min skilsmässa och process gör några framsteg och för att påskynda den och för övrigt har jag just ingenting nytt att berätta!"

"Och din man?""Inte sant, vi skola väl inte tala om honom? Jag beklagar den stackars karlen, han är så god och så korrekt. Advokaten försäkrade mig, att min man samtycker till allt och inte vill lägga några hinder i vägen. Man sade mig, att han icke kommer till Paris, utan att han stannar i fabriken. Vårt gamla hem är stängt. Ibland känner jag samvetsförebråelser, då jag tänker på, hur jag behandlat honom."

"Och jag?" frågade Julius, dragande åt sig handen.

"Du har rätt", vände hon sig med ett leende till honom. "Du är livet, det är grymt, men det är mänskligt. Vi måste leva vårt liv utan att taga hänsyn till andra. Om man vill vara lycklig, måste man vara egoistisk."

Båda tego. Påminnelsen om hennes man hade kommit såsom en isande fläkt över dem. Julius var den förste, som åter fattade mod.

"Har du under hela tiden inte ens dansat en enda gång?"

"Hur skulle jag kunna. En fru, som ligger under skilsmässa. Sedan du for bort, har jag inte en enda gång deltagit i sällskapslivet. Jag måste låtsas se sorgsen ut inför världen. Usch, så förskräckligt. Jag har saknat dig."

De hade åter fattat varandras händer och logo mot varandra. Minnena från tidigare månader drogo förbi deras syn, bilder från deras liv: Om eftermiddagarna mellan fem och sju hade de dansat på hotellen vid Champs Elysées, varest tedrickning och tango avlöste varandra.

Hon tycktes slita sig lös från dessa minnen, ochåtervände till den tankegång, som hade upptagit henne i början av deras sammanträffande.

"Vet du annars något om, vad som under tiden har passerat? Berätta för mig. Människor prata så mycket -- tror du verkligen, att det kommer att bli krig? Tror du inte, att det på ett eller annat sätt ordnar tig?"

Desnoyers tröstade henne med sin optimism. Han trodde inte på möjligheten av ett krig. Det vore ju löjligt.

"Det tror jag också, vi befinna oss ju dock i ett civiliserat tidevarv. Jag kände några tyskar, förnäma och väluppfostrade unga män, som säkerligen tänka precis som vi. En gammal professor, som umgås hos oss, förklarade i går för mamma, att krig i vår upplysta tid icke längre vore möjligt. Inom två månader skulle det knappast finnas en enda människa kvar. Om tre månader skulle det inte finnas några pengar mer i världen för att fortsätta kriget. Jag vet nu inte så noga, hur det var, men han förklarade allting så tydligt, och så att det var ett riktigt nöje att höra på."

Hon försjönk i tystnad och försökte att ordna sina tankar, men hon var förskräckt över den stora ansträngning, som var erforderlig härför.

"Tänk dig, vad ett krig skulle betyda. Hur förfärligt. Sällskapslivet skulle förlamas. Det skulle icke komma att finnas några nöjen, inga vackra kläder, ingen teater. Ja, det vore till och med möjligt, att moderna icke mera skulle komma att förändras. Alla kvinnor i sorgdräkt. Kan du föreställa dig det. Och Paris -- övergivet. Hur vackert var icke Paris, dåjag kom tall dig i eftermiddag. Nej, nej, det kan icke vara möjligt. Du vet ju, att vi i nästa månad skola fara till Vischy, mamma behöver genomgå en kur. Sedan bege vi oss iväg till Biarritz, och sedan reser jag till ett slott vid Loire. Därefter hava vi våra övriga angelägenheter, min skilsmässa, vårt giftermål nästa år -- -- och allt det skulle kriget komma att förhindra? Nej, nej, det är icke möjligt. Min bror är dåraktig nog

att drömma om en fara, som hotar oss från Tyskland; och andra tänka lika som han. Jag är säker på, att min man, som endast befattar sig med allvarliga och trista saker hör till dem, som tro på det omedelbart förestående kriget och förbereda sig på deltagande i detsamma. Vilken idioti -- dumheter. Säg mig, att det bara är nonsens. Jag skulle vilja höra det av dig."

Hennes älskades försäkringar lugnade henne och de växlade samtalsämne. Möjligheten av hennes förestående giftermål påminde henne återigen om orsaken till, varför Desnoyers egentligen hade företagit denna resa. Under den korta tiden för deras skilsmässa hade de icke haft tid att skriva till varandra.

"Har det lyckats dig att få pengar? Glädjen över att åter få se dig kom mig att glömma alla dessa saker."

Med affärsmässig min förklarade han, att han hade fått mindre, än de hade väntat sig, ty han hade nämligen funnit landet mitt i en av de sedvanliga kriserna. Men det hade ändå lyckats honom att uppdriva cirka fyrahundratusen francs. I sin plånbok hade han en check, lydande på detta belopp. Senare skulle man skicka honom ytterligare pengar. En argentinskfarmare, en avlägsen släkting till honom, bevakade hans intressen där. Margarete tycktes vara nöjd och påtog sig trots all frivolitet en allvarlig kvinnas min. "Pengar, pengar," utropade hon teatraliskt. "Och ändå kan man icke vara lycklig utan pengar. Med dina fyrahundratusen francs och med dem, jag äger, skola vi (nog reda oss. Jag har ju redan sagt dig, att min man vill återlämna min hemgift. Han har sagt det till min bror, men hans affärsställning och arbetsinställelse i hans fabrik tillåter honom icke att återlämna den så fort, som han skulle önska. Jag kan inte hjälpa, att jag känner medlidande med den stackars mannen. Om han bara inte vore en sådan vardagsmänniska."

Återigen tycktes Margarete ångra dessa frivilliga lovtal, som nu på så sen tidpunkt gav förstämning åt deras samtal. Och återigen ändrade de samtalsämne. "Och din familj? Har du redan besökt den?" Desnoyers hade varit i sitt hem, innan han begav sig av till kapellet. I all hemlighet hade han smugit sig in i det stora huset vid Avenue Victor Hugo och hade listat sig upp i första våningen liksom en hantverkaregesäll, för att där smyga sig in i köket som en tjänsteflickas älskare. Hans mor kom dit för att omfamna honom. Den stackars fru Luise grät och kysste honom översvallande, som om hon fruktade att för alltid förlora honörn. Genast efter hans mor kom Loisita, som bar smeknamnet Chichi; hon hade alltid betraktat honom med en nyfikenhet full av sympati, som om hon önskade att bättre lära känna en så stygg men ändå så tillbedjansvärd broder, som hade bragt en anständig fru från dygdens väg, och som hade begått allamöjliga dåraktigheter. Desnoyers var mycket överraskad, då tant Elena med en teaterdrottnings min och med hållningen hos en tragedienne, inträdde i köket. Hon var gift med en tysk och levde omgiven av en stor barnskara i Berlin.

"Hon är sedan en månad i Paris, och kommer även att för en kort tid besöka vårt slott. Hennes äldste son, kusinen, den lärde, som jag inte har sett på flera år tycks också vilja komma hit."

Tecken till skräck avbröt familjescenen upprepade gånger. "Pappa är hemma, se dig för," sade hans mor varje gång han höjde sin röst utöver en viskning. Och tant Elena hade med dramatisk min placerat sig framför dörren, lik en teaterhjältinna, som är fast besluten att förhindra den tyrann, som skulle våga överskrida tröskeln, för att om så erfordrades till och med genomborra honom med sin dolk. Hela familjen hade vant sig vid att underordna sig herr Marcel Desnoyers stränga auktoritet.

"Å den gamle mannen", utropade Julius vid tanken på sin far. "Jag önskar, att han ännu skall få leva länge, men han utövar ett tryck på oss alla."

Hans mor, som inte blev trött på att se på honom, måste till sist göra ett slut på samtalet, då vissa ljud, som närmade sig, skrämde henne. "Gå, han kunde överraska oss, och det vore förfärligt."

Så flydde Julius från sitt hem, där de båda damerna fällt tårar och Chichis beundrande blickar smekte honom. Särskilt Chichi hade varit stolt på sitt blyga sätt över sin broder, som hade väckt så stort bifall och uppseende hos alla hennes vänner. Även Margaretetalade om herr Desnoyers som en fruktansvärd tyrann av dem gamla skolan, vilken hon aldrig någonsin skulle komma överens med.

De båda älskande sågo varandra fast i ögonen och förblevo tysta, sedan de hade sagt varandra det viktigaste.

Nuets händelser togo dem allt starkare i anspråk; outtalade tankar om deras senaste upplevelser flammade upp i deras strålande ögon, innan de hunno kläda dem i ord. De vågade icke att tala som älskande. Från minut till minut tycktes skaran av omgivande vittnen växa. Frun med hundarna och den röda peruken kom allt oftare förbi; hon förkortade sin väg genom trädgården för varje gång för att se på de båda med ett förstående leende. Tidningsläsaren höll just på att med en vän på en närbelägen bänk utbyta åsikter om möjligheten till krig.

Parken hade blivit en passage. De anställda från modeaffärerna lämnade sina arbetsplatser, damerna återvände från sina inköp, och alla gingo över platsen för att i möjligaste mån förkorta vägen. Denna lilla allé var en omtyckt genväg. Alla fotgängare kastade nyfikna blickar på den eleganta damen och hennes sällskap, som sutto därborta i skuggan från buskagen och ändå visade ett blygsamt och naturligt ansikte, som hos den, som önskar gömma sig undan, men därvid låtsar sig se likgiltig ut.

"Det är förtvivlat," suckade Margarete, "man kommer att finna oss här." En flicka såg så forskande på henne, att hon trodde sig i henne igenkänna en bekant, som var anställd i en av de större modefirmorna. Dessutom kunde mycket väl några av hennespersonliga vänner, som hon endast för en timme sedan hade träffat i de fyllda butikerna, komma in genom parken.

"Nu gå vi," sade hon och steg plötsligt upp. "Vad skulle folk säga, om man såge oss här tillsammans. Och just nu, när människorna börja på att glömma oss något."

Desnoyers opponerade sig häftigt. Gå? Paris hade idag krympt tillsamman till en liten håla, därför att Margarete hade vägrat att uppsöka en plats, där även den allra minsta möjlighet att bliva överraskad förefanns. På vilken annan plats som helst, i en restaurang eller någon annan-stans, varhelst de än begåvo sig, överallt skulle de komma att löpa samma risk att bliva igenkända. Hon ville överhuvudtaget endast taga i betraktande möten på offentliga platser, men samtidigt fruktade hon ändå att bliva utsatt för folks nyfikenhet. Om hon ändå vore beredd till att med honom uppsöka platsen för deras käraste minnen?

"Hem till dig? Nej, nej aldrig," svarade hon upprört. "Jag kan inte glömma sista gången, jag var där."

Julius ville icke ge efter, då han i hennes absoluta avslag fruktade för faran av en kommande brytning. Var kunde det vara bekvämare? Och skulle de för övrigt icke snart vara gifta?

"Jag säger dig nej," upprepade hom, "vem vet, om inte min man kommer att observera mig, vilka komplikationer skulle det icke medföra för vår skilsmässa, om haaii överraskade mig i ditt hem."

Nu var det hans tur att lovprisa hennes man ochatt påstå, att anordnandet av en dylik bevakning alls icke vore förenligt med hans karaktär. Ingeniören hade funnit sig i detta oföränderliga faktum och tänkte nu endast på, hur han skulle kunna börja om på nytt.

"Nej, det är bättre, att vi skiljas åt nu", fortfor hon. "Vi ses igen i morgon. Du kommer att leta rätt på en gynnsammare plats. Tänk efter, och allt skall nog låta ordna sig."

Men han önskade en omedelbar lösning. De hade lämnat bänken och gingo nu långsamt mot Rue de Mathurins. Julius talade med darrande stämma, som måste övertyga. I morgon? Nej nu. De behövde bara anropa en droska. Endast få minuter skulle förgå -- och sedan skulle de få vara ostörda och ensamma, om hemligheten och återkomsten till det kära förgångna i hans hemtrevliga hem, i vilket de hade tillbragt sina lyckligaste timmar. Då skulle de tro, att ingen tid alls förgått sedan deras första sammanträffande. Margarete tvekade, blev svagare och försökte en sista protest.

"Dessutom kunde din sekreterare vara hos dig, spanjoren, som du bor tillsammans med. Jag skulle skämmas att åter sammanträffa med honom."

Julius skrattade. Argensola? Hur skulle denna kamrat kunna utgöra något hinder, denna kamrat, som till och med var invigd i alla hans djupaste hemligheter. Om de tillfälligtvis skulle träffa honom i hemmet, skulle han genast säkerligen lämna det. Mer än en gång hade han på så sätt gått sin väg, för att icke vara i vägen för dem. Hans diskretion var så stor, att han anade händelserna i förväg. Antagligen hade han redangått ut, då han säkerligen

antog, att deras snara besök var en självklar sak. Antagligen vandrade hans kamrat nu genom gatorna för att erfara något nytt.

Margarete teg; hon gav efter, ty hon kunde icke hitta på flera undanflykter. Även Julius teg, och han tog hennes tystnad för ett medgivande. Då de hade lämnat parken, såg hon sig misslynt omkring, sökande efter ett gömställe, ty hon var förskräckt över att plötsligt finna sig ensam med sin älskade på öppen gata. Plötsligt såg hon den lilla röda dörren till en bil framför sig, vilken hennes älskade just öppnade.

"Stig in," befallde Julius. Och hon följde hans befallning skyndsamt för att så fort som möjligt kunna gömma sig. Bilen satte sig med stor hastighet i rörelse, och Margarete drog genast för gardinen, men redan innan hon gjort det och kunde vända sitt huvud, kände hon en hungrig muns kyssar på sin hals.

"-- -- Nej, icke här," sade hon bönfallande, "låt oss dock vara förnuftiga."

Men då han trots hennes protester icke upphörde att kyssa henne, klingade Margaretes röst åter genom motorns bullrande:

"Tror du verkligen, att det icke kommer att bli krig? Tror du verkligen vi kunna gifta oss? Säg det en gång till. Du måste ge mig mod. Från din mun måste jag höra det."

2. MADARIAGA -- CENTAUREN.

År 1870 var Marcel Desnoyers (sina föräldrars enda barn) 19 år gammal. Hans far, som levde i en av Paris förstäder och intresserade sig för spekulationer i mindre arrenden var i stånd att underhålla sin familj så, att de kunde leva bekvämt. Emedan han var murare, önskade han, att hans son skulle bliva arkitekt. Marcel hade ännu icke avslutat sina studier, då hans far plötsligt dog. Hans angelägenheter befunno sig i största oordning. Inom några få månader voro mor och son så utfattiga, att de sågo sig tvungna att uppgiva sitt bekväma hem och leva som arbetare.

Den fjortonårige gossen, som måste välja sig ett yrke, beslöt sig för att bliva träsnidare, emedan detta hantverk var en konst för vilken fordrades god smak, och som något påminde om hans uppgivna studier. Hans mor drog sig tillbaka till landet och bodde där hos sina släktingar, under det pojken snart kom sig upp; han kunde också hjälpa sin chef med alla viktiga uppdrag, som denne fick sig anförtrott från provinsen. Då han i Marseille arbetade med att dekorera en teater, blev han överraskad över att höra om krigets utbrott mot Preussen.

Även Marcel var, som alla unga män på hans tid, motståndare till kejsarriket. Dessutom hade han stått under inflytande från sina äldre arbetskamrater, vilka hade deltagit i revolutionen 1848, och vilka ännu livligt kunde påminna sig statskuppen den 2 december.

En dag såg han på Marseilles gator en folkdemonstration, som synbarligen gällde freden, men i hittills obekant Karl framför sig -- vars existens han aldrig hade märkt under den tid då denne ödmjuk och foglig befann sig under hans beskydd. Och också fransmannen började se sakerna i ett nytt ljus.

"Nåväl", sade han, "så låt då var och en få sitt, det tyckes vara det riktigaste."

3. FAMILJEN DESNOYERS.

Juristerna hade intresse av att uppskjuta den s. k. "Madariagiska arvsangelägenheten", emedan de därigenom fingo mera betalt. Intressenterna delade sig i två genom oceanen skilda grupper: familjen Desnoyers reste till Buenos Ayres, och familjen Hartrott reste till Berlin, så snart Karl hade hunnit sälja sitt arv för att åter placera pengarna i lantbruk och industriella företag i sitt hemland.

Desnoyers hade icke mera lust att stanna på farmen. Under tjugo år hade han förestått ett jättelikt lantbruks- och kreatursavelförening, och han hade haft att befalla över hundratals människor. Men genom delningen av den store mannens förmögenhet hade hans område inskränkts betydligt, och det sårade honom, när han på det landområde, där han nyligen varit herre, såg främmande härska; och så voro de till på köpet så gott som uteslutande tyskar, som köpt det av Karl. Hans hustrus arv utgjorde cirka 20 miljoner pesos. Kanske hade hans

svåger gjort klokt i att återvända till Europa.

Så sålde han några av plantagerna. De andra lät han förvaltas av sådant folk, som kallade sig för familjens släktingar. Dessa kunde Desnoyers förtroendefullt "Du har rätt, vi skola gifta oss. Varför äro vi icke gifta?"

Deras önskningar kunde också förverkligas. Den äkta mannens oväntade mellankomst underlättade saken, och den unge Desnoyers begav sig på väg till Amerika för att skaffa pengar till sitt giftermål med Margarete.

4. KUSINEN FRÅN BERLIN.

Julius Desnoyers' ateljé låg på översta våningen. Hissen och trapporna förde direkt till hans dörr. I bakgrunden lågo ännu två små rum, vilka endast fingo ljus från en inre korridor. Som enda förbindelseled tjänade baktrappan, som förde upp till vinden.

Argensola hade under Julius resa stannat kvar i ateljén och försökte nu bliva god vän med grannarna. Det större rummet var tomt hela dagen. Innevånarna kommo först hem, efter det de hade intagit sin kvällsmåltid på någon restaurang. Endast under helgdagar voro de -- ett tjänstemanspar -- hemma. Mannen, kraftig och martialisk, var tillsyningsman i ett stort varuhus. Han hade varit soldat i Afrika, bar en utmärkelse, och var reservlöjtnant. Frun var en satt, liten blondin med ljusa ögon och melankoliska ansiktsdrag. Vid högtider satt hon i timtal vid pianot och njöt av sina musikaliska minnen -- förresten spelade hon alltid detsamma. Ibland åsåg Argensola genom korridorfönstret, hur hon arbetade i köket. Hennes make hjälpte henne, och båda skrattade över sin oskicklighet och klumpighet vid tillagningen av söndagsmåltiden. 5. I VILKET DE FYRA RYTTARNA VISA SIG.

Under de följande dagarna var de båda vännernas liv nervöst och mycket oroligt, ty händelserna växlade med stor hast. Varje timme medförde en nyhet, i de flesta fall en felaktig --, så att ingen kunde hava någon bestämd mening om saken. Ibland läste man, att krigsfaran var över, och ibland gingo rykten om, att mobilisering skulle anordnas inom några minuter.

Tjugofyra timmar av oro och själsångest voro mera nervslitande än ett helt år. Ännu mer besvärligt blev läget genom ovissheten. Väntandet på den fruktansvärda och osynliga händelsen och ångesten för faran, som aldrig visade sig.

Händelserna följde varandra som vågor på ett stormande hav. Österrike förklarade Serbien krig, medan stormakternas diplomater ännu försökte att undvika konflikter. Det runt jorden spända elektriska nätet vibrerade oupphörligt och förmedlade omväxlande förhoppningar och besvikelser. Ryssland mobiliserade en del av sin armé. Tyskland, som synbarligen hade förberett sina trupper för manövern förklarade krigstillståndet. Österrike började att beskjuta Belgrad utan att avvakta de diplomatiska förhandlingarnas resultat. Wilhelm II förklarade Ryssland krig, emedan han fruktade, att stormakternas mellankomst skulle lösa konflikterna mellan den ryske tsaren och den österrikiske kejsaren. Sedan isolerade sig Tyskland därigenom, att man avbröt telegraflinjer och järnvägsförbindelser för att i all hemlighet samla sina invationstrupper.

Frankrike förblev under denna lavin av händeleromtänksamt och sansat i ord och handling. En beslutsamhet, som var lugn och beredd på allt, besjälade alla i Frankrike. Två generationer efter varandra hade man uppmanat till krig, som nödvändigt måste komma. Ingen önskade det, men fienderna tvingade dem därtill ... men alla mottogo det med den fasta föresatsen att göra sin plikt.

Under dagen teg Paris, förlamat av dåligt humör och sorg. Endast några få grupper av överspända patrioter marscherade med trikoloren över Place de la Concorde för att höja leverop framför Strassbourgs minnesmärke. Folk samlade sig på gator, besjälade av vänskapliga känslor. Alla kände varandra, även om de aldrig hade sett varandra, deras ögon drogo andra blickar till sig, leenden utbredde sig över alla ansikten och tycktes vilja meddela den andre en gemensam angelägenhet. Kvinnorna voro sorgsna, men de talade högljutt för att dölja sin bedrövelse. Men under de långa sommarkvällarna fylldes boulevarderna med människor. Allt folk, även de ifrån förstäderna, samlades i stadens centrum som i revolutionens forna dagar. De förenade sig till grupper, från vilka rop och sånger hördes. Demonstranterna drogo i skenet från de elektriska båglamporna genom gatorna. Detta omkringtågande varade till midnatt, och nationalfanorna svajade över människomassan. En av dessa kvällar

hörde vännerna en oväntad nyhet, vars ohygglighet kommo dem att rygga tillbaka: "Man har dödat Jaurès". Grupperna upprepade det med en häpnad, som till och med översteg deras smärta: "Jaurès mördad. Varför?" Folkets sunda förnuft, vilket instinktivt söker efter förklaring, trevade i mörker ochkunde icke orientera sig. Folkets representant skulle vara död just i det ögonblick, då hans försonande ord mest skulle hava gjort nytta ...

Argensola tänkte genast på Tschernoff: "Vad kommer vår granne att säga? ..." Man fruktade en revolution. Somliga ögonblick fruktade Desnoyers, att hans kusins dystra förutsägningar skulle gå i uppfyllelse. Detta mord och dess följder kunde vara ett tecken till ett borgarkrig. Men folkmassorna voro utmattade av smärta över sin hjältes död och bevarade en tragisk tystnad. Alla sågo i den döde en bild av sitt fosterland.

Dagen därpå var faran över. Arbetarna talade om kriget och generalerna och visade varandra sina soldatböcker, vari den dag var noterad, då de efter krigsutbrottet måste avresa till fronten.

"Jag måste avresa andra dagen."

"Jag första."

Soldaterna, som hade tjänstledighet blevo tillbakakallade till kasernerna.

Händelserna avlöste varandra; alla löpte i samma riktning: mot kriget. Tyskarna trängde in i Luxembourg, och voro djärva nog att överskrida Frankrikes gräns, medan deras sändebud ännu dröjde i Paris och gjorde fredsbedyranden. Dagen efter Jaurès' död, den 1 augusti, samlade sig sent på eftermiddagen en mängd folk framför några meddelanden, som tydligen voro skrivna i överdriven hast. Ovanför dessa telegram hängde andra, större, som voro tryckta och som över sin text hade två korsade fanor. "Det har kommit; nu är det avgjort." På papperet stod anordningen av denallmänna mobiliseringen. Hela Frankrike ilade till vapen, och det tycktes, som om allas bröst höjde sig i en lättnadens suck. Ögonen glänste av tillfredsställelse; beklämningen var förbi ... Den grymma verkligheten var bättre än ovissheten.

Förgäves invände president Poincaré, att mobilisering icke betydde krig, och att inkallelse till vapentjänst endast var en försiktighetsåtgärd.

"Det är kriget, det oundvikliga kriget", sade mängden fatalistiskt. Och just de, som måste avresa samma kväll eller nästa morgon visade den högsta extas och det största mod. "När de nu en gång uppsöka oss, så skola de även finna oss. Leve Frankrike!" Man hade återupptagit den marschvisa, som de frivilliga från revolutionens tid hade sjungit, en avskedsvisa, diktad av folkets instinkt, vilken i kritiska ögonblick lät konsten tala med övertygande kraft. Chéniers verser med sin krigiska musik klingade jämte Marseillaisen genom Paris' gator:

La République nous appelle, Sachons vaincre ou sachons périr; Un Francais doit vivre pour elle, pour elle un Francois doit mourir.

Mobiliseringen började punktligt klockan tolv på natten. Hela kvällen drogo männen genom gatorna i grupper och togo vägen till stationerna. Deras familj ledsagade dem och buro deras koffertar eller klädbylten. Vänner och grannar följde dem även och tricoloren fladdrade framför detta tåg. Reservofficerarna togo på sig uniformerna, som voro obekväma som för länge sedan avlagda kläder bruka vara. Med nyaläderbälten och revolvern vid sidan tågade de till stationen, som skulle föra dem ut till fronten. Ett barn bar en sabel, som ännu låg i sitt fodral. Kvinnorna hängde vid männens armar och sågo ledsna men ändå stolta ut och viskade kärleksfulla förmaningar.

Med vanvettig hast körde spårvagnar, bilar och droskor. Aldrig hade man skådat så många åkdon på Paris' gator, och ändå måste man förgäves anropa någon. Ingen droska eller bil körde för de civila. Alla transportmedel tillhörde soldaterna. Alla färder slutade på bangården. De tunga lastvagnarna med proviant hälsades med allmän förtjusning: "Leve armén". Soldater i arbetskläder, som lågo utsträckta på säckarna, höjde armarna och utstötte vrål, som ingen kunde förstå, men som antogos som svar på alla tillrop. Den allmänna förbrödringen hade åstadkommit ett annars okänt tålamod. Människorna trängde sig fram och vid varje stockning i folkmassan visade de sig väl uppfostrade. När chaufförer och kuskar av gammal vana började gräla med varandra, blandade sig andra människor i saken, och slutligen gåvo de stridande varandra handen. "Ett leve för Frankrike!" De

passerande, som med knapp nöd undslapp att bliva överkörda, skrattade och sade till chaufförerna: "Hur kan man köra över en fransman, som just står i begrepp att sälla sig till sitt regemente". Och chauffören svarade: "Även jag skall giva mig i väg om några timmar. Detta är min sista bilfärd".

Spårvagns- och busstrafiken blev mera oregelbunden ju senare det blev, ty många anställda måste lämna sin tjänst för att taga avsked från sin familj och begivasig till tåget. Hela Paris bestod av ett halvt duiain människoströmmar, som alla mynnade ut vid stationerna.

Desnoyers och Argensola träffade varandra vid midnatt i ett boulevardkafé. Båda voro trötta av dagens upphetsning och kände sig utmattade efter bevittnandet av det larmande och ansträngande skådespelet. De måste vila. Kriget hade alltså blivit verklighet. Då de fått visshet härom, begärde de inga andra nyheter. Uppehållet i kaféet blev outhärdligt för dem. I den heta, rö kiga atmosfären sjöngo och skreko alla gästerna och svängde med små flaggor. Alla nya och gamla fosterlandshymner uppstämdes i korus, och man ackompanjerade dem med glas och tallrikar. Den något kosmopolitiska publiken besvarade varje ny hymn med ett utbrott av förtjusning. Alla, alla utan undantag skulle hålla med Frankrike. "Leve -- Leve -- Leve Frankrike." Vid bordet bredvid de båda vännerna satt ett äldre äkta par, rentiers med ordnad ekonomi, som kanske aldrig i sitt liv hade varit på en restaurang vid denna sena timme; de hade ryckts med av den allmänna begejstringen, hade promenerat längs boulevarden för "att betrakta kriget på närmare håll". Att deras grannar talade ett främmande språk, kom dem att förmoda, att dessa voro mycket framstående personer.

"Tror ni, att England kommer att hålla med oss?"

Argensola visste icke mer än de, men han svarade viktigt: "Säkerligen, den saken är alldeles avgjord." Den gamle reste sig: "Leve England!" Och under det hans maka beundrande betraktade honom, uppstämde han en för länge sedan glömd patriotisk visa. Vidrefrängen, i vilken endast några få kunde deltaga, slog han takten med båda armarna.

De båda vännerna måste gå till fots hem. Inget åkdon ville taga dem med. Alla gingo i motsatt riktning, mot stationerna.

Båda voro på dåligt humör. Man Argensola kunde omöjligt tiga.

"Dessa kvinnor." Desnoyers visste, att Argensola sedan några månader tillbaka hade allvarligt fäst dig vid en midinette från Rue Taitbout. Söndagsutflykter i omgivningen, biobesök, tankeutbyte om någon roman, avskedskyssar, när de skildes vid nattens inbrott -- det var allt. Men Argensola hoppades att hans böjelse med tiden skulle besvaras. I eftermiddag hade paret druckit sin apéritif i sällskap med en fransk vän, som nästa morgon skulle infinna sig i armén. Flickan hade redan flera gånger träffat de båda männen tillsammans, utan att skänka den andre någon särskild uppmärksamhet, men nu betraktade hon honom, som om hon blivit en annan. Hon hade avstått från att i kväll gå hem till sina föräldrar: hon ville se, hur ett krig började. De tre dinerade tillsammans och hon skänkte all sin uppmärksamhet till den, som i morgon skulle vara soldat. Hon kände sig till och med förolämpad, och skämdes, då Argensola ville göra bruk av sin gamla rätt och under bordet grep efter hennes hand. Och hon lade nästan huvudet på den framtide hjältens skuldra och beundrade honom med lysande ögon.

"Och de hava gått... de hava tillsammans gått sin väg", sade Argensola uppbragt. "Och jag måste låtadem gå, för att icke förvärra mitt trista läge. Att hava bemödat sig så mycket för någon ... för någon annan."

Han teg en stund, sedan ändrade han tankegång och tillfogade: "Men ändå måste jag medgiva, att hon uppförde sig storslaget. Vilket ädelmod kvinnorna hava, när de anse det rätt att hängiva sig. Hon fruktar sin faders vrede, och ändå tillbringar hon natten hos en, som hon knappast känner, och som hon redan under föregående eftermiddag icke skänkt en tanke. Nationen är tacksam för dem, som giva sitt liv för den, och även hon, den stackars lilla flickan, vill i sista stunden skänka lycka åt den dödsdömde ... och hon giver det bästa hon äger, som hon aldrig, aldrig kan få tillbaka. Jag har spelat en dålig roll ...; du får gärna skratta ut mig, medgiv, att saken är storslagen."

Desnoyers skrattade verkligen åt sin väns olycka, fastän han själv var uppfylld av stridiga känslor. Han hade icke återsett Margarete sedan deras sista möte. Endast några brev hade bringat honom meddelanden om henne. Fördömda krig! Det tillintetgjorde människornas lycka. Margaretes mor var sjuk. Hon tänkte på sin son, vilken, som officer, måste rycka ut första krigsdagen. Även Margarete själv var orolig för sin brors skull, och hon tyckte, att det var opassande, att göra besök i ateljén, medan hennes moder suckade hemma. När skulle dessa förhållanden ändra sig? ...

Likaså kände han sig nervös över checken på de fyratusen francs, som han väntade från Amerika. Hans bank hade i går vägrat denna utbetalning, emedan avis saknades. Sedan förklarade de visserligen, att de fått avisen, men trots detta fick han icke pengarna. I dag,då bankerna redan hade stängt, hade regeringen fastsatt ett moratorium för att förhindra en allmän bankrutt, vilken till följd av den finansiella paniken mycket väl var möjlig. När skulle man utbetala honom pengarna? ... Kanske, när det kriget var slut, som icke ännu hade börjat; kanske aldrig. Han hade icke mer kontanter än tvåtusen francs, som han hade kvar från resan. Alla hans vänner befunno sig i ett tryckt läge, eftersom icke heller de fingo pengar från bankerna. De, som ännu ägde några pengar, voro nödgade att gå från den ena affären till den andra för att kunna växla banksedlarna. Ack, detta krig! Detta dumma krig!

Mitt på Champs Elyssée sågo de, att en människa med storbrättad hatt gick framför dem och talade för sig själv; Argensola igenkände honom, då han gick förbi en lykta: "Vännen Tschernoff." Då ryssen besvarade hans hälsning, kände de en lätt lukt av vin. Ouppfordrad rättade han sina steg efter deras och ledsagade dem till Triumfbågen.

Julius hade hitintills endast utbytt stela hälsningar med Argensolas nye vän, när han mötte honom i trappan. Men sorgen uppmjukar hjärtat, och kommer det att uppsöka vänskapen som en svalkande skugga. Tschérnoff däremot betraktade Desnoyers, som om han varit bekant med honom under hela sitt liv.

Ryssen avbröt sin monolog, som till åhörare endast hade de mörka lövmassorna, de här och där placerade bänkarna, den av lyktornas ljus brutna skuggan, sommarnatten med sin varma luft och blixtrande stjärnor. Han gick tigande några steg för att visa sin högaktning för de båda vännerna, återupptog sedan sin tankegångoch fortfor utan någon som helst förklaring som om han fortfarande vore ensam.

"... Och nu vråla de, liksom folket här, av överförtjusning. De tro, att de måste försvara sitt fosterland, som i verkligheten icke hotas av någon."

"Vem menar ni, Tschernoff?" frågade Argensola.

Ryssen stirrade på honom, som om denna fråga förvånade honom.

"De", sade han lakoniskt.

De förstodo båda ... "De." Någon annan kunde han icke mena.

"Jag har levt tio år i Tyskland", fortfor Tschernoff; och då han märkte, att man lyssnade på honom, blevo hans ord mera sammanhängande ... "Jag har varit tidningskorrespondent i Berlin och känner människorna där. När jag nu går genom de överfyllda boulevarderna, ser jag i tankarna framför mig vad som pågår i Berlin. Också där sjunger folket och skriker av förtjusning, svängande sina små flaggor. Till det yttre likna de varandra, den ene såväl som den andre, men till det inre -- vilken skillnad. I går kväll följde människomassan på boulevarderna några uppviglare, som vrålade: "Till Berlin". Denna uppmaning till kamp tyder på dåligt minne och på ändå sämre smak. Frankrike önskar icke göra några erövringar, dess enda önskan är att bliva respekterat och få leva i fred och rö utan att bliva utsatt för några förödmjukelser. I kväll hörde jag två utvalda säga, då de passerade förbi: "När vi komma till Tyskland, skola vi påtvinga dem republiken ..." Republiken är ingalunda fullkomlig, kära vänner, men den är i alla fall en bättre form, änatt leva under en oansvarig monark av Guds nåde. Åtminstone medför den lugn och avsaknandet av varje störande äregirighet. Jag var rörd över de båda arbetarnas ädelmod, vilka i stället för att tänka på att förgöra sina fiender ville förbättra dem och giva dem det, som de anse för värdefullare."

Tschernoff teg under några ögonblick för att le vid tanken på det skådespel, han såg framför sig.

"I Berlin uttrycka massorna sin förtjusning, som det tillkommer ett "högre stående" folk, i en mera bildad form. De lägre klasserna, vilkas tröst för dess underordnade läge, är en grov materialism, skrika nu:

"Till Paris. Vi vilja dricka champagne gratis."

"De skenheliga borgarna, vilka göra allt för att få emottaga ett nytt ärebevis, och aristokratin, som de sista åren har upplevat de största skandalhistorier, skriker likaså: "Till Paris." Paris är syndernas Babel, staden med Moulin Rouge och Montmartre-restauranger, de enda platser, tyskarna känna till. Och mina kamrater, som tillhöra socialdemokratin, skrika även. Men dem har man lärt en annan visa: "Till Moskva, till Petersburg, nu gäller det att förgöra det ryska tyranniet, civilisationens största fara." "Kejsaren, som framhåller ett annat landstyranni som skräckbild för sitt eget folk ... hur löjligt är det icke."

Och ryssens gapskratt skar genom nattens tystnad.

"Vi äro civiliserade, mera civiliserade än tyskarna", sade han, då han slutat skratta.

Desnoyers, som med intresse hade lyssnat på hans tal, gjorde en överraskad gest och tänkte: "Denne Tschernoff har druckit för mycket".Ryssen fortsatte: "Med civilisation få vi icke endast förstå en stor industri, många skepp och arméer och talrika universitet. Det finnes en civilisation som höjer själarna och icke tillåter, att människovärdet tål förolämpningar. En schweizisk borgare, som bor i sitt lilla trähus och anser sig likställd med alla sina landsmän, är mycket mera civiliserad än en professor, som måste gå ur vägen för en löjtnant, eller en rik man I Hamburg, som bugar sig som en lakej för var och en som har ordet "von" framför sitt namn."

Häri instämde spanjoren, som om han gissade vad Tschernoff skulle tillfoga.

"Vi ryssar lida under det svåra tyranniska oket. Jag kan själv berätta därom. Jag har känt fängelsets hunger och köld. Jag har levt i Sibirien ... Men mot denna vår tyranni har alltid stått en revolutionär protest. En del av vår nation är barbarisk, men resten äger en överlägsen vishet, som är beredd att bära alla faror och offer för frihet och sanning. Och Tyskland? Vem har någon gång där protesterat? Vilken revolution har Preussen, de stora despoternas land, lärt känna.

Och militarismens grundare Friedrich Wilhelm. När han var trött på att slå sin fru och spotta på sina barns tallrikar, gick han ut på gatan med käppen i hand för att prygla de undersåtar, som icke lyckades fly i god tid. Hans son, Friedrich den store, sade: "Jag dör, då jag blivit trött på att härska över ett folk av slavar." I två århundraden av Preussens historia var det en enda revolution: barrikaderna under år 1848, och denna var en dålig kopia av Paris' revolution. Bismarcknedtryckte med kraftig hand de sista avsikterna att protestera, ifall sådana överhuvudtaget förefunnos. Och när hans vänner hotade rned en revolution, satte han händerna i sidorna och brast ut i ett övermodigt gapskratt: En revolution i Preussen ... Ingen kände sitt folk så väl som han."

Tschernoff var ingen patriot. Ofta hade Argensola hört, hur han talade illa om sitt eget fosterland, men han blev uppbragt, när han såg, med vilken djup ringaktning germanerna behandlade det ryska folket. "Var hade under de sista fyrtio åren den imperialistiska stormakten och den adliga överlägsenheten, som tyskarna skröto med, blivit av? De voro utmärkta vetenskapsmän; målmedvetna lärda, men var och en endast i sitt fack, förstklassiga uppfinnare med stor arbetsförmåga -- men det var allt. Men bredvid denna aktningsvärda arbetslust fanns lika mycket charlatanism. Så mycket missbruk med berömda namn endast för propagandaändamål! Hur många lärda hade icke blivit sanatoriumsföreståndare? En professor upptäckte ett medel, som skulle böta lungsot; de lungsiktiga dogo som förr. En annan uppfann medlet, som skulle besegra den diskreta sjukdomen, men könspesten fortfor att gissla världen. Och alla dessa uppfinnare hade nu samlat omätliga förmögenheter. Varje universalmedel föranledde tyskarna till grundande av ett industribolag, deras fabrikat såldes så dyrt, att endast de rika kunde köpa dem. Huru långt avlägsen från en sådan bluff var icke Pasteur och andra lärda av "de mindervärdiga nationerna", som gav världen sina uppfinningar utan att utnyttja dem som monopol."Den tyska vetenskapen", fortsatte Tschernoff, "har givit mänskligheten mycket, det medger jag; men andra nationers

vetenskaper giver oss även mycket. Endast ett av högfärd vansinnigt folk kan inbilla sig, att det ensamt och inget annat verkar för civilisationen ... Vilket universalgeni har då Tyskland haft i vår tid oavsett av de rent fackmässigt lärda? Wagner är den siste romantikern, han betyder slutet på en epok och tillhör det förgångna. Nietzsche bemödade sig att bevisa sitt folks härstamning och avskydde Tyskland, de kälkborgerliga pedanternas land. Hans slaviska härstamning var så tydlig, att han till och med förutsade germanernas fall genom slavernas inverkan ... Och annars finnes det ingenting. Vi, ett obildat folk, ha under sista tiden skänkt världen konstnärer av beundransvärd moralisk storhet. Tolstoy och Dostojevski äro världsbekanta, men vilka namn kan kejsar Wilhelm den II, Tyskland uppställa till jämförelse med dessa? Tyskland har en gång varit musikens hemland, men de nuvarande ryska komponisterna äro mycket originellare. De tyska försöka endast efterlikna Wagner, och bakom orkesterns larm dölja sin medelmåttighet. Det tyska folket har i sin svåraste tid, då den överdrivna germanska stoltheten icke var född, kejsarriket ännu icke bestod, haft genier. Göthe, Schiller, Beethoven voro småfurstarnas undersåtar. De åtnjöto inflytande från andra länder, de bidrogo som världsmedborgare till den allmänna civilisationen, utan att det skulle hava fallit dem in, att för den skull hela världen skulle bliva tysk eller att man skänkte deras verk uppmärksamhet."

Tsarismen hade begått grymheter. Tschernoff visstedet av egen erfarenhet, och tyskarna behövde icke berätta det för honom. Alla bildade ryssar voro mot tyranniet och protesterade mot det. Var funnos i Tyskland de bildade, som uppreste sig mot den preussiska tsarismen? De tego eller utforo i överdrivet smicker över Herrens utvalde, vilken liksom Nero var en musiker och skådespelare med en livlig och ytlig intelligens, med vilken han trodde sig kunna förstå allt. Hans strävan att vara den främste i historien hade slutligen fört honom till att hemsöka världen med den största olycka.

"Varför skall det vara det ryska tyranniet, som lägger så tung börda på mitt fosterland? Just de sämsta tsarerna efterapade Preussen. Varje gång det ryska eller polska folket försökte återfordra sina rättigheter, hotade man med, att kejsaren skulle komma till hjälp. Hälften av Rysslands aristokrati är tysk.

vDe generaler som mest utmärkte sig i blodbaden, voro tyskar, de framstående, som omgåvo tsarens tron, voro tyskar, och de officerare, som vid arbetsstrejker och uppror dränkte rebellerna i blodbad, voro tyskar. Den slaviske reaktionären är brutal, men han äger sin ras sentimentalitet, vilket gjort många, furstar till nihilister. Lätt höjer han knutpiskan, men han ångrar det snart, och ibland gråter han. Jag har själv sett, att ryska officerare tagit livet av sig, emedan de icke ville marschera mot sitt eget folk, eller emedan de ledo samvetskval över, att de tillställt sådana blodbad. Den tysk, som står i tsarens tjänst känner inga skrupler, och ångrar aldrig sitt beteende; han dödar kallblodigt med samma metod, som han gör allt annat. Ryssen är enbarbar, han slår och ångrar att han slagit; den civiliserade tysken skjuter utan att tveka. Vår tsar sysselsatte sig gärna med en humanitetsdröm, den var slavisk, det var världsfredens slutliga utopi, och han organiserade Haag-konferensen. "Kulturens kejsare" arbetade år efter år med att uppbygga ett förstörelseverk, vars storhet man aldrig förr skådat, för att förtrycka hela Europa. Ryssen är ödmjuk, kristlig, anhängare till likställighetsläran, demokrat, och han längtar efter rättvisa; tysken skryter med sin kristendom, men han är en avgudadyrkare, liksom germanerna under tidigare århundraden. Hans religion går ut på blodigheter och tolererar klassindelning. Deras verkliga kult motsvarar Odins, blott med den skillnaden att guden ändrat namn och nu kallar sig Stat."

Tschernoff gjorde ett ögonblicks paus for att bättre kunna observera sina ledsagares häpnad. Sedan fortfor han: "Jag är kristen".

Argensola, vilken var van vid ryssens tankegång, gjorde en rörelse av förvåning. Julius förblev vid sin misstanke: inget tvivel, den där Tschernoff är drucken.

"Det är sant", sade han vidare, "att jag icke bryr mig mycket om Gud, och icke tror på dogmerna, men min själ är en kristens, som alla revolutionärers själar. Den moderna demokratins filosofi är lekmännens kristendom. Vi socialister älska de vemodiga, de torftiga, just som de fromma göra, vilka i varje olycklig ser sin broder. Vi begära aktning för den fattige i rättvisans namn; andra begära den i medlidandets. Det är den enda skillnaden mellan oss. Men vi önska och begära, att människorna för att vinna ett bättre liv, skola förståvarandra; att den

starke offrar sig för den svage, den mäktige för den underlägsne, att världen styres av broderskap, och att den största möjliga jämlikheten kommer att bestå. Slaven sammanfattade i korthet historien om människans strävanden. Det grekiska tänkandet hade velat fastställa välbefinnandet på jorden, men endast för några få, for medborgare av små demokratier, för fria människor; det hade överlämnat till största delen av mänskligheten, slavar och barbarer, sitt eget elände. Kristendomen, ödmjukhetens religion, hade tillerkänt alla varelser rätten till lycka, men den hade försatt denna lycka i himlen, långt avlägsen från denna eländiga värld. Revolutionen och dess arvingar skulle skaffa lycka till alla och placera denna lycka här på jorden.

"Var finnes kristendom i det nuvarande Tyskland? I den franska republikens socialism fanns mycket mer kristlig anda än i de konservativa adelsmännens religion. Tyskland har gjort sig en Gud efter sin egen modell, och när de tro sig tillbedja denne, är det sin egen bild, de tillbedja. Den tyska guden är en spegelbild av den tyska staten, som anser kriget för den förnämsta av alla sysselsättningar. När andra kristna folk skola föra krig, känna de motsägelsen i sina handlingar och evangelium och ursäkta sig med nödvändigheten att försvara sig. Tyskland förklarar, att kriget är Guds vilja. Jag har hört tyska predikningar, i vilka det bevisats, att Jesus var en vän till militarismen.

"I germansk stolthet, i den övertygelsen, att deras ras från tidernas början var utvald till världshärskare, hava protestanter, katoliker och judar slagit sig tillsamman."Över alla deras olika dogmer tronar Gud, Gud Stat, som är tysk, den krigiske guden, som Wilhelm kanske just i detta ögonblick kallar för "min förbundne". Religionen åberopade sig alltid på allmänheten. Deras mål var att förbinda människorna med Gud och upprätthålla denna förbindelse. Preussen har återvänt till barbariet och har för sitt personliga behov skapat sig en annan Jehova/* Sedan förklarade Tschernoff på sitt sätt skapandet av denna germanska Gud, som är äregirig, grym och hämndlysten. Tyskarna hade endast en kort tid varit kristna. Deras kristendom daterade sig icke mera än sex århundraden tillbaka, medan de övriga europeiska folken sedan tio, femton, ja aderton århundraden voro kristna. Då korstågen voro slut, voro preussarna ännu hedningar. Rasstoltheten, som drevo dem i kriget, lät åter de gamla gudarna leva upp. Evangeliets Gud pryddes med sköld och lans och liknade därefter den gamle germanske guden.

Berlinerkristendomen bär hjälm och ridstövlar. Gud är i detta ögonblick lika mobiliserad som varje Otto, Fritz och Frans, så att han kan straffa det utvalda folkets fiender. Det gör ingenting, att han sagt: "Du skall icke dräpa", och lika litet gör det, att hans son sagt: "Saliga äro de fridsamma". Enligt de tyska prästernas lära kan kristendomen endast hava inflytande över den enskilda människan, men den får icke inblanda sig i statens angelägenheter. Den preussiska statens gud, är den gamle tyske guden från den vilda, germanska mytologien, en bastard av de hungriga krigsgudarna.

I Avenuens tystnad talade ryssen om de oförsonliga gudomarnas gestalter. De skulle komma att vakna uppnu när det älskade vapenslamret nådde deras öron, och deras näsor skulle känna lukt av blod. Thor, den brutale guden med det lilla huvudet spände redan musklerna och tog hammaren i hand för att krossa städerna. Votan vässade lansen, vilkens spets bildar en blixt. Odin, den enögde, harklade sig i väntan på de döda krigare, som skulle uppstaplas runt hans tron. Valkyrierna, svettiga och stalldoftande jungfrur, galopperade från det ena målet till det andra och hetsade människorna med sina stridstjut för att som säckar slunga upp liken på hästryggarna.

"Germanernas religion", fortfor ryssen, "betydde kristendomens negation. För tyskarna äro icke alla människor lika inför Gud. Han hyser endast aktning för de starka och bistår endast dem, så att de bliva mäktiga och våga allt. De, som äro födda svaga, måste underkasta sig eller försvinna. Icke heller de olika folken äro likställda. De äro indelade i härskande och mindervärdiga. Sådan är Guds vilja, och det behöver naturligtvis icke nämnas, att tyskarna är det stora ledande folket."

Argensola avbröt honom. "Tyskarnas stolthet åberopar sig icke endast på sin Gud utan även på vetenskapen".

"Det vet jag", sade ryssen utan att låta den andre tala till slut: "Förutbestämningen, olikheten, selektionen, kampen för uppehället ... tyskarna, som äro så stolta över sin stora betydelse, bygga sina andliga minnesmärken på främmande grund, och låna byggnadsmaterialet från utlandet. En fransman och en engelsman nämligen Goubineau och Chamberlain havalevererat de bevis, med vilka de försvara läran om deras ras överlägsenhet.

Deras gamle Hackel konstruerade monism med Darwin och Spensers tillräckligt gamla material.

"Nej, tusen gånger nej", fortfor han energiskt efter en kort paus, "hela läran om kampen för uppehället kan ju hava någon betydelse för de mindervärdiga skapelserna, men den får icke bliva till sanning för människorna. Vi äro tänkande, framåtskridande varelser, vi måste befria oss ifrån att bliva offer för ett sådant öde; djuret känner ingen rättskänsla och inget medlidande; det lever som en slav i sina instinkters mörka djup. Vi tänka, och tänkandet betyder frihet. Den starke behöver icke vara grym för att kunna bestå; det är mycket ädlare att icke missbruka sin kraft. Alla ha rätt att leva, eftersom de äro födda; och alla måste fortsätta att leva, de stolta såväl som de ödmjuka, de starka såväl som de svaga, de stora såväl som de små, de gamla såväl som de unga. Vårt livs mål är icke kampen, icke dödandet, och vi överlåta till naturen att ordna saken. Om de civiliserade folken vilja följa en gemensam tanke, så måste den härstamma från det sydliga Europa."

Ett torrt skratt skakade ryssens helskägg. "Men det finns ju kultur, som germanerna vilja påtvinga oss, och som betyder raka motsatsen till civilisation. Civilisationen är den andliga förfiningen, aktningen för vår nästa, fogandet efter andras åsikter och ett förmildrat levnadssätt. Kulturen är statens göromål, vilken organiserar de enskilda personerna, så att de tjäna den".

De hade uppnått Place d'Etoile. Triumfbågen höjde sig mot den stjärnbeströdda himlen. Lyktornas dubblarader belyste den jättelika byggnaden och de skulpterade figurernas fötter. Längre upp, flöto skuggorna ihop och lånade åt det vita minnesmärket ebenholzens svarthet. De gingo över platsen till Triumfbågen. Där stannade de. Den nattliga brisen antog karaktär av en vinterlik kyla. Ofrivilligt vände de tre på huvudena för att kasta en blick på Champs Elysées, som nu låg bakom dem. De sågo endast djupa skuggor, bland vilka röda kransar simmade omkring. Men de voro förtrogna med detta panorama och trodde, att de utan ansträngning kunde beundra avenyns majestät, palatsens dubbla rader, Place de la Concorde i bakgrunden och Tuilleriernas alléer.

"Det är härligt", sade Tschernoff, som såg mera än bara skuggor. "Här är allt fyllt med en civilisation, som älskar fred; och livslusten svävar lätt över det hela."

Ett minne gjorde ryssen vek. Under många eftermiddagar hade han här träffat en kraftig man med rödlätt skägg och goda ögon. Han tycktes vara en jätte, som hade stannat i växten. Det var Jaurès, hans vän Jaurès, som, innan han gick till sitt arbete, spatserade från sitt hem i Passy till Triumfbågen.

"Han tyckte om, att just stå där vi nu stå. Han betraktade avenyerna, de avlägsna trädgårdarna, ja hela Paris, vilket från denna höjd erbjöd en beundransvärd utsikt, och som rörd sade till mig: "Det är underbart, en av de vackraste utsikter, man finner i världen ..." Stackars Jaurès."

En idéassociation skapade för ryssen bilden av hans landsman, Michael Bakunin, den andre revolutionären, anarkismens fader, som grät när han hörde Beethovenssymfonier, med kör, som dirigerades av Wagner. "När vår revolution kommer", utropade han, tryckande Wagners hand, "och allt går under, så måste detta här under alla förhållanden räddas".

Tschernoff slet sig lös från sina minnen, såg sig omkring och sade sorgset:

"Här hava de kommit förbi."

Alltid, när han passerade Triumfbågen, uppstod samma bild för honom. "De", voro tusenden hjälmar, som glänste i solen, tusende grova stövlar, som med mekanisk exakthet marscherade iväg. Det var de korta trumpeterna, visselpiporna och de små flata trummorna, som störde stenens heliga tystnad, när de läto Lohengrins krigsmarsch ljuda över de stängda husen vid de övergivna avenyerna.

Han, som var utlänning, kände sig dragen till detta minnesmärke med samma kraft som till de ärevördiga byggnaderna, som bevarade de gamla anornas ära. Han brydde sig icke om att veta, vem som hade rest dem. När människor bygga, tro de sig kunna föreviga en tanke, som just i det ögonblicket smickrar deras stolthet. Sedan kommer humaniteten, som har en bredare synvinkel, som förändrar verkets betydelse och förstorar det och tager ifrån det den egoistiska betydelse, som från början tillkom det. De grekiska statyerna, konstverk av största

skönhet, voro ursprungligen ingenting annat än helgonbilder, uppresta av fromma människor från gångna tider. Om man betraktar Roms storhetstid, kan man se för sig det enorma Kolosseum, skådeplatsen för så många blodbad och beundra de, till minne av odugliga kejsare, resta triumfbågarna. Demonumentala verken i folkens historia hava två olika betydeker: en inre, omedelbar, den som deras skapare har överlämnat till dem, och en yttre, som de senare århundradena givit dem, som dessa gjort till symbol och gjort betydelsefull för det allmänna intresset.

"Denna triumfbåge", fortsatte Tschernoff, "är med sina krigsnamn och generaler av inre, fransk betydelse. Till sin yttre allmänna betydelse är den det folks monument, som gjort den största revolutionen av alla folk. Pelarna på Vendömeplatsen är ett uttryck för mänsklighetens förhärligande. Där finnes det ingenting personligt. Dess skapare reste den för att ära den stora armén, den stora armé, som utbredde revolutionen över hela Europa. Konstnärerna, vilka voro mera förutseende än de andra, kände redan på den tiden monumentets verkliga betydelse. Rudes krigare, som på vänster sida uppstämde Marseillaisen, voro inga pliktsoldater, de voro beväpnade borgare, vilka marscherade för att utöva sin av Gud påtvingade apostelgärning. Deras nakenhet kommer mig att i dem igenkänna sansculotter med grekiska hjälmar. Detta gäller mera än en enskild nations ära. Hela Europa vaknade till nytt liv tack vare detta frihetens korståg. Tanken på folken väcker olika bilder till liv i min själ. När jag tänker på Grekland, ser jag Partenons pelare; Rom, världens härskarinna visar mig Kolosseum och Trojanusbågen, och det revolutionära Frankrike Triumfbågen."

Efter ryssens åsikt var denna triumfbåge någonting ännu mera. Den betydde en stor historisk upprättelse: Söderns folk, den så kallade latinska rasen, reagerade efter många århundraden för invasionen, vilken Romsmakt hade förstört. Sydlänningarna voro segrare och översvämmade de före detta barbariska länderna. De besegrade det förgångna, och sedan var det som om en härjande våg genast dragit sig tillbaka. Den stora floden lät allt, som den förde med sig på vattenytan, bliva liggande, liksom många älvars vatten befrukta landet, när de översvämma. Och då människorna drogo sig tillbaka, blev marken fruktbar genom nya och ädla tankar.

"Åh, om de skulle komma tillbaka", sade Tschernoff oroligt, "om de åter skulle beträda dessa stenar. Förra gången voro de fattiga människor, som själva voro förvånade över sin lycka, och de gingo här förbi, som en bonde går igenom en salong. De nöjde sig med att stoppa sina fickor fulla med pengar, och togo med sig två provinser till evigt minne av sin seger. Men nu skola icke endast soldater marschera mot Paris. Efter armén följa som grymma marketenterskor, herrar professorer, förande med sig det lilla vinfatet, fyllt med kulturens vin, tillagat av pulver, som nu gör barbarerna galna, och som proviant följa jättelika balar vetenskap, den vetenskap, som lär, att kraften är ursprunget till allt heligt, som förnekar friheten, undertrycker de svaga och underordnar hela världen en ringhet, som Gud älskar över allt, därför att den förfogar över det snabbaste och säkraste medlet till att döda andra. Hela mänskligheten måste darra för sin framtid, om germanernas steg åter få dåna under dessa valv, om de åter komma hit, spelande en Wagner- eller någon regementkapellmästares marsch."

De avlägsnade sig nu från Triumfbågen och gingolängs Avenue Victor Hugo. Tschernoff teg, som om den sista bilden, vars förverkligande, ju var möjlig, hade gjort honom sorgsen. Plötsligt fortsatte han sina betraktelser med hög röst:

"Och även om de skulle komma -- vad gör det? Rätten skulle ändå icke dö, den kan fördunklas, men den bliver återfödd; kanske kännes den icke igen utan tarnpas under fötterna, men därför behöver den icke upphöra att bestå, och alla goda andar erkänna den som den enda levnadsregeln. Ett folk av galningar vill sätta världen på en piedestal, där, varest de andra rest rätten. Detta är fåfäng möda. Människornas strävan efter frihet, jämlikhet och broderskap kommer att vara bestående i all evighet."

Denna försäkran tycktes lugna ryssen. Han och hans ledsagare talade nu örn det skådespel Paris erbjöd, då det förberedde sig till krig. Tschernoff kände medlidande med all den smärta, som ett krig alltid medför, och med alla de tragedier, som i denna stund utspelades i många hem. Skenbart hade ingenting förändrat sig. Visserligen märktes en oerhörd trafik i stadens centrum och särskilt i bangårdarnas omgivning, men i de andra delarna av den stora världsstaden märkte man icke, hur våldsamt förvirrat livet var. De enskilda gatorna erbjödo samma

anblick som alltid. En lätt bris rörde bladen och en högtidlig frid tycktes utbreda sig där. Husen sovo, men bakom de nedrullade gardinerna anade man rödgråtna, sömniga ögon, pulsslagen från de av den nära faran oroade hjärtana, darrande händer, som packade ned persedlar till kriget och ett sista kärleksbevis,som gavs och togs utan lust, och vars kyssar slutade i suckar.

Tschernoff kom ihåg sina grannar, paret som hyrde våningen bredvid ateljén. Deras piano hördes icke mera. Ryssen hade hört hur de togo avsked av varandra, hur dörren slogs igen och mannens steg, som flydde från kvinnans klagan ut i den mörka natten. På andra sidan väggen hade ett drama utvecklat sig; ett mycket vanligt drama, likt alla de andra, som samtidigt utspelades.

"Hon är tyska", tillfogade ryssen, "vår portvaktsfru har lyckats utspionera hennes nationalitet. Han har antagligen gått för att ställa sig till sitt regementes förfogande. I natt kunde jag knappast sova, då jag hörde henne sucka och jämra sig, förtvivlad som ett övergivet barn och mannens röst, som förgäves försökte trösta henne. Vilket regn av sorg, som faller över hela världen".

Idag hade han träffat henne framför dörren, då han gick ut. Hon tycktes vara en helt annan och hade åldrats, som om hon på några timmar blivit femton år äldre. Förgäves hade han försökt ingiva henne mod och tillförsikt, förgäves hade han tillrått henne att sansat försöka uthärda mannens frånvaro, så att hon icke skadade den lilla varelse, hon bar under sitt hjärta.

"Ty denna olyckliga kvinna skall bliva mor. Hon döljer sitt tillstånd i ett slags skam, men jag har observerat henne genom fönstret, och sett hur hon sytt barnkläder."

Frun hade lyssnat till hans ord, som om hon icke förstod. Ord voro vanmäktiga mot hennes förtvivlan. Hon förmådde endast stamma, som om hon talade med sigsjälv: "Jag en tyska ... han går, måste gå ... ensam .. för alltid ensam ..."

"Hon har kommit att tänka på, att deras nationaliteter skilja dem åt. Hon vet, att man kommer att förpassa henne och hennes landsmän på koncentrationsläger. Övergivenheten i ett fientligt land, som måste försvara sig mot hennes landsmäns angrepp, förskräcker henne ... Och allt detta under den tid, hon väntar sitt barn. Vilket elände. Vilken sorg."

De anlände till Rue de la Pompe, och Tschernoff tog avsked för att gå upp bakvägen. Desnoyers ville fortsätta samtalet. Han fruktade, att hans dåliga humör åter skulle bryta fram, då han lämnades ensam med vännen. Samtalet med ryssen intresserade honom. Alla tre åkte upp i hissen. Argensola sade, att man måste öppna en av de många flaskorna, som stodo i köket. Tschernoff kunde senare genom ateljéns dörr komma in i sin egen våning vid baktrappan.

Ateljéns breda fönster stodo öppna; ett ständigt luftdrag rörde gardinerna, och de gammaldags hänglamporna, de malätna flaggorna och alla andra prydnader i den romantiska ateljén rörde sig sakta fram och tillbaka. De tre satte sig vid ett litet bord, något avlägset från fönsterna och lamporna, som endast upplyste en del av det stora rummet. De sutto i halvmörkret, med ryggarna mot ateljéns mitt, framför sig sågo de det mittemot liggande husets tak och en jättelik fyrkant, där stjärnorna glänste kallt. Ljusskenet från staden kastade ett blodrött återsken på den mörka himlen.

Tschernoff drack två glas och visade med ett smackande av tungan, att vinet var prima. Alla tre vorostumma av beundran inför nattens storartade majestät. De beskådade stjärnorna och indelade dem i sin fantasi i trianglar eller fyrkanter av märkvärdig oregelbundenhet. Ibland tycktes det, som den ena eller andra stjärnans blixtrande glans fängslade deras blickar och höllo dem fast, som om utövade den ett hypnotiskt inflytande. Ryssen fyllde åter sitt glas utan att avbryta sina betraktelser. Sedan skrattade han kallt och ironiskt. Hans skäggiga ansikte hade ett uttryck av tragediens mask, som lyser genom nattens ridå. "Vad tänker man däruppe om människorna'*, mumlade han. "Vet väl någon av stjärnorna det germanska folkets störa mission?" Och åter skrattade han.

Något, som ännu var avlägset och obestämt, bröt genom nattens tystnad. Det kom från djupet av en av klyftorna mellan de många taken. De tre sträckte på huvudena för att bättre kunna förstå. Det var röster. En manskör

började en enkel, allvarlig och entonig sång. De tre i ateljén mera gissade än hörde den. Enstaka toner, som vinden förde med sig till dem, gjorde det möjligt för Argensola att uppfatta den korta sången, som slutade med ett melodiskt jubel: det var en verklig krigssång:

C'est l'Alsace et la Lorraine, C'est l'Alsace qu'il nous faut. Oh, Oh, Oh, Oh.

En ny trupp var på väg till järnvägsstationen, som bildade portarna till kriget. Man kunde förstå, att de kommo från de yttre stadsdelarna eller kanske från provinsen, och de erforo vid marschens toner genom deti tystnad försjunkna Paris en önskan att sjunga ut sin nationella längtan, så att alla de, bakom de mörka fasaderna vaknande människorna, skulle känna sig tröstade när de märkte, att de icke voro ensamma.

"Precis som på operan", sade Julius, när det sista ljudet från den osynliga kören förklingat i nattens djupa stillhet.

Tschernoff fortsatte att dricka, men han såg förströdd ut. Han höll blicken fästad på den rödaktiga dimman, som utbredde sig över takåsarna.

De båda vännerna kunde på hans rynkade panna och dova brummande sluta sig till, att hans hjärna var i arbete. Plötsligt övergick han utan förberedelse från tankar till ord, och fortsatte högt sina reflexioner.

"... Och när solen om några timmar stiger upp, kan man se de fyra ryttarna jaga fram, människornas fiender ... Deras hästar dansa redan, stegra sig av otålighet att komma lösa, ödesryttarna taga redan avsked av varandra och växla de sista orden, innan de bestiga hästarna."

"Vad är det för ryttare, ni talar om", frågade Argensola.

"De, som rida fore odjuret."

För vännerna var denna förklaring icke mindre obegriplig än de föregående orden, och Desnoyers upprepade för sig själv: "Han är drucken." Men hans nyfikenhet fick honom att ännu en gång fråga, vilket odjur, Tschernoff syftade på.

Ryssen betraktade honom, som om han förundrade sig över denna fråga. Han trodde, att han hade talat högt ända från början av sina reflexioner."Odjuret i Uppenbarelseboken."

En tystnad uppstod, som emellertid icke blev långvarig. Ryssen kände behov av att uttala sin beundran för drömmaren på Patmos klippor. Diktaren av den storartade, mörka visionen inverkade efter två tusen år på den hemlighetsfulle revolutionären, som gömde sig i översta våningen av ett hus i Paris. Johannes hade förutsett allt. Hans för lekmän obegripliga fantasier innehöllo jordens stora händelsers hemlighet.

Tschernoff beskrev det apokalyptiska odjuret, som stiger upp ur havets djup. Det liknar en leopard, dess fötter äro en björns, och dess gap ett lejons. Det har sju huvuden och tio horn. På vart horn hänger ett diadem och på varje huvud står en hädelse skriven. Evangelisten talade icke om dessa hädelser; kanske därför, att de skiftade efter historiens olika epoker. Ryssen läste upp smädelser, som nu för ögonblicket flammade i eldskrift på odjurets huvuden: smädelser mot mänskligheten, mot rättvisan, mot allt, som gör livet värt att leva: "Våld går fore rätt ..." "Den svage får icke bestå ..." "Var grym, om du vill vara mäktig ..." och besten, svällande i sin gräsliga fulhet, begärde att regera världen och fordrade, att människorna skulle tillbedja den.

"Men de fyra ryttarna?" frågade Desnoyers.

"De fyra ryttarna redo i Johannes drömbild framför odjuret.

"De sju sigillen på mysterieboken blevo uppbrutna av lammet framför den stora tron, på vilken någon satt, som tycktes gjord av jaspis. Regnbågen bildade omkring det tronande majestätets huvud en värld avsmaragder. Tjugofyra troner orngåvo den i en halvcirkel, och tjugofyra gamla patriarker i vita kläder sutto på dem. Fyra jättelika djur, som voro helt och hållet överströdda av ögon och hade sex vingar, beskyddade den högsta tronen. Trumpeterna dånade och hälsade det första sigillets öppnande.

"Se", ropade med sten torsstämma en av de fyra djuren till den visionäre diktaren ... och den förste ryttaren visade

sig på sin vita springare. I handen bar han en pilbåge och på huvudet en krona. Somliga kallade honom för erövringen och andra sågo i honom den personifierade pesten. Kanske var han båda delar på en gång. Han bar sin krona synlig, och det var tillräckligt för Tschernoff.

"Kom ut", ropade det andra djuret och rullade med sina tusen ögon. Och en rödbrun häst galopperade fram ur det andra sigillet. Ryttaren svängde över sitt huvud ett enormt svärd. För hans rasande galopp flydde freden ur världen; människorna började att utrota varandra.

När det tredje sigillet uppbrutits, vrålade åter ett av djuren med åsklik stämma: "Visa dig", och Johannes såg en kolsvart häst. Dess ryttare bar en våg i handen för att väga människornas tillvaro. Det var hungern.

Det fjärde djuret hälsade det fjärde sigillets öppnande med ett vrål.

"Kom ut". Och nu visade sig en häst av gulblek färg. Den, som red den var döden själv, och han hade makt att låta människor förgås genom svärdshugg, hunger, pest och vilda djur.

De fyra ryttarna började en rasande galopp, etttillintetgörande, som gick fram över de förskräckta människornas huvuden.

Tschernoff beskrev jordens fyra gissel, som om han själv hade sett dem. Ryttaren på den vita hästen, bar en barbarisk, präktig klädnad. Hans orientaliska ansikte drog ihop sig, som om han redan vädrade offer. Medan han galopperade, spände han sin båge för att skjuta ned pesten. Kogret med de förgiftade pilarna hängde över hans rygg, öppet. Pilarna hade på sina spetsar giftet till alla sjukdomar, vilka överfalla de fredliga folken och nedsmitta soldaternas sår.

Den andre ryttaren, han med den röda hästen, använde sitt jättelika svärd med kraft och säkerhet. Han var ung, men hans rynkade panna och sammanpressade mun förlänade honom ett uttryck av grym vildhet.

Gammal, skallig och förfärligt mager satt den tredje ryttaren på sin hästs knotiga rygg. Hans uttorkade lår pressade sig mot den magre krakens länder. I sin vissna hand höll han vågen, hungerns symbol, mot vilken inget guld i världen hjälpte.

Den fjärde ryttarens spetsiga knän borrade sig som taggar in i den gulbleka hästens sidor. Hans pergamentlika hud spände över skelettets benknotor. Hans dödsskalle log med förstörelsens krampaktiga leende. Hans knotiga armar svängde en krokig lie. Över hans skuldra hängde ett smutsigt och trasigt skynke. De fyra ryttarna satte iväg som en virvelvind över den ändlösa människomassan. Himlen sjönk ned över deras huvuden. Hemska odjur kretsade som en fasans skyddsvakt över den vilda jakten. Vansinniga av ångest flydde de stackars människorna i alla riktningar, då de hörde pestens,krigets, hungerns och dödens galopp. Män, kvinnor, ynglingar och gamla stötte omkull varandra och föllo ned i alla möjliga ställningar och med alla tecken till skräck, häpnad och förtvivlan. Och de vita, röda, svarta och gulbleka hästarna trampade likgiltigt och skoningslöst på dem alla: ryttarna hörde krasandet av de krossade benen. Barnen kämpade med döden, sökande skydd vid sina mödrars bröst, de gamla slöto med en barnslig suck för alltid sina ögon.

"Gud har sovit och glömt världen", sade ryssen vidare "Det kommer ännu att dröja länge, tills han vaknar upp. Och medan han sover, komma de fyra ryttarna, odjurens undersåtar, att draga igenom världen som envåldshärskare."

Han var så upprörd av sina egna ord, att han reste sig från sin stol och mätte golvet med stora steg. Hans beskrivning på de fyra ryttarna, som den dystre Johannes sett, syntes honom svag och färglös. En stor målare skulle bättre ha kunnat giva dessa förskräckliga drömbilder form och färg.

"Jag har en bok", mumlade han, "en värdefull bok ..."

Plötsligt lämnade han ateljén och skyndade in i sin lägenhet. Han tänkte hämta boken, för att hans vänner skulle se den. Argensola följde honom. Strax därefter återvände de med den. De hade icke stängt dörren efter sig. Ett starkare luftdrag uppstod nu.

Tschernoff placerade sin dyrbara bok i skenet från en lampa. Det var en år 1511 tryckt, latinsk bok med illustrationer. Desnoyers läste titeln: Apocalypsis cum figuris. Kopparsticken voro av Albrecht Dürer. Ett avmästarens ungdomsverk, vilket han skapat, då han var endast tjugosju år. De tre stodo med förtjust beundran framför bilden, som föreställde de fyra apocalyptiska ryttarnas vansinniga galopp. Det fyrfaldiga gisslet störtade sig iväg med vild energi på sina fantastiska springare och nedtrampade den (förskräckt darrande mänskligheten.

Plötsligt hände något, och de tre männen rusade upp från sin stumma beundran. Det var någonting märkvärdigt och odefinierbart. Ett våldsamt larm, som utan att passera hörseln tycktes tränga direkt in i deras medvetande. Det var en stöt i hjärtat. Instinkten sade de tre männen, att något allvarligt hänt just i detta ögonblick.

De stodo tysta och betraktade varandra. Tystnaden Varade blott några sekunder, men tycktes dem oändliga.

Ett hotande larm inträngde genom de öppna dörrarna. Det tycktes komma från gården. Rullgardinerna rullades upp. Hastiga steg hördes från de olika våningarna, rop av skräck och överraskning genljödo. Instinktivt rusade de tre männen till fönstren, som vette åt gården. Innan de nått dit anade ryssen, vad som var å färde.

"Min granne, det måste vara min granne. Kanske har hon tagit sitt liv."

Då de sågo ut genom fönstren, lyste ljus nere på gården. Folk därnere sysslade med en kropp, som låg på marken. I alla fönster syntes folk. Det var en sådan natt, då man icke sov, en natt, som alla genomvakade i smärta. "Hon har dödat sig", sade en röst, som tycktestränga upp ur ett schakt. "Det är tyskan, som tagit livet av sig."

Portvaktsfruns förklaring gick från fönster till fönster upp till den översta våningen.

Ryssen skakade på huvudet med sorgsen min. Denna olyckliga kvinna hade icke gjort sitt dödssprång frivilligt. Någon hade sett hennes förtvivlan, någon hade drivit henne i döden ... De fyra ryttarna! Uppenbarelsebokens fyra ryttare! De sutto redan i sadeln; färdiga att börja sin skoningslösa galopp. Det ondas blinda makter förberedde sig att bana sig väg genom världen. Mänsklighetens natur, de vilda ryttarna, började sin ritt.

Slut på första delen. 6. HERR MARCELS AVUNDSJUKA.

När den gamle Desnoyers övertygat sig om krigets oundviklighet blev han mycket överraskad. Människorna hade blivit vansinniga! Var då ett krig tänkbart, nu då det fanns så många järnvägar, så många handelsskepp, så många verksamma maskiner och så mycket arbete i världen? Nationerna skulle komma att ruinera sig för alltid. De hade vant sig vid en bekvämlighet och komfort, som för hundra år sedan var fullkomligt obekant. Kapitalet behärskade världen, och kriget skulle komma att tillintetgöra det, och redan efter några få månader skulle det icke mera finnas några pengar. Desnoyers, i sin egenskap av affärsman var upprörd vid tanken på, att detta vansinniga krig skulle förslösa hundratusentals miljoner på krutrök och blodbad.

Eftersom han måste utgjuta sin vrede på något, som låg nära till hands, gjorde han sina landsmän ansvariga för denna kolossala dumhet. Att prata så mycket om "revansch". Att bekymra sig under fyrtiofyra långa år om två förlorade provinser, medan nationen ägde jättelika onödiga kolonier i andra världsdelar.... Nåja, de skulle nog få smaka frukterna av denna sin stora dåraktighet.

Han ansåg, att kriget efter kort tid åter skulle upphöra. Han hyste inget förtroende till sitt land: Frankrikes glanstid var förbi. Nu var det de nordliga 7. NYTT LIV.

Då Margarete blev i tillfälle att besöka ateljén vid Rue de la Pompe blev Julius åter optimistisk, sedan han kort förut befunnit sig i uslaste lynne, hemfallen åt dystra aningar.

Kriget skulle icke förlöpa så grymt, som alla till en början hade tänkt. Då nu tio dagar hade förgått, gjorde sig truppernas rörelser mindre märkbara. Det tycktes, som om antalet män på gatorna hade blivit mindre; däremot verkade den kvinnliga delen av befolkningen talrikare. Människorna klagade över penningbrist; bankerna spärrade alltjämt utbetalningarna. Däremot hade massor av folket ovanligt stora utgifter för samlande av livsmedel. Erinringarna från 1870 års krig och de fruktansvärda försakelserna vid belägringen upprörde alla

sinnen. Då ett krig med samma fiende som då hade utbrutit, tycktes ett upprepande av försakelserna vid det tillfället icke vara alldeles uteslutet.

Livsmedelsaffärerna belägrades av kvinnor, vilka till och med köpte icke fullt färska varor till oerhört höga priser för att sedan samla så mycket som möjligt för sina förrådskamrar i hemmen. Hungern, som hotade framtiden förskräckte mer än den ögonblickliga faran.

Dessa voro de förändringar i Desnoyers närhet, som förorsakades av kriget. Människorna skulle slutligen, trodde han, vänja sig vid det nya livet. Folkets anpassningsförmåga var stor nog för att finna sig i allt och kunna fortfara att existera. Desnoyers hoppades, att han skulle fortsätta sitt levnadssätt, som om ingentinghade hänt. För övrigt var det tillräckligt för honom, om han blott finge hoppas, att Margarete skulle förbliva trogen det förgångna. De skulle tillsammans betrakta händelsernas utveckling med samma grymma vällust, som de, vilka från en ouppnåelig höjd utan fara åskådar en översvämning.

Genom Argensolas påverkan hade de vant sig vid att som egoistiska åskådare av händelserna, helt bevara sitt lugn.

"Låt oss vara neutrala", sade bohêmen. "Neutralitet betyder icke likgiltighet. Låt oss njuta av detta skådespel, som aldrig mera kommer att erbjudas oss."

Det var skada, att de just, då kriget utbröt, hade så litet pengar. Argensola hatade bankerna ännu mera än centralmakterna; och de kreditinstitut, som uppsköto inlösandet av Julius checkar, ägnade han en alldeles särskilt livlig antipati.

Hur härligt hade det icke varit, att få avvakta händelsernas förlopp omgiven av all den bekvämlighet, som denna stora summa skulle kunnat bereda dem. Han vände sig återigen till fru Luise för att få hjälp mot den misär, i vilken deras hushåll råkat. Till följd av kriget hade Marcel minskat sina försiktighetsåtgärder, och hans familj levde nu sorgfritt och utan att behöva inskränka sig. Modern hade i likhet med andra husmödrar vid alla tillfällen försett sig med livsmedel i så stora mängder, att hon hade nog för flera månader framåt. Argensola begagnade detta förhållande till sin fördel; hans besök vid Avenue Victor Hugo blevo allt tätare, och han lämnade där baktrappan, belastad med stora paket, vilka utökade ateljéns förråd.Då han i köket betraktade alla de där uppstaplade skatterna -- stora burkar köttkonserver, bleckburkspyramider, säckar med torkade grönsaker -- njöt han en god hushållerskas glädje. Han hade nog för att kunna försörja en hel familj. Dessutom hade kriget lämnat honom en välkommen förevändning för att göra besök i Marcels vinkällare.

"De kunna komma", sade han med en teatralisk gest, då han överblickade sin förrådskammare; "de kunna komma när som helst. Vi äro förberedda."

Att utöka livsmedelsförråden och att uppspåra nyheter voro de sysselsättningar, som nu helt utfyllde hans liv. Han brukade dagligen köpa tio, femton tidningar; några därför, att de voro reaktionära och emedan det uppfyllde honom med förtjusning att se enigheten hos alla fransmän; andra därför att de voro radikala och därför bättre förfogade över de av regeringen lämnade bulletinerna. De utkommo dels på förmiddagen och dels klockan tre, fyra och fem på eftermiddagen. Försenades utgivandet någon halvtimme, så inbillade sig allmänheten, full av spirande förhoppningar, att de skulle få läsa förbluffande meddelanden. Alla människor kivades om de nyaste upplagorna; alla hade fickorna fulla med papper och väntade med otålighet på att få köpa nya upplagor. Och alla tidningar sade ungefär detsamma.

Argensola kände, hur hans själ blev allt mörkare och enklare, förföll i extas och började tro på de osannolikaste saker och underrättelser. Samma själ upptäckte han hos alla, som han korn i beröring med. Ibland såg det ut, som om hans gamla oppositionslustaåter skulle vilja göra motstånd; men han tillbakavisade denna såsom skymfande. Argensola levde i en för honom ny värld, i vilken naturligtvis händelser mötte honom, som icke kunde mätas med vanlig måttstock och heller icke kunde förklaras enligt gamla grundsatser. Med barnslig glädje diskuterade han tidningarnas underbara rapporter; en enda belgrares eller fransmans strid mot hela fientliga regementen, som retirerade i oordnad flykt; tyskarnas fruktan för bajonettangreppet, inför vilket de flydde som harar; och

gagnlösheten hos tyska artilleriet, vars projektiler exploderade ytterst otillförlitligt.

För hans rättskänsla och logik var det ej mera än rätt och riktigt, att det lilla Belgien besegrade den tyska kolossen: han såg däri ett upprepande av striden mellan David och Goliat, vars bilder och berättelser, samlade under världshistoriens århundraden, utökades med denna. Han hade, liksom största delen av sin nation samma känsla, som läsaren av en riddareroman, vilken anser sig bedragen, om icke hjälten, den ensamme mannen, dödar och nedslår tusen av sina fiender. Han valde med särskild förkärlek de tidningar, som överdrevo mest och offentliggjorde de flest historier om sådana enstaka skärmytslingar och enskilda soldaters hjältedåd, vilkas plats, tid och förekomst ingen med säkerhet var i stånd att angiva.

Genom Englands uppträdande på haven fick han den föreställningen, att försynen skulle låta en förfärlig, nedtryckande hunger pina fienderna Då sjöblockaden hade varat i tio dagar, var han fast övertygad om att människorna i Tyskland icke levde annorlundaän en hop skeppsbrutna på en flotte, och han betraktade rörd sina livsmedelspaket vid de allt oftare upprepade besöken i sin förrådskammare.

"Vad skulle man väl vilja betala för mina skatter i Berlin?"

Argensola hade aldrig i sitt liv ätit bättre, än han nu gjorde. Tanken på den dyrtid och brist, som motståndarna måste genomgå, ökade hans aptit, och han kunde till följd därav sluka oerhörda portioner. Det härliga, vita, mjuka brödet försatte honom i extas.

"Tänk om vännen Wilhelm kunde lyckas uppdriva någonting sådant", sade han till sin vän.

Han tuggade och svalde girigt; de rätter och drycker, som passerade hans mun, fingo en ny smak av sällsam och gudomligt slag. Hungern å andra sidan betydde för honom en lockelse och en utmärkt delikat krydda.

Frankrike entusiasmerade honom, men Ryssland kunde göra anspråk på än större kredit hos honom. Åh, kosackerna! Han talade om dem, som om de voro hans intima vänner. Han beskrev, huru dessa ryttare brusade fram i svindlande galopp, okänsliga som spöken och så förfärliga i sin vrede, att motståndarna icke kunde möta dem ansikte mot ansikte. I husets portvaktsvåning och i gatans olika affärer lyssnade man med respekt på honom, ty en herre, som i egenskap av utlänning, är mera kompetent än andra, förtjänar att man med uppmärksamhet lyssnar på honom, när han talar om de utländska händelserna.

"Kosackerna skola nog komma att fördärva de där banditernas skurkaktiga planer", slutade han med en minav ofelbar säkerhet. "Inom en månad draga de in i Berlin."

Och hans till stor del av kvinnor bestående publik, vilkas män hade dragit ut i kriget, instämde blygsamt, alla uppfyllda av den oemotståndliga, trånsjuka önskan, vilken griper den, som hoppas på någonting hemlighetsfullt och avlägset. Fransmännen skulle komma att försvara sitt land och därtill återerövra de förlorade provinserna; men nådestöten skulle fienderna få av kosackerna, om vilka alla talade, ehuru endast ett fåtal hade sett några.

Den ende, som kände dem närmare var Tschernoff, men just han hörde till Argensolas stora förargelse på utan att visa någon särskild hänförelse. För honom voro kosackerna ingenting annat än en reguljär beståndsdel av den ryska hären; de voro goda soldater, men visst icke i stånd till att utföra de underverk, vilka föresvävade alla.

"Denne Tschernoff!" utropade Argensola, "hur hatar han icke tsaren, och allting i sitt land tycker han är dåligt. Han är en fanatisk revolutionär... och jag all fanatisms fiende."

Julius hörde förstrött på sin kamrats redogörelser, på de retoriskt föredragna artiklarna, på krigsplanerna, som denne utvecklade, under det han med små flaggor markerade de fientliga härarnas ställning på i ateljén upphängda kartor. Varje ny tidningsupplaga tvingade spanjoren att utplantera en ny rad nålar på kartan; därvid visade han, en bergsäker optimism.

"Vi hava trängt in i Elsass. Alldeles utmärkt... Det tyckes, som om vi åter skulle lämna Elsass: jag ärmed på det. Jag gissar orsaken. Det sker för att vi skola tränga in på en lämpligare punkt, och för att vi åter skola kunna anfalla fienden i ryggen. Man säger, att Liége har fallit. Lögn. Och om det faller -- vad gör det. Ingenting annat

än en bagatell. De andra förbliva... De andra komma att rycka fram från öster och komma att rycka in i Berlin."

Underrättelserna, som kommo från den ryska fronten föredrog han framför de andra; men han blev varje gång förvirrad, då han på kartan skulle söka upp de outtalbara namnen på orterna, varest de beundrade kosackerna fullgjorde sina hjältedåd.

Under tiden fullföljde Julius sin tankegång. Han tänkte på Margarete. Äntligen hade hon återkommit, men ändå tycktes hon leva på ett större avstånd från honom än hitintills.

Under de första mobiliseringsdagarna hade han strövat omkring hennes hem i tron, att kunna bedraga sin längtan med att inbilla sig, att han var henne närmare. Margarete hade i ett brev bett honom förhålla sig lugn. Han var lycklig, att han som utlänning icke behövde lyda under krigets tyranni. Hennes broder, som var reservofficer vid artilleriet, väntade varje ögonblick på befallning att avresa till fronten. Modern, som efter det hon under ovisshetens dagar gråtit mycket över krigsutbrottet, hade sedan visat en beundransvärd fattning. Hon hade själv packat och gjort i ordning hans bagage, för att hans lilla koffert också verkligen skulle komma att innehålla alla vid fronten oumbärliga saker. Margarete förstod, vilken inre kamp, som kvalde den gamla damen, även om hennes oro endast förråddes genomde fuktiga ögonen och händernas nervositet. Det var henne omöjligt att lämna modern ensam om också endast för ett enda ögonblick. Sedan kom avskedet. "Lev väl, min son. Gör din plikt men var försiktig." Hon fällde inga tårar och visade ingen svaghet. Hela familjen hade motsatt sig, att hon följde sonen till järnvägsstationen. Hans syster skulle följa honom. Och då Margarete återkom hem, fann hon sin mor sittande med dyster min i en länstol. Hon undvek att nämna sin son och talade om sina väninnor, som likaledes skickat ut sina söner i kriget, och som, om endast de kunde förstå hennes kval. "Stackars mamma! Jag måste hålla henne sällskap, nu mer än någonsin... I morgon skall jag besöka dig, om jag kan."

Till slut kom hon åter till Rue de la Pompe. Det första hon gjorde var att göra Julius uppmärksam på, hur enkel hennes skräddarsydda dräkt var, och att hon varken bar juveler eller några andra smycken.

"Det är kriget. Nu är det sed att anpassa sig efter förhållandena och vara allvarlig och anspråkslös liksom soldaterna. Vem vet, vad som förestår oss."

Intresset för hennes klädsel övergav henne icke ett ögonblick så länge hon levde.

Julius observerade en alltid kvarstannande tankspriddhet. Hennes själ tycktes hava lämnat gränserna för hennes kropp och sväva omkring på oerhört avstånd. Hennes ögon voro fästa på honom, men det var möjligt, att de dock alls icke sågo honom. Hon talade långsamt, som om hon underkastade varje ord en prövning, innan hon uttalade det, av fruktan, att hon möjligen kunde förråda någon hemlighet. Dennaderas själars avstånd från varandra hindrade dock icke, att de kroppsligt närmade sig varandra. Den ena tillhörde den andra i oemotståndlig längtan efter sympati. Hon hängav sig frivilligt åt honom, men, då hon åter blev sig själv yttrade hon flyktiga samvetsförebråelser. "Kanske göra vi intet orätt, men är det icke ändå opassande att fortsätta vårt förhållande, då världen träffas av så mycken olycka?"

Julius pratade bort dessa skrupler:

"Men vi skola ju gifta oss, så snart vi kunna. Vi äro ju dock så gott som man och hustru."

Då hon svarade, hade hon ett förvånat och modlöst ansiktsuttryck. "Giftermål. Ännu för tio dagar sedan hade hon icke önskat någonting annat. Nu erinrade hon sig endast då och då, att ett giftermål var möjligt. Hur kunde man tänka på så avlägsna och osäkra saker. Andra närmare förestående ting sysselsatte hennes tankar.

Avskedsscenen vid järnvägsstationen, då brodern reste, hade fastnat i hennes tankar. Varje gång hon var på väg till ateljén, föresatte hon sig, att icke mer tänka därpå, eftersom hon på förhand kände, att berättelsen härom skulle förorsaka misstämning hos hennes älskade. Men trots att hon absolut föresatte sig att tiga, resulterade detta endast i en oemotståndlig drift att berätta allt för honom.

Hon hade själv icke vetat, att kärleken till brodern skulle kunna bliva så innerlig. I hennes systerliga tillgivenhet hade blandat sig en lätt känsla av svartsjuka, därför att hennes mamma föredrog den äldre sonen. Dessutom var

det han, som hade infört Laurier ihemmet; -- de voro båda diplomingeniörer, -- och sedan skoltiden voro de trogna kamrater. Men då Margarete såg honom vid avresan kände hon plötsligt, att denne broder, som eljest alltid hade kommit i andra hand, nu var den första i hennes hjärta.

"Han såg så vacker och intressant ut i sin löjtnantsuniform. Han tycktes vara en helt annans. Jag tillstår, att jag gick vid hans sida full av stolthet. Jag höll honom under armen, och man ansåg oss vara ett par. Då några stackars kvinnor sågo, att jag grät, försökte de att trösta mig: "Mod, nådig fru.... Er man skall återvända." Och min bror skrattade åt detta misstag och var endast ledsen, då han tänkte på mor."

Vid ingången till järnvägsstationen hade de skilts åt, vaktposten hade icke tillåtit, att hon gick med längre. Hon gav honom sabeln, som hon intill sista ögonblicket hade velat bära.

"Det måste vara härligt att vara man," sade hon med hänförelse. "Jag skulle vilja kläda mig i uniform, draga ut i kriget och hjälpa till."

Hon ville icke säga mera, som om det hade fallit henne in, att hennes sista ord, kanske hade varit olämpliga. Kanske märkte hon, att Julius lätt rynkade pannan.

Men minnena från avskedet hade upprört henne, och efter en lång paus kunde hon icke underlåta att låta tankarna fortsätta i samma riktning.

Då hon vid ingången till järnvägsstationen kysste brodern för sista gången, hade hon till sin stora överraskning mött någon. "Han" hade kommit. Likaledes i artilleriets officersuniform, icke ensam; sinkoffert hade han anförtrott åt en tjänstvillig man i åskådarhopen.

Julius såg frågande ut. Vern var "Han"? Visserligen trodde han sig veta det, men han föregav ovetenhet, som om han fruktade för att erfara sanningen.

"Laurier", förklarade hon lakoniskt; "min förre man...."

Hennes älskade yttrade sig med grym ironi. Det var fegt att smäda en människa, som just hade dragit ut för att fullgöra sin plikt. Julius insåg den gemenhet, som låg häri, men en oemotståndlig, ond instinkt kom honom att fortsätta dessa skämt, för att nedsätta den andre i Margaretes ögon.

"Laurier soldat.... Denne måste i uniform göra en löjlig figur."

"Laurier, som krigare," sade han vidare med sarkastisk röst, som själv förekom honom främmande. "Stackare! Det gör mig riktigt ont om honom."

Margarete tvekade med svaret, därför att hon ville undvika att motsäga Desnoyers. Men slutligen segrade dock hennes sanningskärlek, och hon sade enkelt:

"Nej.... Han såg visst icke illa ut; också han hade blivit en annan. Kanske var det uniformen, som gjorde det, kanske sorgen över, att han måste gå ensam, alldeles ensam, och att ingen tryckte hans hand. Jag kände genast igen honom. Då han kände igen min bror, närmade han sig honom, men när han sedan upptäckte mig, gick han förbi och vidare.... Stackars man! Det gör mig ont om honom."

Hennes kvinnliga instinkt sade henne ovillkorligen, att hon sagt för mycket, och hon avbröt plötsligt sinberättelse. Av samma instinkt insåg hon också, varför Julius hade fått en dyster uppsyn och ett bittert leende kring läpparna.

Hon kände behov av att trösta honom:

"Lyckligtvis är du utlänning, och behöver icke draga ut i kriget. En sådan olycka, om jag skulle förlora dig." Hon sade det full av innerlighet.... Ögonblicket innan hade hon avundsjukt beundrat männens djärvhet, de som satte sitt liv på spel, och hon darrade vid tanken på, att hennes älskade skulle kunna vara en av dem.

Men han var henne icke en gång tacksam för den kärleksfulla egoism, med vilken hon skilde honom från de andra, som om han vore en bräcklig varelse, som endast var skapad för kvinnornas dyrkan. Han hade föredragit

att se henne avundsjuk, liksom då hon såg sin broders krigiska utseende. Det förekom honom, som om något hade rest sig mellan honom och Margarete, vilket aldrig skulle kunna tagas bort, utan till och med komme det att växa sig större med tiden och driva dem långt, långt från varandra, så långt, att de icke mera skulle kunna igenkänna varandra, när deras blickar möttes.

Samma känsla besjälade dem även vid deras nästa möte. Margarete bemödade sig att finna kärleksfulla ord och såg på honom med fuktiga ögon. Hennes smekningar liknade mera en moders än en älskandes; hennes ömhet var sällsynt oegennyttig, och hon kände en ovanlig blyghet. Hon stannade i ateljén med en slags envishet, och undvek att beträda de andra rummen."Vi sitta ju bra här.... Jag vill inte; bemöda dig icke. Jag skulle bara känna samvetskval sedan.... Hur kan man tänka på sådana saker nu."

För henne var hela omgivningen nu full av kärlek; men det var en ny kärlek, kärleken till de lidande människorna, önskan att försaka och offra sig. Och i sin fantasi såg hon kvinnor i vita dok och darrande händer, som lade förband på blodiga sår.

Varje försök, som Julius gjorde, för att åter taga henne i besittning, stötte på häftig protest och skam, som om de träffades för första gången.

"Det är omöjligt", sade hon; "jag tänker på min bror; och jag tänker på så många av mina bekanta, som kanske just nu stupa."

Nyheter om skärmytslingar kommo. Blodet började rinna i strömmar.

"Nej, jag kan icke", upprepade hon.

Och när Julius slutligen ändå genomförde sin vilja med böner och lidelsefull häftighet, höll han en viljelös varelse i sina armar, som hängav en känslolös kropp, medan hennes tankar voro långt, långt borta.

En eftermiddag meddelade Margarete honom, att de numera icke kunde träffa varandra så ofta. Till följd av hennes lektioner, hade hon numera endast två dagar till sitt förfogande.

Desnoyers hörde detta förvånat. Hennes lektioner? Vad studerade hon då egentligen?

Hans ironiska min förargade henne. Jo visst, hon studerade, redan sedan en hel vecka tillbaka. Nu skulle lektionerna bliva flera, det fanns flera läkare. Undervisningen hade blivit organiserad."Jag vill bli sjuksköterska. Jag lider av tanken på min onyttighet. Vad har jag hitintills dugit till?"

Hon teg ett ögonblick, som om hon genomgick hela sitt förflutna liv.

"Ibland tänker jag," fortfor hon, "att kriget med alla sina skräckbilder ändå har något gott med sig. Det lär oss att hjälpa våra medmänniskor. Vi uppskatta livet mera; olyckan låter oss erkänna, att vi äro komna till världen för ett bestämt ändamål.... Jag tror, att man icke får älska livet endast för dess nöjens skull. Hjärtat måste tillfredsställas, när vi ägna oss åt andra, när vi offra oss, och denna hjärtats tillfredsställelse är mycket mera värd än allt annat. Jag vet icke hur det kommer sig, kanske är denna känsla ny för mig."

Julius såg överraskad på henne. Han försökte gissa, vad som försiggick i detta lilla, avgudade, frivola huvud. Vad formade sig väl bakom denna panna, som hittills endast hade återspeglat snabba, flyktiga tankar?

Men även den Margarete, som han förr älskat, fanns ännu kvar i henne. Han såg hennes graciösa rörelser skymta fram bakom de bekymmer, vilka kriget väckte i varje själ.

"Man måste lära mycket för att få diplom som sjuksköterska. Har du sett noga på deras dräkter någon gång? De äro mycket stiliga. Vitt klär såväl blondiner som brunetter, och doket är mycket vackert; lockarna över öronen, som just nu äro moderna, äro också tillåtna, och den blåa kappan bildar verkligen en vacker kontrast. En elegant kvinna kan även höja verkningen av allt detta genom eleganta smycken och chicaskodon. Det blir ett mellanting mellan nunna och världsdam, som icke alls tar sig illa ut."

Stackars Desnoyers. Längtan att se henne och den ändlösa eftermiddagens sysslolöshet drevo honom att ströva

omkring i närheten av ett palats, vilket regeringen helt nyligen inrättat som skola för sjuksköterskor. När han så stod vid hörnet och väntade på att få höra de trippande fotstegen under prasslande kjolar, föreföll det honom, som om han än en gång var aderton år gammal, då han hade väntat i närheten av en bekant modeateljé. Damerna, som vid en viss tid lämnade palatset, gjorde detta minne ännu tydligare. De voro klädda med utsökt enkelhet: många av dem sågo mycket enklare ut än midinetterna. Och ändå voro de damer ur societeten. Några stego in i sina bilar. Deras chaufförer buro soldatuniform, emedan de hade anställning hos ministrar.

Under sin långa väntan träffade han bland de eleganta eleverna sådana, som han aldrig väntat sig få se här.

"Desnoyers," ropade några röster bakom honom, "är det icke Desnoyers?"

För att avlägsna deras tvivel hälsade han, och damerna betraktade honom, som om han vore ett spöke. Det var bekanta från en mycket, mycket avlägsen tid -- nämligen från den tid, som låg sex månader tillbaka; damer, som förföljt, beundrat och smickrat honom för att under hans ledning få genomgå tangons sju turer. De sågo prövande på honom, som om de kände, att sedan deras senaste sammanträffande en katastrof inträffat, som till det nuvarande ögonblicketomstöpt alla livets lagar, och som om han till följd av ett under vore den ende överlevande av en fullständigt försvunnen mänsklighet.

Och alla ställde samma frågor till honom:

"Går icke ni med i kriget? .... Hur kommer det sig, att ni icke bär uniform."

Han försökte förklara det, men redan efter det första ordet blev han avbruten.

"Ja visst, ja. Det är ju sant, ni är ju utlänning."

Detta sades med en viss avundsjuka. Utan tvivel tänkte damerna på en älskad person, som nu måste utstå krigets alla umbäranden.... Men att han var utlänning förorsakade genast ett visst avstånd, vilket Julius icke alls hade lärt känna före kriget.

Damerna togo misstänksamt avsked av honom. På vem väntade han väl? Sökte han här något nytt äventyr? I alla deras leenden låg något allvarligt och betydelsefullt: det var den fullvuxne personens leende, som erkänner livets verkliga betydelse, och känner medlidande med dem, som nöja sig med ytliga intressen.

Julius blev sårad av detta oberättigade medlidande. De tycktes endast kunna tänka sig honom dansande. Till allt annat var han oduglig. De där dockorna däremot tycktes vara besjälade av en stor, moderlig känsla. Ett moderlighetens ideal, som omfattade alla landsmän vilka önskade offra sig, önskade lära känna folkets umbäranden och lida den svåra tidens nöd.

Även Margarete kände samma hänförelse som de, när hon lämnade lektionerna. Kirurgins första grunder förekommo henne som ett vetenskapligt under. Honförvånade sig själv över sin iver, och trodde, att hon verkligen hade förändrat sitt livsmål.

"Vern vet," tänkte hon, "kanske är jag född till att bliva en stor läkare."

Hon fruktade endast, att i det ögonblick, då hon skulle praktisera sina nya erfarenheter, hon skulle sakna sinnesnärvaro. För henne var det förskräckligt att lukta blod och se de öppna såren. Men hon tvekade endast kort: en nästan manande viljekraft gjorde henne plötsligt modig. Uppgåvo icke även männen alla bekvämligheter? Hon skulle komma att bliva en soldat i kjolar, hon ville tappert se smärtan i ansiktet och bekämpa den. Hennes händer skulle försöka lindra soldaternas kval, och som ett ljust leende ville hon tränga in på alla platser, där de suckande väntade döden.

Stolt berättade hon för Desnoyers om alla framsteg, som hon gjorde i skolan; hon talade om förbanden, som krävde mycken skicklighet att lägga, och som de först praktiserade på dockor och sedan på en anställd, vilken föreställde en sårad. Hon, som hemma icke var i stånd till en den allra ringaste kroppsansträngning, lärde sig nu, huru man med skickligt handgrepp tog upp en människokropp från marken och bar den på skuldrorna. Vem kunde veta, om hon icke fick göra tjänst på slagfältet. I sin iver var hon beredd till allt. Hon beundrade de

"nurses" i den engelska armén, som voro avbildade i tidningarna, magra damer med en viss nervös kraft, med byxor, ridstövlar och vit hjälm.

Julius hörde förvånad på henne. Var detta verkligen Margarete? Kriget hade tillintetgjort hennes graciösa frivolitet. Hennes gång var icke mera såspänstig och lätt. Hon satte med manlig säkerhet, lugnt och taktfast fötterna på marken. Om en av hans smekningar påminde henne om att hon var kvinna, sade hon alltid:

"En sådan lycka, att du är utlänning. Så lugnt att veta dig fjärran från kriget."

Hon ville gärna gå ut i kriget, men samtidigt betraktade hon det som en lycka att veta sin älskade fri från alla militära plikter. Denna brist på logik förargade Julius och han upptog den som en förolämpning.

"Det förekommer mig nästan", tänkte han, "som om hon beskyddade mig. Hon är den starke mannen, som gläder sig över att veta sin svage kamrat i säkerhet. Vilket märkvärdigt förhållande!"

Då Margarete åter visade sig i ateljén, var hon lyckligtvis densamma som förr och kom honom genast att glömma sina farhågor. Hon förde med sig den semesterglädje, som elever eller anställda känna då de äro lediga. Nu, då hon hade förpliktelser, hade hon lärt sig uppskatta tidens värde.

"Idag hava vi inga lektioner," ropade hon redan i dörren. Hon kastade sin hatt på divanen, tog några danssteg och undflydde med barnsligt övermod sin älskares armar.

Efter några minuter var hon åter allvarlig, så allvarlig, som hon nu efter krigets utbrott ofta var. Hon talade om sin mor, som alltid var sorgsen till sinnes, men bemödade sig om att dölja sina bekymmer och endast levde i förhoppningen på brev från sonen. Hon talade om kriget, och förklarade truppernas sista rörelser lika optimistiskt som de officiella organen. Hon beskrevnoggrant den första erövrade fanan, som om det vore en klänning av oerhörd elegans. Hon hade sett den i krigsministeriets fönster. Rörd berättade hon om några belgiska flyktingar, som hade kommit in på hospitalet. Det var de enda sjuka, hon hitintills vårdat. De sårade hade ännu icke transporterats till Paris. På regeringens befallningar skickades de direkt till hospitalen i södra Frankrike.

Hon visade honom icke samma energiska motstånd som de första dagarna. Hennes lärotid som sjuksköterska gjorde henne i viss mån tålig. Hon tycktes förakta sinnlighetens frestelser. Hon hängav sig motståndslöst, men även utan begär; med ett leende tålamod gav hon sig åt honom, nöjd att kunna skänka lycka utan att själv mottaga någon.

En eftermiddag i ateljéns sovrum kände hon behov av att meddela Julius de nyheter, som sedan föregående dag uppfyllde hennes tankar. Hon steg upp ur sängen och sökte bland de oordentligt ornkringströdda kläderna efter sin handväska, som innehöll ett brev. Hon ville än en gång läsa det, och i en oemotståndlig trängtan efter att bikta sig, meddela dess innehåll till Julius.

Brevet hade hennes bror skrivit från Vogeserna. Han berättade däri mera om Laurier än om sig själv. De tillhörde visserligen olika batterier, men voro i samma bataljon och hade deltagit i samma slakter. Officeren var full av beundran för sin före detta svåger. Vem hade kunnat ana, att i den tystlåtne björnens gestalt slumrade en framtidshjälte. Och han var verkligen en hjälte. Det förklarade icke endast Margaretes bror, utan även alla andra officerare, som sågo, hurhan lugnt uppfyllde sina plikter, huru han med icke mindre kallblodighet såg döden i ansiktet, än om han hade stått i fabriken.

Han hade frivilligt övertagit en spejares farliga post och smugit sig så nära fiendens läger som möjligt för att observera artillerieldens verkningar och telefonledes underrätta sina anförvanter härom.

En tysk granat hade förstört det hus, under vars tak han gömt sig. Då han osårad kom fram ur spillrorna, hade han gjort i ordning telefonen och i ett i närheten befintligt träd fortsatt sitt arbete. Hans batteri hade blivit upptäckt av fientliga flygare och blev därigenom beskjutet av det bredvidliggande artilleriet. Efter några minuter låg hela batteriet på marken. Kaptenen och flera soldater voro döda, och officerarna och nästan hela manskapet sårade. Endast Laurier var kvar "den känslolöse", som hans kamrater kallade honom, och med några få artillerister, som knappast kunde stå på benen, fortsatte han artillerielden för att täcka sin bataljons återtåg.

"Man har redan två gånger nämnt honom i huvudkvarteret," fortfor Margarete att läsa. "Vi tro, att han snart kommer att få korset. Han är en fullkomlig hjälte. Vem hade trott det för några veckor sedan."

Margarete delade icke denna häpnad. Då hon ännu levde samman med Laurier hade hon ofta kunnat observera hans karaktärsfasthet och den bakom hans lugna yttre gömda djärvheten. Hon hade nog haft rätt, då hon fruktade sin makes vrede. Hon kunde aldrig glömma hans min, då han överraskade henne utanför Julius port. Han tillhörde de lidelsefulla människor, somförstå konsten att döda. Och ändå hade han mot henne icke försökt den ringaste handgriplighet. Minnet om denna respekt väckte i Margarete en tacksamhetskänsla. Kanske hade han älskat henne mera än någon annan man.

En oemotståndlig önskan att jämföra de båda männen uppfyllde henne. Hon såg på Desnoyers och beundrade hans goda utseende. Lauriers klumpiga och ofina yttre fick hennes tankar att återvända till Desnoyers. Men så tänkte hon åter på officeren, som hon vid avskedet sett bredvid sin broder, han liknade icke alls hennes före detta make. Men Margarete ville glömma den bleke och sorgsne löjtnanten och endast påminna sig den industrielle, som inga andra intressen hade än att förtjäna pengar. Det var sant, Julius var mera frestande. Hon ångrade ingenting, hon ville icke ångra någonting, och egoistisk som alla förälskade upprepade hon ännu en gång:

"Vilken tur, att du är utlänning. Vilken glädje att veta dig avlägsen från krigets faror."

Som alltid kände Julius förbittring, då han hörde detta. Det fattades icke mycket för att han skulle lägga handen över hennes mun. Drev hon med honom? Det var ju sårande att så tillbakasätta honom. Men hon fortfor hårdnackat att tala om Laurier i sin bristande logik och berömma hans hjältemod.

"Jag älskar honom icke och har aldrig älskat honom. Var icke ledsen! Hur kan den stackaren jämföras med dig. Men man måste ju medgiva, att han nu förtjänar ett visst intresse. Jag gläder mig över hans mod» som om han vore en gammal vän, en bekanttill familjen, som jag icke sett på länge. Den stackaren hade förtjänat ett bättre öde: om han bara icke funnit mig utan en annan kvinna, en kamrat, som hade samma intressen som han. Jag måste säga, att jag tycker synd om honom."

Detta medlidande var så innerligt, att hennes ögon blevo fuktiga och Julius led svartsjukans alla kval.

Efter sådana samtal var Desnoyers dyster till mods och på dåligt humör.

"Jag antager," sade han en morgon till Argensola, "att vi befinna oss i ett falskt läge. Livet bliver allt oangenämare för oss. Det är svårt att förhålla sig lugn och fortsätta med samma liv mitt bland ett kämpande folk."

Hans kamrat var av samma mening. Även han kände det outhärdligt att vara tvungen att uppehålla sig i det genom kriget upprörda Paris.

"Alltjämt måste man visa sina papper, för att polisen skall kunna övertyga sig om, att man icke är någon desertör. Nyligen måste jag i en kupé på underjordiska spårvagnen förklara för några unga damer, att jag är spanjor, eftersom de förundrade sig så mycket över, att jag icke var vid fronten. Då de blivit underrättade om min nationalitet, frågade den ena mig helt enkelt, varför jag icke anmält mig som frivillig. Nu har man uppfunnit ett nytt ord "skolkare". Jag är så trött på de ironiska blickar, med vilka man mönstrar mig överallt. Jag blir galen om man anser mig vara en fransk "skolkare".

En våg av hjältemod genomströmmade den känslige bohémen. Om alla drogo ut i kriget, ville han ickeheller stanna kvar. Han kände ingen fruktan för döden; det enda, som avskräckte honom, var den militäriska disciplinen, uniformen, den mekaniska lydnaden, som måste rätta sig efter trumpetsignalerna. Själva striden betydde ingen svårighet för honom, men han ville kämpa fritt eller som anförare, ty hans karaktär motsatte sig allt, som heter disciplin. Varje grupp av utlänningar i Paris höll på med att ställa upp en legion av frivilliga, och han ville göra samma försök; han ville samla en bataljon spanjorer och sydamerikaner; naturligtvis förbehöll han sig därvid rättigheten att själv vara den ledande inom organisationskommittén och att senare själv hava högsta befälet över bataljonen.

Han satte in annonser i tidningarna. Inskrivningar skulle ske i ateljén vid Rue de la Pompe. Inom loppet av tio dagar hade två frivilliga anmält sig: en skrivare, som nu mitt i sommaren hade förkylt sig och som önskade bliva officer, och en spansk kneipp-värd, som efter de första orden ville göra Argensola rätten att hava högsta befälet stridig, och som förevändning härtill framhöll, att han i sin ungdom varit soldat, under det att den andre endast var målare. Tjugo bataljoner spanjorer förberedde sig samtidigt på skilda platser av Paris, alla med samma resultat. Var och en av de hänförda spanjorerna ville, till följd av sin ras hårdnackade stolthet och motvilja för all slags disciplin, anföra alla de övriga. Slutligen försökte dessa blivande härförare på grund av brist på soldater att bliva inskrivna som vanliga frivilliga.... men i ett franskt regemente."Jag väntar och ser, vad Garibaldis anhängare göra", sade Argensola fogligt. "Kanske jag följer med dem."

Detta ärofulla namn skulle få honom att kunna uthärda krigstjänsten. Men så tvekade han åter; i varje fall måste han även bland dessa frivilliga lyda någon, och han hade en avgjord motvilja för all lydnad, som icke föregicks av långa diskussioner.... Vad skulle han göra?

"På en enda månad har livet helt och hållet förändrat sig", fortsatte han. "Det verkar nästan, som om vi hade fallit ned på en annan planet, alla våra gamla vanor äro meningslösa. Andra människor, de ringaste och obetydligaste, som förr fingo träda i bakgrunden, träda nu fram i de främsta leden. Den förfinade människan med alla sina andliga komplikationer har gått under, vem vet för hur många år.... Den enkla människan stiger nu upp och triumferar, hon, som förfogar över begränsade men fasta tankar, och som är i stånd att lyda. Vi äro icke mera moderna."

Desnoyers instämde. "Det var alldeles rätt, de voro icke mera moderna. Han kunde bekräfta det, eftersom han förr hade varit berömd, och nu sprang omkring som en obekant bland samma folk, som för några få månader sedan hade beundrat honom.

Argensola skrattade och sade: "Med din makt är det nu slut. Det betyder numera ingenting att vara en vacker ung man. Var och en, som bär uniform och har korset på bröstet, skulle kunna slå dig ur brädet i vilken kärleksaffär som helst. I fredstider drömmer endast flickorna i provinsen om officerare, men vi leva nu i krigstider, och varje kvinnlig varelse känner detgamla svärmeriet, som redan hennes mormorsmor kände för den starke, djärve besten. Världsdamerna, som för några månader sedan uttalade allt med psykologisk finhet, beundra i dag allt militäriskt med samma enfald, som en tjänsteflicka sin soldat. Hon känner för uniformen samma ödmjuka hänförelse, som djurhonan för lejonets man, tuppens kam och fågelhannens fjäderbuske. Var försiktig, dansmästare, man måste foga sig efter världens lopp, eller nöja sig med att försvinna i mörkret. Tangon är död."

Och Desnoyers tänkte på, att de verkligen voro outsiders, som stodo vid livets rand. Livet hade gjort helomvändning och ändrat sin bana. I denna nya tillvaro fanns det ingen plats för själsmålaren och icke heller för honom, det lättsinniga livets hjälte, som varje eftermiddag mellan fem och sju hade njutit avundsvärda triumfer.

8. ÅTERTÅGET.

Kriget hade utsträckt sina tentakler till huset vid Avenue Victor Hugo. Det var ett stumt krig, i vilket fienden alltjämt tycktes vilja glida undan, formlös, glatt som en ål, för att på ringa avstånd åter upptaga striden.

"Jag har Tyskland mitt i mitt hem", sade Marcel Desnoyers. "Tyskland", det var fru Elena, von Hartrotts maka. Varför hade icke hennes son tagit henne med, den där professorn, som var så odräglig, och som herr Marcel nu ansåg vara en spion. Vad var det för en sentimental nyck av henne att absolut vilja stanna gamla svärmeriet, som redan hennes mormorsmor kände för den starke, djärve besten. Världsdamerna, som för några månader sedan uttalade allt med psykologisk finhet, beundra i dag allt militäriskt med samma enfald, som en tjänsteflicka sin soldat. Hon känner för uniformen samma ödmjuka hänförelse, som djurhonan för lejonets man, tuppens kam och fågelhannens fjäderbuske. Var försiktig, dansmästare, man måste foga sig efter världens lopp, eller nöja sig med att försvinna i mörkret. Tangon är död."

Och Desnoyers tänkte på, att de verkligen voro outsiders, som stodo vid livets rand. Livet hade gjort helomvändning och ändrat sin bana. I denna nya tillvaro fanns det ingen plats för själsmålaren och icke heller för

honom, det lättsinniga livets hjälte, som varje eftermiddag mellan fem och sju hade njutit avundsvärda triumfer.

8. ÅTERTÅGET.

Kriget hade utsträckt sina tentakler till huset vid Avenue Victor Hugo. Det var ett stumt krig, i vilket fienden alltjämt tycktes vilja glida undan, formlös, glatt som en ål, för att på ringa avstånd åter upptaga striden.

"Jag har Tyskland mitt i mitt hem", sade Marcel Desnoyers. "Tyskland", det var fru Elena, von Hartrotts maka. Varför hade icke hennes son tagit henne med, den där professorn, som var så odräglig, och som herr Marcel nu ansåg vara en spion. Vad var det för en sentimental nyck av henne att absolut vilja stanna 9. VID DEN HELIGA GROTTAN.

Argensola hade funnit en ny sysselsättning, som intresserade honom mera än att på kartan pricka ut härens ställning.

"Jag sysselsätter mig med att följa "Duvans väg", sade han till sina vänner. "Hon inställer sig mellan fyra och fem, punktlig som en väluppfostrad människa, som är bjuden på té."

Varje eftermiddag vid angiven tid flög ett tyskt aeroplan över Paris och kastade ut bomber. Visserligen uppväckte detta skrämselförsök icke den ringaste bestörtning; snarare såg folket i detta besök ett ovanligt och intressant skådespel. Det var även spilld möda, då de tyska flygarna kastade ned tyska flaggor med ironiska budskap om den på återtåg stadda härens förluster och den ryska offensivens sammanbrott. Lögn, alltihop ingenting annat än lögn! Det var lika förgäves att kasta ned bomber, som förstörde taken, sårade åldringar, kvinnor och barn. "Ha, banditer!" Folkmängden hytte åt den besvärande myggan, som från två tusen meters höjd nästan osynlig förföljde dem. Man församlade sig på de fria platserna för att bättre kunna betrakta dess rörelser.

Argensola var en av de punktligaste åskådarna. Klockan fyra precis infann han sig på Place de la Concorde, vände ansiktet uppåt och tittade. Han hade redan blivit bekant med en del andra människor, som gjorde likadant som han. De kände sig som abonnenter på samma teater. "Kommer den inte snart?" "Skall den icke komma i dag?" Som en tjuv, som drager nytta av sina offers sömn, smög han omkring här och försökte stjäla från en god och tapper man det enda han ägde, det enda, som förband honom med världen, och som ett Guds under återgivit honom.

Bravo, Herr Desnoyers! Ha, pultron!

Han rätade upp sig vid dessa självförebråelser, i det han fördömde sitt andra jag, som blott förtjänade förakt.

Han vände bort huvudet. Han ville icke mera se Margaretes bedjande ögon, han var rädd för hennes stumma förebråelser. Lika litet vågade han se på den blinde i sin slitna uniform, mannen med det av plikt och ära åldrade ansiktet. Han fruktade honom som sina egna samvetskval.

Han vände ryggen åt de båda och avlägsnade sig. Farväl, min älskade! Farväl, min lycka! Med fasta steg gick han bort. Ett under hade skett i hans inre: han hade funnit den rätta vägen. Till Paris! En ny illusion skulle fylla den förskräckliga tomheten i hans liv.

10. INVASIONEN.

Marcel flydde iför att draga sig tillbaka till sitt slott, när han träffade borgmästaren i Villeblanche. Skottsalvornas dundrande föranledde honom att barrikadera sig där. När han såg gruppen av eftersäntrare, lyfte han förtvivlad sina armar mot höjden. Dessa människor voro vansinniga. Deras motstånd kunde 11. EFTER SLAGET VID MARNE.

I slutet av oktober vände familjen Desnoyers tillbaka till Paris. Fru Luise kunde icke hålla ut med att bo i Biarritz långt ifrån sin make. Det var fåfängt att den forna "Romantica" talade om den fara, som återresan skulle medföra. Regeringen befann sig ännu i Bordeaux. Republikens president och ministern uppehöllo sig ännu tillsvidare i huvudstaden. Från det ena ögonblicket till det andra kunde krigsförloppet åter förändra sig. Slaget vid Marne betydde i alla fall ingenting annat än en tillfällig lättnad. Men fru Luise förblev oemottaglig för detta inflytande,

efter det hon läst Marcels brev. Dessutom tänkte hon på sin son, på sin Julius, som hade blivit soldat. Hon trodde, att hon, när hon vänt tillbaka till Paris, skulle komma i närmare beröring med honom, än hon gjorde här vid stranden nära spanska gränsen.

Också Chichi ville vända tillbaka hem. René tog många av hennes tankar i anspråk. Skilsmässan hade tydligt visat henne, att hon var förälskad. Hon kunde icke tillbringa sin tid utan att se, den lille "sockersoldaten". Familjen uppgav således hotellivet och återvände till Avenue Victor Hugo.

Paris hade sedan uppskakningen i början av september förändrat sitt utseende. De knappa två miljoner invånare, som icke flytt, utan lugnt stannat kvar i sinahus, hade emottagit nyheten om den stora segern med allvar. Ingen kunde förklara för sig slagets förlopp: man hörde först därom, när det var över.

En söndag i september, då parisarna gingo och spatserade för att njuta av den härliga eftermiddagen, fingo de genom tidningarna höra om den stora triumfen, och den fara i vilken de hade svävat. Folk gladde sig, men utan att uppgiva sin lugna sysselsättning. De sex krigsveckorna hade grundligt förändrat parisarnas upproriska och lättretade karaktär.

Segern gav huvudstaden så småningom sitt förra utseende tillbaka. De sedan flera veckor övergivna gatorna befolkades åter med passanter. Butikerna öppnades åter. Borgarna, som vant sig vid den klosterlika tystnaden, fingo nu åter höra arbetarnas larm.

Marcels glädje över att få återse de sina, fördunklades genom fru Elenas närvaro. Det var Tyskland, som han i henne mötte, och åter hade han fienden i sitt eget hem. När skulle han äntligen bliva fri från detta ok? Elena teg, när hennes svåger var närvarande. De sista händelserna hade tydligen förvirrat henne. Hennes ansikte hade ett uttryck av ständig förvåning. Det var henne omöjligt att begripa, att tyskarna icke hade erövrat den mark, varpå hon nu stod, och hon sökte de dåraktigaste förklaringar för att kunna begripa denna missräkning.

En särskild sorg gjorde hennes bekymmer ännu större. Det var tanken på sina söner. Vad gjorde de? Marcel talade aldrig till henne om sitt möte med Kapten von Hartrott. Han förteg överhuvudtaget resan till Villeblanche. Han ville icke berätta sina äventyr frånMarneslaget. Varför skulle han göra sin familj ledsen med beskrivning på detta elände? Han hade endast sagt till fru Luise, att det skulle säkert dröja många år, innan de åter kunde bosätta sig på slottet, ty genom kriget hade det blivit oanvändbart. Ett zinktak ersatte nu den gamla taktäckningen för att icke regn skulle fullända den inre förstöringen. Senare, efter kriget, skulle de kanske tänka renovera det. Nu, för ögonblicket hade det för många invånare. Och damerna till och med fru Elena ryste när de tänkte på de tusende och åter tusende lik, som voro begravda omkring hela slottet. Föreställningen härom kom fru von Hartrott att sucka på nytt: "Ack mina söner."

Hennes svåger hade varit mänsklig nog att lugna henne för den enes, kapten Ottos öde. Han hade varit alldeles frisk, då slaget började. Han hade fått reda på det genom en vän, som han talat med. Mera ville Marcel icke säga.

Fru Luise tillbragte en del av dagen i kyrkorna, varest hon bedövade sin oro med böner. Dessa böner rörde icke mera miljonernas öden, och icke mera hela folkets seger. Hennes moderliga egoism kom henne nu att inskränka sina böner till en enda person, hennes son, vilken var soldat, liksom alla andra, och kanske just i detta ögonblick svävade i stor fara. Hur många tårar hade det icke kostat henne. Hon hade önskat av hela sitt hjärta, att han och hans far skulle förstå varandra, och när Gud äntligen gladde henne med detta under, gick Julius mot döden.

Hennes böner stego aldrig ensamma upp till himlen. Alltid var någon bredvid henne i kyrkan och sändesamma önskningar upp till Gud. Tillika med henne höjde sig hennes systers fuktiga ögon upp till den korsfäste. "Herre, rädda min son." När fru Luise sade det, såg hon Julius, som Marcel hade visat henne honom på ett blekt fotografi från skyttegraven, med soldatmössa och rock, med lindade ben, ett gevär i högra handen och med ansiktet skuggat av det tillväxande helskägget. "Herre, beskydda honom." Och fru Elena såg en grupp av hjälmprydda officerare i resedagröna uniformer med revolvrar, kikare, kortväskor och värjor.

Flera gånger, då Marcel såg de båda damerna gå till den heliga Honorius d'Eylaus kyrka, blev han riktigt ond.

"De leka med Gud. Det är inget allvar; hur kan Gud höra på så motsägande böner? Oh, kvinnor."

Och med den genom faran uppväckta vidskepelsen, trodde han, att hans svägerska tillfogade hans son svår orätt. Han trodde, att Gud skulle bliva trött på de motsägande bönerna och varken höra på den ena eller den andra. Varför gick då denna osaliga kvinna icke bort?

Åter kände han, just som i krigets början, att hennes närvaro förorsakade honom plåga. Fru Luise upprepade, utan att själv veta det, sin systers uttalanden, och Marcel kriticerade dem skarpt. Så fick Marcel höra, att den stora segern vid Marne i verkligheten aldrig hade utkämpats. Den var endast en uppfinning av de allierade "Ty de tyska generalerna hade av strategiska skäl dragit sig tillbaka och endast uppskjutit intåget i Paris. Och fransmännen, hade nu alltså ingenting annat gjort än intagit den på så vis frigivna terrängen. Det var allt." Fru Elena kände några militära personersåsikter; hon hade i Biarritz talat med personer med stor begåvning och visdom; hon visste, vad de tyska tidningarna sade. Hemma i Tyskland trodde ingen på fransmännens skryt om Marne-segern; tyska publiken kände icke ens namnet.

"Det säger din syster?" frågade Desnoyers, och han bleknade av vrede och häpnad.

Och åter önskade han, att fru Elena helt och hållet skulle förändra sig. Ack. Varför förvandlade hon sig icke till man, varför tog hon icke sin mans gestalt?

"Men kriget dröjer ju ännu", envisades fru Luise naivt. "Fienderna äro ju alltjämt i Frankrike. Vad har då egentligen Marneslaget gjort för nytta?"

Hon hörde sin mans förklaringar, och nickade förstående med huvudet. För ögonblicket begrep hon allt, för att i nästa minut glömma det, och en timma senare yttrade hon samma tvivel.

Men ändå började även hon att visa sin syster en stum fientlighet. Hitintills hade hon tålt Elenas hänförelse över Tyskland, emedan hon ansåg, att blodsbandet var viktigare än nationaliteten. Hon kunde väl icke strida med Elena, för att den enas man var fransman och den andras tysk. Men plötsligt förlorade hon tålamodet: hennes son var i fara. Hellre finge alla Hartrotts dö, än att Julius skulle få det minsta sår. Hon delade nu sin dotters krigiska känslor och medgav, att denna från början hade uppskattat händelserna efter deras riktiga värde. Hon önskade, att alla Chichis fantastiska dolkstötar skulle blivit verklighet.

Lyckligtvis gick den gamla "Romantica", innan denna antipati blev för stor. Hon tillbragte allaeftermiddagar utomhus. När hon om kvällarna kom tillbaka, berättade hon om sina vänner, vilka voro obekanta för hennes familj.

Marcel var upprörd över de alltjämt i Paris levande spionerna. Vilka hemlighetsfulla bekanta hade egentligen hans svägerska?

Plötsligt förkunnade hon, att hon nästa morgon tänkte resa. Hon hade ett pass till Schweiz, och därifrån skulle hon återvända till Tyskland. Det var nu på tiden att komma hem igen. Hon tackade många gånger för den henne visade uppmärksamheten. Desnoyers tog avsked av henne med ironisk älskvärdhet. Han bad henne hälsa herr von Hartrott; och önskade, att han så snart som möjligt skulle kunna göra besök i Berlin.

En morgon gick fru Luise i stället för till kyrkan på Place Victor Hugo vidare ända till Rue de la Pompe för att se på ateljén. Hon tyckte, att hon därigenom skulle komma sin son närmare. Det var ett nytt och mera innerligt nöje än betraktandet av hans fotografi eller läsandet av hans sista brev.

Hon hoppades att få träffa Argensola, sonens bäste vän. Hon visste, att han fortfarande bodde i ateljén. Två gånger hade han velat träffa henne, men hon hade icke varit hemma.

Då hon åkte upp med hissen, slog hennes hjärta av såväl glädje som ångest. Den goda kvinnan kände något liknande det förälskade kvinnor känna, vilka för första gången begå ett felsteg, det var en sorts skamkänsla.

Då hon anlände till lägenheten, vars möbler ochtavlor påminde henne om Julius runno tårarna utför kinderna.

Argensola sprang från dörren i rummets bakgrund. Han var upprörd och förvirrad. Han uttalade välkomstfraser

och samtidigt försökte han gömma alla möjliga saker. En på soffan liggande damkappa blev övertäckt med en orientalisk duk. En blombesatt hatt kastades i ett huj bort i ett hörn. Fru Luise trodde sig i en nisch se något vitt, som springande visade en rosig nakenhet. Två koppar och några matrester förrådde, att, här hade frukosterats på tu man hand. Oh! Dessa konstnärer. Denne herre var precis likadan som hennes son. Och hon blev milt stämd, då hon tänkte, att även hennes son fört ett lättsinnigt liv.

"Min kära fru Luise -- älskade fru Desnoyers --"

Han talade franska och mycket högt och blickade oroligt på dörren, genom vilket det vita och skära något försvunnit. Han darrade vid tanken på, att den gömda skulle bliva svartsjuk och möjligtvis genom att åter komma fram från sitt gömställe, sätta honom i största förlägenhet.

Sedan talade de om "soldaten". De meddelade varandra sina nyheter. Fru Luise upprepade ord för ord Julius brev, vilka hon så ofta läst igenom. Argensola däremot avstod från att visa henne de, som han hade fått. Ty de båda vännerna beflitade sig om att uttrycka sig så i sina brev, att den goda damen vid läsningen därav säkerligen skulle rodnat.

"Han är en hjälte," bekräftade Argensola med en stolthet, som om hans kamrats hjältedåd voro hans egna. "Han är en verklig hjälte. Jag, fru Desnoyers,jag förstår nog något därav; och hans överordnade veta att uppskatta honom."

Julius hade, då han två månader varit ute i fält, blivit sergeant. Hans kompanianförare och andra officerare tillhörde den fäktklubb, i vilken han firat så många triumfer.

"Vilken snabb befordran," fortfor Argensola. "Han är en av dem, som mycket unga uppnå de högsta grader, som generalerna i revolutionen. -- Och vilka hjältedåd."

I verkligheten hade Julius endast skrivit flyktigt och likgiltigt som en, som är van vid faror, och som anser djärvhet vara en helt självklar egenskap. Men Argensola, den äkta bohemen, överdrev och förstorade dessa faror, som om de voro krigets största hjältedater. Julius hade överbragt en depesch genom en helvetes eld, efter att tre andra, vilka strax innan försökt utan uppnått resultat redan stupat. Han hade som den förste hoppat över många skyttegravar och vid handgemäng hade han med sin bajonett räddat många kamrater. Om officerarna behövde en pålitlig man, så sade de oundvikligen: "Sergeant Desnoyers taga vi."

Argensola bekräftade allt detta, som om han själv hade varit med, som om han just kommit från fronten; och fru Luise utgjöt många tårar av glädje och fruktan, när hon tänkte på sin sons ära och faror. Argensola förstod att röra henne genom sina eldiga berättelser.

Fru Luise ansåg det vara nödvändigt att visa sin tacksamhet över hans stora entusiasm och frågade därför intresserat, vad han gjort på sista tiden?"Jag, min fru, jag har varit där, som jag måste vara. Jag har icke lämnat Paris, jag har genomgått "Paris belägring".

Förgäves motsade hans förnuft denna osanning. Han hade läst så mycket om kriget 1870, att han nu kallade alla slag, som stått i närheten av Paris för belägringar.

Blygsamt visade han ett i guld inramat diplom, som stod på pianot, och vilket som bakgrund hade en liten tricolor. Det var den flagga, som man sålt på gatorna, ett vittnesbörd på att han under de farliga veckorna uppehållit sig i huvudstaden. Han hade inskrivit sitt namn och därunder såg man underskrifter av två invånare i Rue de la Pompe, den ena var en värdshusvärd och den andra en vän till portvaktsfrun. En poliskonstapel hade med sin stämpel bekräftat vittnenas underskrifter. Efter denna försiktighetsåtgärd skulle väl ingen våga betvivla, att Argensola hade varit i Paris under belägringen. Han hade ju så trovärdiga vänner.

För att röra den goda damens hjärta, berättade han om sina iakttagelser. Han hade mitt på ljusa dagen sett en fårflock på själva boulevarden. Hans steg hade väckt högljutt eko på många gator. Han hade varit den enda fotgängaren; endast omgiven av hundar och kattor hade han strövat omkring.

Hans militära minnen hänförde honom, som om han själv fått beröm.

"Jag har sett marockanarnas förbimarsch. Jag har sett souaverna i bilar."

Kvällen, då Julius rest till Bordeaux, hade han genomströvat hela Paris från Belfords lejon till östra järnvägsstationen. Tjugosjutusen man med all sin träng, vilkakomma från. Marocko, hade efter det att de tillryggalagt en del av resan till fots och en del per järnväg, anlänt till huvudstaden. De hade kommit, för att deltaga i det just började stora slaget. De voro trupper, sammansatta av européer och afrikaner. Då de hade marscherat in genom Orleans-porten, hade han marscherat med till östra banstationen.

Han hade sett spahis-skvadroner i teatraliska uniformer på nervösa och snabba små hästar: marokanska skyttar med gula turbaner; senegalsoldater med svarta ansikten och röda mössor, kolonialartillerister och afrikanska jägare. Alla voro yrkeskrigare, soldater som hade kämpat i kolonierna, energiska profiler, bronsansikten och rovgiriga ögon. Det långa tåget hade i timtal stannat i gatorna, tills de första trupperna inrättat sig i järnvägståg. Argensola hade gått längs denna stillastående beväpnade mängd, han hade talat med officerarna, hade hört de afrikanska krigarnas naiva utrop, vilka aldrig förut sett Paris, och som endast frågade, när de äntligen skulle träffa fienden.

"De kommo i rätt tid, för att angripa general von Kluck och tvinga honom att draga sig tillbaka, om han icke ville bliva inringad."

Men Argensola berättade icke, att han hade upplevt allt detta, ledsagad av den älskvärda person, som nu befann sig i rummet intill, och av två andra väninnor. De hade bildat en förtjust och frikostig grupp, som utdelade blommor och kyssar till de bronsfärgade soldaterna, och som skrattade hjärtligt över dessas stora förvåning.

Nästa dag hade han upplevt det allra ovanligasteskådespel. Alla hyrbilar, mer än tvåtusen, voro besatta med souav-bataljoner, åtta man i varje vagn, åkande därifrån i full fart. De bildade ett måleriskt tåg, en slags ändlöst bröllopståg.

Dessa soldater hade stigit ur bilen strax bakom fronten, och de hade avskjutit sina gevär, så snart de kommit ur bilen. Allt folk, som kunde handhava ett gevär, hade blivit kastat mot den högra flanken, och det hade varit högt på tiden, ty då var segern ännu osäker, och den minsta vikt, man kastade på vågskålen var i stånd att avgöra allt. Skrivare, polismän, gendarmer, alla hade marscherat för att giva fienden den sista stöten, och de hade bildat ett tåg av de mest brokiga färger.

Och då Argensola, en söndagseftermiddag med sina tre damer, som under hela "belägringen" hade varit hans ledsagarinnor, hade spatserat i Bois de Boulogne bland många tusen andra, fingo de genom extrablad veta, att den stora kampen hade blivit en stor seger.

"Jag har sett mycket, fru Desnoyers. Jag kan berätta om stora saker."

Damen medgav det. Ja, Argensola hade sett en hel del. Då hon gick erbjöd hon honom understöd. Han var hennes sons vän, och hon var ju van vid, att han alltjämt fick hjälp av henne.

Tiderna hade förändrat sig mycket; Marcel var nu gränslöst frikostig; men bohémen avbröt henne med en storartad gest. Han levde i överflöd. Julius hade gjort honom till sin förvaltare. Växeln från Amerika hade blivit antagen av banken, och de fingo förfoga över en viss procentsats. Hans vän skickade honom alltid encheck, när han behövde pengar till husets underhåll. Aldrig hade han levt så sorglöst. Kriget hade dock också sina goda sidor. Men då han själv önskade att upprätthålla förbindelsen, lovade han, att han snart en gång skulle komma och hämta en korg vin.

Fru Luise gick nu efter sin systers avresa ensam i kyrkan tills plötsligt en följeslagarinna helt oväntat erbjöd sig.

Det var Chichi. Även hon tycktes plötsligt vara uppfylld av en lidelsefull fromhet.

Hon upplivade icke mera huset med sitt lustiga stoj. Hon hotade icke mera med fantastiska dolkstötar. Hon var blek och sorgsen och hade blå skuggor under ögonen. Hon böjde sitt huvud, som om tunga, nya tankar dolde sig

bakom hennes panna.

Fru Luise betraktade henne i kyrkan med avundsjukt bekymmer. Chichi hade fuktiga ögon, precis som hon själv; Chichi bad med hängivelse, precis som hon själv, men hon bad visst icke för sin bror. Julius hade hon inrangerat på andra platé. Hennes tankar gällde en annan man, som även var i fara. Den siste Lacour var icke mera simpel soldat, och befann sig icke mera i Paris. Då Chichi återkom från Biarritz hade hon ängsligt lyssnat till "den lille sockersoldatens" hjältedåd. Hon darrade av upphetsning, men ändå ville hon höra om alla faror, som hotat honom; och den unge soldaten hade berättat för henne, om vilken oro och upphetsning som härskat i Paris, under de långa dagar, då artillerielden hördes i omgivningen, och då trupperna kommit alldeles i närheten av staden. Hans far hade velat tagahonom med till Bordeaux, men den allmänna oordningen hade tvingat honom att stanna kvar.

Och han hade gjort ännu mera. Sista dagen, då stadsguvernören hade skickat alla friska män i bilar till fronten, hade även han tagit ett gevär och hade utan att någon kallat honom, själv tagit en vagn dit.

Han hade ingenting annat sett, än rök, brinnande hus, döda och sårade. Inte en enda tysk hade han sett med undantag av några fångar. Han hade under flera timmar legat utsträckt vid vägkanten och skjutit, ingenting annat.

För ögonblicket räckte detta för Chichi. Hon var stolt över att vara fästmö till en, som varit med vid Marne-slaget, även om hans deltagande endast varat några få timmar. Men allteftersom dagarna förflöto, förmörkades åter hennes glädje.

Det plågade henne att gå och spatsera med René, som endast var simpel soldat och dessutom gjorde hjälptjänst. Kvinnorna av folket, vilka antingen sörjde någon av de sina eller visste, att de voro i fara vid fronten, började bli oförskämda och spydiga. Den republikanske prinsens elegans och finhet upphetsade dem, och ofta fick Chichi höra grova ord om den fege stackaren.

Tanken på, att hennes bror, som icke en gång var fransman, tillhörde de kampandes leder, gjorde, att hon fann Lacours situation ännu odrägligare. Hon hade en feg stackare till fästman. Hur hennes väninnor skrattade!

Senator Lacours son gissade utan tvivel hennes tankar, och detta kom honom att förlora sitt leende lugn. Under tre dagar besökte han icke- familjen Desnoyers.Alla trodde, att hans tjänst förhindrade honom att komma.

Då Chichi en morgon, ledsagad av sin kopparhyade kammarjungfru gick till Avenue du Bois, kom en militär emot henne. Han bar en glänsande uniform i den nya b lagra färgen, horisontens färg, vilken den franska armén hade antagit. Militärmössans hakband var förgylld och ärmen hade förgyllt märke. Hans leende, hans utsträckta händer, säkerheten med vilken han kom emot henne, gjorde att hon kände igen honom. René var officer! Hennes fästman var underlöjtnant!

"Ja, jag kunde icke uthärda längre. Jag har fått höra nog."

Bakom sin fars rygg hade han med några vänners hjälp åstadkommit denna förändring på några få dagar. Som elev vid Tekniska högskolan hade han rättighet att bliva artilleriunderlöjtnant vid reserven, och han hade bett, att man skulle skicka honom till fronten. Hjälptjänsten hade han slutat. Senast om två dagar skulle han gå i fält.

"Och det har du gjort", utropade Chichi. "Du har gjort det." Hon betraktade honom, blek med märkvärdigt stora ögon, som beundrade honom kolossalt.

"Kom, din stackare, kom hit, min lilla 'sockersoldat', jag är skyldig dig något."

Och hon vände jungfrun ryggen och bad honom komma med och vända om nästa hörn. Men där var det icke annorlunda; sidogatan var lika full av folk som avenuen. Men vad brydde hon sig om de nyfikna. Hon slog armarna om hans hals, blind och okänslig för allt, som icke var han.'Tag! Tag!"

Och hon tryckte två röda, darrande läppar lidelsefullt mot hans ansikte.

Men sedan vacklade hon, och blev plötsligt svag. Hon förde näsduken till ögonen och brast ut i förtvivlans tårar.

12. I ATELJÉN.

En eftermiddag, då Argensola öppnade dörren, blev han stel av förvåning, och hans fötter voro som fastnaglade vid golvet.

En gammal man hälsade honom med ett älskvärt leende:

"Jag är Julius far."

Och han gick närmare med samma säkerhet, som den människa, vilken noga känner till lokaliteterna. Lyckligtvis var målaren ensam. Han behövde icke springa från den ena sidan till den andra för att dölja spåren efter ett angenämt besök.

Han behövde tid för att hämta sig ifrån sinnesrörelsen. Han hade hört så mycket om Marcels mindre älskvärda sätt, att det gjorde honom orolig, att så oväntat se honom dyka upp i ateljén. Vad kunde väl denna fruktade herre egentligen vilja?

Så småningom återvände lugnet till honom, efter att han förstulet mönstrat den besökande. Sedan krigets början hade Marcel blivit mycket gammal. Han antog icke längre den stela och misslynta min, med vilken han tidigare hade ingivit respekt hos alla människor. Hans ögon glänste nu med barnslig fröjd; hans händer darrade lätt, och hans rygg var böjd. Argensola, som 'Tag! Tag!"

Och hon tryckte två röda, darrande läppar lidelsefullt mot hans ansikte.

Men sedan vacklade hon, och blev plötsligt svag. Hon förde näsduken till ögonen och brast ut i förtvivlans tårar.

12. I ATELJÉN.

En eftermiddag, då Argensola öppnade dörren, blev han stel av förvåning, och hans fötter voro som fastnaglade vid golvet.

En gammal man hälsade honom med ett älskvärt leende:

"Jag är Julius far."

Och han gick närmare med samma säkerhet, som den människa, vilken noga känner till lokaliteterna. Lyckligtvis var målaren ensam. Han behövde icke springa från den ena sidan till den andra för att dölja spåren efter ett angenämt besök.

Han behövde tid för att hämta sig ifrån sinnesrörelsen. Han hade hört så mycket om Marcels mindre älskvärda sätt, att det gjorde honom orolig, att så oväntat se honom dyka upp i ateljén. Vad kunde väl denna fruktade herre egentligen vilja?

Så småningom återvände lugnet till honom, efter att han förstulet mönstrat den besökande. Sedan krigets början hade Marcel blivit mycket gammal. Han antog icke längre den stela och misslynta min, med vilken han tidigare hade ingivit respekt hos alla människor. Hans ögon glänste nu med barnslig fröjd; hans händer darrade lätt, och hans rygg var böjd. Argensola, som biodig. Det är den apokalyptiska besten, som har fått dödsstöten. Snart skola vi få se den dö."

Även Tschérnoff skrattade, man hans skratt var fullt av melankoli.

"Nej; besten dör icke. Han är människornas eviga ledsagare. Han gömmer sig, och under fyrtio, sextio, ja hundra år flyter hans blod; men han kommer åter. Vi kunna endast önska, att hans sår komma att vara länge; att han kommer att gömma sig för lång tid, och att den generation, som kommer att bevara minnet av oss, aldrig skall behöva se honom."

13. KRIGET.

Marcel gick långsamt uppåt en trädbevuxen höjd. Den ödelagda skogen erbjöd en sorglig anblick. Ett stumt oväder hade förstört allt liv i den, och förpassat alla föremål i naturen i förkrympta och vidriga ställningar. Icke

ett träd växte rakt upp eller hade en enda av sina grenar i behåll, som det hade haft i fredstid. Grangrupperna erinrade om ett ruintempels pelargångar. Några höllo sig upprätt i hela sin längd men de hade förlorat sin krona, och sågo ut som pelare utan kapitäl; andra voro som av blixten splittrade pelare och åter andra hängde ned som avbrutna tandpetare med det döda träets fransade splittror i brottställena.

Denna förstörande verkan hade försökt sig på alla dessa århundraden gamla träd: på bok, på ek och på lönn. En stor mängd avbrutna grenar betäckte marken, som om en väldig trupp trädfällare gått förbi. Trädstubbarna tycktes hava huggits av ända tätt intill jordengenom ett enda felfritt yxhugg. Omkring de ur jorden uppryckta rötterna lågo högar av stenar, som av explosionen hade uppryckts ur sin slummer under jorden och nu kastats upp på ytan. Stora jordstycken lågo även där. På flera ställen glänste mellan träden eller mitt på vägen breda vattenytor från oerhörda hål, vilka lågo så ogynnsamt, att de förorsakade besvärliga omvägar; alla voro precis lika, av geometrisk regelbundenhet och absolut runda. Desnoyers liknade dem vid infällda tvättfat avsedda för de osynliga varelser, som hade fällt skogen. En simmare kunde störta sig ner i dessa hål, utan att beröra botten. Vattnet i dem var grönaktigt; det var dött vatten, regnvatten med ett vegetationslager, som genombröts av de redan i djupet levande små organismernas luftblåsor, vilka uppstodo vid andningen.

Mitt på höjden låg i en krets av grenar en mängd gravar med träkors. Det var franska soldaters gravar, och små trefärgade fanor voro fastade vid dem. På kullarna hade man nedlagt gamla artillerikeppis. Då den vilde trädfällaren hade nedhuggit skogen, hade han även blint träffat myrorna, som rört sig mellan trädstammarna.

Marcel bar damasker och en bredskyggig hatt och hade över skuldrorna en fin ponche, sammanrullad som en filt. Dessa föremål, som han nu hade dragit frarn i dagsljuset, erinrade honom om hans för länge sedan förflutna farmarliv. Bakom honom gick Lacour, som bemödade sig om att bibehålla sin senatorvärdighet trots det genom tröttheten framkallade flåsandet och stönandet. Även han bar höga stövlar och storbrättadhatt, men han hade kvar sin röck med de ståtliga slagen för att icke helt och hållet avstå från sin parlamentsuniform. Framför dem gingo två kaptener, som tjänade dem som förare.

De befunno sig på en av det franska artilleriet besatt höjd. De gingo upp på toppen, varest på en sträcka av flera kilometer, kanon efter kanon hade dolts. Denna förödelse hade uppstått, då det tyska artilleriet besvarat den franska elden. Skogen var söndersliten av granaterna. De runda lagunerna liknade trattar, vilka de tyska "sockertopparna" hade rivit upp i den ogenomträngliga kalkjorden, som uppsamlade regnskurarnas vatten.

De resande hade lämnat bilen vid höjdens fot. En av officerarna, en gammal artillerist, hade rått dem till denna försiktighetsåtgärd. Man måste gå varsamt uppför höjden. De voro inom räckhåll för fienden och en automobil kunde lätt draga eldgivningen till sig.

"Uppstigandet är något ansträngande", sade officeren. "Men snart äro vi vid målet, herr senator."

Deras väg korsades redan av artillerister. Många av dem hade endast en keppi som tecken på sin militära värdighet. I sina byxor och västar av sammet sågo de ut som arbetare vid någon metallfabrik, som gjutare eller något dylikt. De hade bara armar, och några av dem buro träskor för att med större säkerhet kunna gå genom leran. I det civila voro de järnarbetare, och mobiliseringen hade placerat dem i reservartilleriet. Deras sergeant hade varit verkmästare; många av deras officerare voro ingenjörer och ägare till större verkstäder.Plötsligt stötte de resande på skogens "järninvånare". Då dessa togo till orda dånade marken, luften darrade, och de egentliga skogsinvånarna, korparna, hararna, fjärilarna och myrorna flydde förskräckta till sina gömställen, som om världen skulle gå under av dessa larmande ryckningar. Nu förhöllo sig dessa dånande bjässar lugna. Man kom alldeles tätt intill dem utan att se dem. Mellan det gröna lövverket tittade ett föremål fram, som liknade en grå stock; vid ett annat ställe dök någonting likadant upp ur en hög torra trädstammar. Om Inan gick runt om dessa, fann man en stor plats helt rengjord, varest flera människor arbetade omkring de på hjul vilande konstverken, levde och sovo där.

Senatorn, som i sin ungdom hade skrivit vers och ofta hållit tal av poetisk natur vid invigningen av något minnesmärke i sitt distrikt, liknade dessa av sol och rök nedsvärtade bergseremiter med blottade bröst och

uppkavlade ärmar, vid präster, som kallades till tjänstgöring av en osalig gudom och lämnade som offergåvor de kolossala sprängkapslarna, vilka guden i form av dån och brak i sin tur åter gav ifrån sig.

Fransmännens kanoner hade undandragit sig upptäckt av fientliga flygare på grund av trädgrenarna. Denna linje av artilleri var utdragen över bergskammar och högplatåer. I denna stålhär fanns det jättepjäser med hjul, vilka i likhet med hjulen på de lokomobiler, som Desnoyers hade använt för plogning av sina fält på farmen, voro förstärkta med glidskydd. Som små, små djur, vilka voro rörligare, och med sitt ständigagläfsande tycktes vara mera lekfulla, hade man skjutit in grupper av 7 1/2 cm. pjäser.

De båda kaptenerna hade från sin armékårs general erhållit uppdrag att noggrannt visa senatorn artilleriets funktion. Och Lacour hörde med tyst uppmärksamhet på deras förklaringar, under det att han i förhoppning att upptäcka sin son vände ögonen från den ena sidan till den andra. För honom var huvudsaken att få träffa sin son. Men han tänkte på det officiella svepskälet för sin resa, och lyssnade på sina ledsagares anmärkningar, under det de gingo från pjäs till pjäs.

Servicemanskapet visade granaterna: det var stora, spetsformiga cylindrar, som man hade hämtat ur de underjordiska lagerrummen. Dessa lagerrum bestodo av djupa hålor med snedgående hål, som man hade skyddat genom träbalkar och sandsäckar. De tjänstgjorde som tillflyktsort för det fria manskapet, och man förvarade där även ammunition för att skydda denna mot explosioner.

En artillerist räckte honom två sammanhängande, väl fyllda, vita tygpåsar; de sågo ut som en dubbel korv, och innehöllo laddningen till en av de stora pjäserna. Säcken var öppen, så att man kunde se något liknande rosafärgade blad. Senatorn och hans ledsagare förvånades över, att dessa, som närmast liknade någon toilettartikel, kunde vara ett det moderna krigets farligaste sprängämnen.

"Jag tillstår", sade Lacour, "att jag, om jag funnit detta paket på gatan, skulle trott det vara någon sak, som en dam, eller ett biträde i en parfymaffär förlorat, ur sin handväska -- och alls icke något sprängämne.Och med det där, som tycks vara något sorts läppstift, kan man spränga ett helt hus i luften."

De fortsatte sin väg. På kullens högsta punkt sågo de ett nästan fallfärdigt torn. Detta var den farligaste posten. Härifrån observerade en officer de fientliga linjerna för att pröva skottens träffsäkerhet. Under det hans kamrater befunno sig under jorden eller bakom lövverkets gömslen, måste han fullgöra sin plikt på denna synliga punkt.

På något avstånd från tornet varseblevo de en underjordisk gång. De stego ned i hålet, tills de påträffade olika i jorden grävda bostäder. En sida av kullen hade huggits glatt som en fasad. Små i sten huggna fönster möjliggjorde luftväxling och insläppte även något ljus.

En gammal kommendant, som anförtrotts denna avdelning, kom emot dem. Desnoyers trodde sig hava avdelningschefen för någon större Pariserfirma framför sig. Hans rörelser voro utsökta, hans mjuka stämma tycktes bedja om ursäkt för varje ord, som om han talade till en grupp damer, och erbjöd dem tyger efter senaste mod. Men detta intryck varade endast ett ögonblick. Den gråskäggige soldaten, som bar tjocka glasögon, och som mitt under kriget bibehöll samma gester, som en inför sina kunder stående fabriksdirektör, visade, då han rörde armarna, att dessa voro förbundna. Han hade blivit sårad i båda handlederna vid en explosion, men ändå förblev han på sin post.

"Vad är det för en tusan till honungssöt, kanderad herre", tänkte Marcel. "Man måste erkänna, att han duger någonting till." De hade ankommit till befälhavarens rymliga underjordiska rum. Det fick sitt ljusgenom ett horisontalt fönster av fyra meters bredd och endast 1 1/2 handsbredds höjd och liknade mellanrummet mellan två jalusiribbor. Därunder stod ett med papper beklätt furubord och några trebenta stolar. När man satt på en av dessa, kunde man se över hela fältet. På murarna hängde elektriska apparater, fördelningsscheman och hörapparater, framför allt telefoner, många telefoner.

Kommendanten samlade ihop papperen och lade dem över varandra, därpå erbjöd han stolarna som sittplatser med en gest, som om han befunnit sig i en salong.

"Var så god, herr senator."

Desnoyers, hans blygsamme följeslagare, tog plats vid hans sida. Kommendanten gjorde intryck av en teaterdirektör, som förberett någonting ovanligt. På bordet utbredde han ett stort papper som upptog alla detaljer av det framför dem liggande fältet: vägar, orter, höjder och dalar. På denna karta fanns en grupp av röda linjer i form av en solfjäder. Dennas spets utgjorde platsen på vilken de nu befunno sig. Trekantens breda sida var gränsen för den härifrån överskådliga terrängen.

"Vi skola skjuta på den här trädgruppen" sade artilleristen och visade på en mörk liten linje vid horisonten. "Fatten edra kikare."

Men innan de hunno sätta kikarna till ögonen, lade kommendanten ett annat papper över kartan. Det var ett stort, något suddigt fotografi, på vilket solfjädern av linjer återfanns.

"Våra flygare", fortsatte den artige artilleristen, "hava i dag på morgonen tagit några bilder av deegentliga ställningarna. Detta här är en i vår fotografiska ateljé tillverkad förstoring. Vi hava reda på, att det ligger två tyska regementen i skogsbrynet.

Marcel såg på fotografiet den fläck, som föreställde skogen, däri vita linjer, som betydde vägar, och grupper av små fyrkanter, vilka visade sig vara hus, tillhörande någon av orterna. Han inbillade sig, att han befann sig i en flygmaskin, och att han betraktade jorden på en höjd av 1000 meter. Sedan såg han i kikaren, följde med denna en av de röda linjerna och fann i kikarriktningen ett svart streck, som ett tjockt streck av bläck, ungefär: det var skogen, fiendens tillflyktsort.

"När ni bestämmer, herr senator, kunna vi börja", sade kommendanten, som därmed visade den största artighet. "Är ni beredd?"

Desnoyers log lätt. Vartill skulle hans förnäme vän vara beredd? Vad kunde han, som endast var en enkel åskådare liksom han själv, och som otvivelaktigt upprördes av skådespelets nymodighet, vara till för nytta?

Bakom hans rygg ringde otaliga klockor: dallringar, som kallade och dallringar, som svarade. Ljudapparaterna tycktes svälla av ordens mängd. Den elektriska tråden lät sitt hemlighetsfulla liv vibrera genom rummets tystnad. Den älskvärde chefen sysselsatte sig icke mera med sina besökare. Dessa hörde bakom sig hur han genom en telefonapparat talade med sina flera kilometer därifrån befintliga officerare. Dock bortlade den älskvärde hjälten icke för ett ögonblick sin konstlade artighet.

"Vill ni hava godheten att börja?" sade han vänligttill den långt borta befintliga officeren. "Det gör mig ett alldeles särskilt stort nöje att kunna tilldela eder order att börja."

Marcel kände en lätt nervös darrning tätt intill sina ben. Det var Lacour, som oroades av dessa nya upplevelser. Snart skulle eldgivningen börja. Någonting skulle komma att försiggå, som han aldrig hitintills hade varit med örn. Kanonerna befunno sig över deras huvuden; rummet skulle komma att darra som ett skeppsdäck under pågående skottlossning. Detta rum med sina ljudapparater och de vibrerande telefonerna liknade nu kommandobryggan på ett fartyg, som just gjorts färdigt till strid. Vilket dån skulle icke komma att uppstå. Så förgingo några sekunder, vilka tycktes oändligt långa. Plötsligt hördes ett avlägset dån komma ur molnen. Det nervösa darrandet i närheten av Desnoyers ben upphörde. Senatorn var så överraskad, att han flyttade på sig; hans min tycktes säga: "Är det allt?" De få meter jord, som de hade över sig, kvävde dånet. Skottet från en stor kanon liknade endast ett slag av en käpp på ett tak. Mera intryck gjorde granatens tjutande, som visserligen ljöd från stor höjd, men ändå förtätade luften så häftigt, att vågorna slogo intill fönstret.

Den flög och flög, och dess tjut blev svagare. Det dröjde länge, innan man märkte dess verkan. De båda vännerna trodde redan, att granaten, förirrat sig i världsrymden. "Den kommer inte fram. Den kommer inte fram", tänkte de. Plötsligt uppsteg precis på det angivna stället över skogspartiet ett ohyggligtrökmoln, en virvlande pelare av svart damm. Därpå följde en vulkanartad explosion.-

"Det måste icke vara särskilt trevligt att vara därborta", sade senatorn.

Han och Desnoyers erforo en känsla av djurisk glädje, sedan deras förtjusta egoism hade fastställt, att de här flera meter under jorden befunno sig på en säker plats.

"Tyskarna komma att vilket ögonblick som helst börja att skjuta", sade Marcel sakta till sin vän. Senatorn var av samma mening. Utan tvivel skulle de svara, och en artilleristrid skulle komma att utveckla sig.

Alla franska batterier hade börjat eldgivningen. Höjden dånade oupphörligt av skott. Och efter varje skott hördes projektilens tjutande; vid horisonten, som ännu teg, uppstego de svarta molnen tätare, vridna som pelarna i Salomos tempel. Båda förstodo nu, att de i denna tillflyktsort voro lika bra skyddade som i en teaterloge.

Någon rörde vid Lacours skuldra. Det var en av kaptenerna, som ledsagade dem vid fronten.

"Vi skola gå dit upp", sade han lugnt. "Man måste se hur våra pjäser arbeta uppifrån höjden. Det skådespelet är mödan värt."

"Dit upp?" Den höge herrn var förvånad och bestört, som om man hade föreslagit honom en resa till en annan planet. Han skulle gå dit upp, nu, nu då fienden vilket ögonblick som helst skulle komma att besvara elden?

Kaptenen förklarade, att underlöjtnant Lacour kanskeväntade på sin far. Man hade per telefon underrättat hans batteri, som hade sin ställning ungefär en kilometer därifrån; man skulle säkert utnyttja tiden för att söka honom. De gingo genom den trånga ingången från den underjordiska våningen upp i dagsljuset. Senatorn hade rättat upp sig majestätiskt.

"De komma att skjuta", sade en röst i hans inre. "Fienderna komma att svara."

Men han rättade på sin rock liksom en skådespelare fore entréen och gick högdraget och högtidligt vidare. Om det där krigsfolket, som ju alla voro motståndare till parlamentarism, i hemlighet skrattade åt den civila befolkningens upprördhet, så blev det nu hans sak att föra dem bakom ljuset.

Desnoyers beundrade den beslutsamhet, med vilken ' den store mannen vågade sig ut ur skyddsrummet, som om han ville marschera mot fienden.

Efter några steg fördelade sig luften i dånande vågor. Båda vacklade, under det att det susade i deras öron, och de tyckte sig känna slag i nacken. Det förekom dem båda, som om tyskarna hade börjat att skjuta. Men det var deras landsmän, som sköto. Några dussin steg ifrån dem uppsteg ett rökmoln ur skogsdungen och höjde sig med ens. Just då hade en av kanonerna av väldig kaliber, som dolts bakom grenarna, blivit avfyrad. Kaptenerna gåvo en förklaring utan att sakta sina steg. De måste gå framför kanonerna och trotsa det häftiga dånet för att icke på den oskyddade platsen, där observatörernas torn var beläget, utsätta sig för någon fara. Även dessa väntade vilket ögonblick som helst svaret från andra sidan.

Den, som gick bredvid Marcel, lyckönskade honom till den oförskräckthet, med vilken han uthärdade kanondundret.

"Min vän känner till det här", sade senatorn stolt. "Han har deltagit i Marne-slaget."

De båda militärerna togo med någon förvåning Desnoyers ålder i betraktande. Vid vilken ort hade han varit, och vilken kår tillhörde han?

"Jag var där som offer", sade den tillfrågade blygsamt. Från tornets sida kom en officer emot dem, och skyndade över den från träd rensade platsen. Då och då svängde han sin keppi, för att man bättre skulle kunna se honom. Lacour darrade. Fienden kunde upptäcka honom. Han erbjöd en utmärkt skottavla för fienden, då han i sin oförsiktighet, för att fortare komma fram, springande tog vägen över den oskyddade platsen. Lacour darrade ännu mer, då han såg honom på närmare håll. Ty det var René.

Han tryckte hans händer, fastän han kände sig litet främmande inför honom. Han såg, att sonens ansiktsdrag voro mycket mera utpräglade, och livet under den fria himlen hade förmörkat hans hy. I hans energiska ansikte, såg man tillförsikten till sin egen kraft. Sex månader vid fronten hade förvandlat honom. Han var ännu densamme, men han hade bredare bröst och starkare handlovar. Moderns mjuka och milda ansiktsdrag hade förlorat sig

under denna manliga mask. Och Lacour såg med stolthet, att han nu liknade sin far.

Efter omfamningen och den första hälsningen intresserade René sig mycket mer för Marcel än sin far.Han trodde, att han på så vis fick känna något av Chichis charme. Han frågade efter henne; han ville trots hennes talrika brev höra örn alla möjliga detaljer ur hennes liv.

Emellertid hade senatorn rörd och upphetsad påtagit en min, varav man kunde sluta, att han tänkte hålla tal. Han improviserade ett tal för att ära denne republikens soldat, och han ansåg ögonblicket för lämpligt att berätta iför soldaterna sin familjs förhistoria.

"Uppfyll din plikt, min son. Alla, som heta Lacour, hava krigarblod i sina ådror. Tänk på din farfar, konventets kommissarie, vilken var mycket berömd efter försvaret av Mainz."

Under dessa ord hade alla satt sig i rörelse och vikit om ett hörn i skogen för att uppställa sig bakom kanonerna. Här var bullret mindre häftigt. Efter varje skott såg man från de stora kanonerna ett litet rökmoln, nästan som röken från en pipa. Sergeanterna dikterade siffror, vilka en annan artillerist med telefonluren vid örat upprepade. Soldaterna lydde och arbetade tigande vid kanonerna. De vredo ett litet hjul, och odjuret höjde sin stora snabel och vände den med stor rörlighet från den ena sidan till den andra. Vid den närmast stående kanonen reste sig en artillerist med obevekligt ansiktsuttryck. Han höll handtaget i handen. Han måste vara döv, och hans yttre tydde på vildhet och råhet. För honom betydde livet ingenting annat än en oändlig rad åskslag. Han kände sin betydelse, han var ovädrets tjänare, blixtens väktare.

"Eld", ropade sergeanten.

Vid denna befallning dånade krigsåskan, allt tycktesdarra. Men då de båda resandena redan vant sig vid att hålla munnen öppen under skottlossningar tyckte de, att denna sista krasch var mindre stark.

Lacour fortsatte berättelsen om sin berömde farfader, då någonting märkvärdigt avbröt hans tal.

"De skjuta", sade artilleristen, som skötte telefonen.

Båda upprepade dessa från tornvakten avgivna nyheter till senatorn. Hade han icke sagt, att fienden skulle komma att svara? Han lydde självbevarelsedriften, och var i nästa ögonblick i batteriets underjordiska förskansning. Han ville icke gömma sig. Nyfikenheten, som fortfarande besegrade hans oro, höll honom tätt vid ingången.

Trots kanonernas buller hörde han den osynliga kulan komma visslande. Med sällsynt känslighet kunde han ibland alla andra ljud urskilja, hur den banade sig väg genom atmosfären. Det var som ett tjut som blev allt lägre och lägre, och fyllde hela luften. Slutligen var det icke mera något tjut utan ett förskräckligt larm av alla möjliga dånande stötar och brak, ungefär som det, vilket en spårvagn låter höra, då den kör nedför en lutande gata, eller ett tåg, som utan att stanna passerar en station.

Han såg den fientliga kulan dyka upp som ett moln, såg hur detta moln blev större. Det såg ut, som om det skulle falla ned över batteriet. Plötsligt befann han sig utan att veta det i bakgrunden av grottan, och hans händer grepo efter en hög stålcylindrar, vilka voro uppställda som flaskor. Det var granater.

"Om den tyske sockertoppen skulle falla ned övervåra huvuden", tänkte han, "hur förskräckligt skulle vi icke då flyga i luften."

Men han lugnade sig, då han kände grottans fasthet: bjälkar och sandsäckar bildade ett tak av flera meters tjocklek. Plötsligt befann han sig i fullständigt mörker. Någon annan hade ävenledes sökt skydd i batteriets underjordiska gravar, och dennes kropp utfyllde nu dörröppningen. Kanske var det hans vän Desnoyers.

En sekund förflöt, men för honom var det ett år. Sedan förflöt ett århundrade, som icke dröjde längre än en sekund -- och äntligen kom det väntade dånet. Hela grottan darrade, men så mjukt så dovt, som om vore den av gummi. Och ändå var explosionen fruktansvärd. Mindre explosioner följde, mera lekfullt och visslande. Lacour gav denna katastrof form i sin fantasi. Han såg en bevingad orm, som spottade rök och gnistor, en sorts odjur,

vilket vid sitt nedstudsande på jorden utspydde många små eldormar, vilka betäckte allt. Projektilen måste hava fallit ned alldeles i närheten, kanske på själva batteriet.

Han lämnade grottan i förväntning att finna en förskräcklig syn av söndersplittrade kroppar. Och han såg, hur hans son leende i samtal med Desnoyers tände en cigarrett. Det var ingenting. Artilleristerna laddade lugnt en ny kanon. De hade, då den fientliga kulan flugit förbi, endast för ett ögonblick tittat upp, och sedan lugnt fortsatt med sitt arbete.

"Den har slagit ned på trehundra meters avstånd härifrån", sade René lugnt.

Den livlige, finkänslige senatorn fattade plötsligt ett hjältemodigt beslut. Det var ju icke lönt att sysselsättasig med sin egen säkerhet, när andra människor icke alls tycktes beakta faran.

Då nya kulor flögo förbi dem och slogo ned i skogen, stannade han lugnt vid sin sons sida, och endast en svag darrning i benen visade hans upphetsning. Han trodde nu, att endast de franska kanonerna kunde sikta och träffa. De andra voro dömda att flyga förbi och förlora sig i fjärran. Sådana föreställningar är det, som ingiver soldaterna mod. "Är det allt?" frågade hans ögon.

Med en sorts skam tänkte han på sin flykt till grottan. Han ansåg sig vara i stånd att leva här lika väl som sonen René.

Emellertid kommo de tyska skotten nu mera tätt. De förlorade sig icke mera i skogen. Deras nedslag ljödo närmare. De båda officerarna utbytte blickar. De hade fått i uppdrag att vaka över de besökandes säkerhet.

"Det kan kanske bli vanskligt", sade en av dem.

René anade deras tankar och vände sig om för att gå. "Farväl, pappa!" Man behövde honom vid sitt batteri. Senatorn försökte att protestera, han ville förlänga detta möte, men något hårt och obevekligt gjorde hela hans inflytande på sonen resultatlöst. Bland detta folk, som voro vana vid disciplin, hade en senator icke mycket att säga.

"Stå på dig, min son! Lycka till! Kom ihåg, vem du är!"

Fadern grät, då han omfamnade honom. Han beklagade uppriktigt, att hans besök var så kort. Han tänkte på, hur många faror som hotade hans ende son.Då René hade gått, uppmanade kaptenerna de båda herrarna att fortsätta. Det blev sent. De måste före nattens inbrott vara på ett bestämt ställe. Då de, skyddade av en bergskedja, gingo ned, sågo de de fientliga kulorna på långt avstånd flyga över sig.

I en dalsänka stötte de på flera grupper av 7 1/2 cm. kanoner. De voro utströdda bland trädråder, gömda under kvisthögar, som hundar, vilka sträcka fram sina nosar och skälla. De stora kanonerna dånade med längre mellanrum. Dessa stålrör vrålade oupphörligt utan att göra den minsta paus; det lät som när man river sönder en stark vävnad, vilken icke har något slut. Där voro många kanoner; deras skott och dånande förenade sig till en helhet, som en rad av punkter, vilka bilda en fast kedja. De av ljudet nästan berövade anförarna måste skrika sina befallningar och understryka dem genom arm- och benrörelser. Rören gledo upp och ned på lavetterna, de rusade fram- och tillbaka som automatiska pistoler. Vid varje skott kastades en tom hylsa ut, och genast blev en ny kula insatt i kanonöppningen.

Bakom batterierna var luften upprörd som vågor i storm. Lacour och hans ledsagare fingo vid varje skott en stöt för bröstet, som om en osynlig hand kraftigt sköt honom tillbaka. De måste rätta sin andhämtning efter skottens rytm, och för en kort, kort stund, mellan luftvågen, som gick och den nya vågen, som kom, ledo deras lungor av brist på luft. Desnoyers beundrade dessa gråa hundars skällande. Han kände deras bett, som räckte många många kilometer. Hans stackars slott bar ännu färska spår därav.Det förekom Lacour, som om kanonerna sjöngo något vilt och entonigt, någonting liknande de förhistoriska människornas krigshymner. Vid denna musik av torra, vansinniga, bedövande toner, vaknade demonernas vildhet, som slumrar på botten av alla själar. Luften fylldes med bitande, bedövande dofter. Sprängämnenas lukter trängde in genom munnen, genom ögon och öron, ända in i hjärnan.

De båda herrarna kände samma hänförelse som officerarna, vilka skreko och gestikulerade. De tomma hylsorna staplade upp sig i stora högar. "Eld." -- och åter och åter -- "Eld."

"Man måste spruta över dem riktigt", ropade anföraren. "Man måste riktigt reffla upp hela dungen, som de befinna sig i, dessa boches."

Och de fyrade på med sina sju och en halv cm. kanoner och "sprutade över" utan avbrott så att dungen genljöd av skott.

Imponerade av denna dödsbringande verksamhet, yra av förstörelsefeber och det blodiga skådespelet framför sig, började Desnoyers och Lacour plötsligt att svänga med sina hattar, sprungo fram och tillbaka, som om de dansade i salig hänryckning över dödskampen, och skreko med munnarna fulla av krutånga: "Bravo! Bravo!"

Automobilen körde hela eftermiddagen och stannade endast några gånger på vägarna, då de långa kolonnraderna hindrade den från att fortsätta. De foro förbi skövlade fält med trästommen av hus och förbi nedbrända byar, som nu endast bestod av en rad svarta fasader med gapande hål i."Nu är det er tur", sade senatorn till Desnoyers. "Nu skall ni få träffa eder son."

Under eftermiddagens lopp träffade de på talrika trupper av infanterister, långskäggiga soldater med av väder och vind blekta blå uniformer. De återkommo från skyttegravarna och buro ovanpå ryggsäckarna skövlar, hackor och andra verktyg, avsedda för att användas vid grävandet av skyttegravarna, föremål, vilka hade erhållit betydelsen att vara stridsvapen. De voro från topp till tå betäckta med lera. Alla sågo trots sin ungdom gamla ut. I sin glädje över att efter en veckas uppehåll i skyttegravarna åter få återvända till sina kvarter fyllde de den tigande slätten med den musik, som klapprandet från deras skodda stövlar åstadkom. I den violett färgade solnedgången klingade marsel j äsens bevingade toner och avskedssångernas hjältemodiga försäkringar.

"Det är revolutionens soldater", sade senatorn hänförd. "Frankrike är besjälad av 1792 års anda."

Natten tillbragte de i en till hälften förstörd by, varest befälshavarna för en division skaffade dem tak över huvudet. Här togo de båda överbefälshavarna avsked av dem, och andra skulle sedan nästa dag föra dem vidare.

De stego av vid hotell "Sirenen", en gammal byggnad med en av skott delvis sönderskjuten fasad. Innehavaren visade stolt på ett söndersplittrat fönster, vilket hade tagit form av en krater. Världshusets gamla märke, en kvinnofigur av järn med lång fiskstjärt hade i detta fönster förlorat sitt karaktäristiska utseende. Då Desnoyers innehade det rum, som blivit förstört genomskottet, ville värden visa honom det, innan han gick till sängs.

Allting var sönderbrutet, väggarna, golvet, taket. Möblerna vid väggarna voro splittrade; den blommiga tapeten hängde i trasor på väggarna. Genom ett stort hål trängde ljuset från stjärnorna och nattkylan in. Ägaren försäkrade, att förstörelsen icke var tyskarnas verk. En sju och en halv cm. projektil hade förorsakat den, då man fördrev angriparna från orten, och han skrattade, uppfylld av patriotisk stolthet över förödelsen och upprepade:

"Det är de våras verk. Vad säger ni om, att våra sju och en halv centimeters kanoner arbeta så bra? Vad är eder åsikt om dem?"

Trots tröttheten efter resan sov Marcel dåligt, ty tanken på att hans son befann sig i närheten upprörde honom. En timma efter dagens inbrott lämnade de orten i automobil under en officers ledning. På båda sidor om vägen träffade de på läger efter läger. De lämnade ammunitionsupplagen bakom sig; de passerade den andra trupplinjen och därpå den tredje. Tusen och åter tusen människor hade slagit läger i det fria, och där improviserat sin bostad. Denna myrstack av män med de mest olikartade uniformer och raser erinrade om världshistoriens stora invasioner. Det var icke folk, som befann sig på marsch; ty vid en folkvandring medfördes bakom huvudtruppen även kvinnor och barn. Men här fanns det överallt endast män och återigen män.

Alla slags bostäder, som äro människorna bekanta, från och med jordhålan, användes av dessa militärmassor. Hålorna och groparna tjänade som kaserner. Någrabaracker erinrade om amerikanska farmer; andra koniska och avlånga hyddor voro efterapningar av afrikanska "gurbis". Många soldater härstammade från kolonierna; några hade levat som köpmän i nya världen, och då det rörde sig om att resa ett hus, som skulle vara något hållbarare

än ett tält, togo de sina minnen till hjälp och efterapade de folks arkitektur, med vilka de hade kommit i beröring. Dessutom fanns det bland dessa massor av soldater marockanska skyttar, negrer och asiater, som hade uppvuxit långt ifrån städerna, och på de fria fälten uppnått en överlägsenhet, som gjorde dem till läromästare för de mera civiliserade.

I närheten av bäckarna fladdrade till torkning upphängd vit tvätt. Rader av män med blottade bröst trotsade morgonkylan, böjde sig över vattenytan för att larmande tvätta sig och energiskt taga avrivningar. På en bro använde en skrivande soldat räcket såsom bord. Kockarna kretsade kring de rykande grytorna. Den feta lukten från morgonsoppan blandade sig med trädens hartsdoft och med dunsterna från den daggfriska jorden.

I långa baracker av trä och plåt hade kavallerister och artillerister ställt in sina djur och sina materialier. Soldaterna putsade och skodde de glänsande tjocka hästarna i det fria. Skyttegravskriget hindrade icke dessa djur från att behålla sitt välfodda utseende.

"Om de ändå varit så vid Marne-slaget", sade Desnoyers till sin vän.

Nu levde hästarna i ett ändlöst lugn. Deras ryttare kämpade till fots och tjänstgjorde i skyttegravarna. Djuren blevo tjocka och feta i det klosterlika lugnet, ochman måste motionera dem, så att de icke skulle bliva sjuka framfor de fyllda krabborna.

På slätterna höjde sig, likt gråa trollsländor, flygmaskiner, som voro färdiga att flyga till fronten. Många människor stodo omkring som åskådare. De till soldater förvandlade lantborna betraktade med beundran de kamrater, som voro anförtrodda handhavandet av dessa maskiner. De tillerkände dem samma makt, som de i deras bys historia omtalade fruktansvärda trollkarlarna besuttit.

Marcel gav akt på den fullständiga förändring, som de franska uniformerna hade undergått. Alla buro från huvud till fot gråblå klädsel. De röda byxor och keppis, som han under Marne-slagets dagar hade sett, voro försvunna. Alla människor, som gingo på vägarna, voro soldater, alla åkdon, till och med oxkärrorna, kördes av soldater.

Plötsligt höll automobilen framför några förstörda och av elden nedsvärtade hus.

"Vi äro framme", sade officeren. "Nu måste vi gå ett stycke till fots."

Senatorn och hans vän ville begagna sig av landsvägen.

"Icke den", fortfor föraren, "vägen där är hälsovådlig. Man måste taga sig i akt för luftströmningarna".

Han förklarade, att tyskarna hade sina artilleripjäser och gravar vid slutet av denna landsväg, som gick över en höjd, och som vid horisonten höjde sitt vita band mellan två trädrader och förbrända hus. Den grå morgonen skyddade dem genom sin dimma, och sinogenomtränglighet för den fientliga elden. En solig dag hade automobilens ankomst hälsats med ett skott.

"Detta krig är nu en gång så", slutade han sin förklaring. "Man närmar sig döden utan att se den."

Båda erinrade sig de råd, som den general givit dem, till vars bord de föregående dag varit inbjudna. "Ni måste vara mycket försiktiga. Skyttegravskriget är lömskt."

De sågo framför sig det vida fältet utan levande varelser, vilket för övrigt såg ut som vanligt. Det var som en söndag, då arbetarna äro i sina hem, och då jorden ser ut som om den återhämtar sig i eftertänksam tystnad. På slätten sågo de oformliga föremål, som tycktes vara glömda, likt lantbruksredskap under helgdagar. Kanske var det sönderbrutna automobiler och artilleriförställare, som hade blivit förstörda genom att deras last exploderat.

"Denna vägen!", sade officeren, till vilken fyra soldater anslutit sig för att på sina skuldror vidaretransportera en del säckar och paket, som Desnoyers hade medfört på automobilens tak.

De gingo bakom varandra intill en svärtad tegelstensmur, och följde en nedåtsluttande väg. Efter några steg låg jordytan i höjd med deras knän. Efter ytterligare några steg nådde den dem till midjan, sedan till skuldrorna; och så försvunno de i djupet och sågo över sina huvuden numera endast en smal strimma av himlen. De befunno sig

på fria fältet och hade lämnat ruinerna, som dolde ingången till vägen, bakorn sig. De marscherade på ett underligt sätt, i sick-sack, i kurvor och vinklar, som om de försmådde den raka vägen. Andra ickemindre besvärliga vägar utgingo från denna grav, som bildade huvudgatan i denna underjordiska stad. De vandrade och vandrade, en kvart förflöt, en halvtimma, en hel timma. Lacour och hans vän tänkte med hemlängtan på landsvägen med sina träd, på marschen under fri himmel med utsikt över de vida fälten. De togo icke tjugo steg efter varandra i samma riktning. Officeren, som gick framför dem, försvann varje ögonblick bakom ett hörn. De, som gingo längst bak, stönade och talade utan att ses och måste skynda sig för att icke förlora varandra ur sikte. Då och då gjorde man halt för att samla sig och räkna varandra, ty man fruktade, att någon kunde ha gått vilse på någon sidoväg. Jorden var slipprig. På några ställen var leran nästan flytande mjuk, lik sådan, som flyter ned från en byggnadsställning vid en nybyggnad.

Deras steg och nötandet av deras skuldror mot väggen löste stenar och jord från båda sidorna. Här och där gick den djupa graven uppåt och vandrarna gjorde likaså. En liten ansträngning räckte för att få överblick Över jordhögarna. Men va<pl de sågo, var några spanska ryttare, och vilande åkerfält, på vilka arbetarna saknades. Officeren visste av egen erfarenhet, vad denna nyfikenhet ofta hade kostat och tillät icke, att de stodo länge stilla. "Vidare, vidare!"

Nu hade de redan marscherat en och en halv timma. De båda resandena voro redan trötta och förvirrade av denna härs- och tvärsmarsch. De visste icke mera, om de gingo fram eller tillbaka. De råa, klippiga väggarna och de oupphörliga vändningarna försatte dem i en lätt svindel."Är det ännu långt till målet?" frågade senatorn.

"Där", sade officeren och visade bakom jordhögarna.

Där stod ett kyrktorns ruiner, och man såg på långt avstånd flera nedbrända hus, resten av en by, som flera gånger blivit erövrad och åter förlorad.

Hade de gått samma väg över jorden, hade de icke behövt mera än en halvtimma. Nu måste man, förutom de många krökarna, räkna med fältbefästningarnas hinder: det var tunnlar, som voro delade genom staket, stora burar av järntråd, som voro så upphängda, att de vid nedfallandet skulle förstöra graven, så att de försvarande kunde skjuta genom gallret.

Nu mötte de redan soldater med risknippen och vattenhinkar. De förlorade sig in på sidovägar. Några sutto på en brädhög och läste skrattande en liten tidning, vilken utgavs i skyttegravarna.

Man märkte samma tecken, med vilka man över jord förkunnar närheten av en by. Soldaterna stego tillbaka för att göra vägen fri för besökarna. Skäggiga ansikten tittade nyfiket fram från alla sidor. Långt borta hördes larm och avbrutna ljud, som om där funnits en skjutbana och en mängd skyttar samlats där för att skjuta duvor.

Morgonen var alltjämt dimmig och kall. Trots denna fuktighet, korsade en stor fluga med sitt irriterande surrande jämt och ständigt besökarnas väg.

"Kulor", sade officeren lakoniskt.

Desnoyers drog ned huvudet mellan skuldrorna. Han kände alltför väl detta insektsurr. Senatorn tog långa steg, han kände icke mera någon trötthet.

Framför dem stod nu en överstelöjtnant. Han emottogherrarna som en ingeniör, vilken visar sin verkstad, eller en marinofficer, vilken för omkring besökarna på sitt skepp. Han var bataljonschef. Marcel betraktade honom intresserat, han visste, att han var hans sons chef.

"Här är det precis som på ett skepp", sade han efter att hava hälsat på dem.

Och båda vännerna måste verkligen medge, att denna underjordiska fästning hade en viss likhet med ett skepps inre. De gingo från den ena skyttegraven till den andra. Det var gravarna från de sista linjerna, de äldsta; mörka gångar, i vilka endast tunna ljusstrålar silade ut genom skottgluggarna och de breda låga fönstren för maskingevären. Den långa försvarslinjen bildade en tunnel, vilken uppdelades av korta, oskyddade mellanrum.

Man sprang från mörkret till ljuset och återigen till mörkret med en mycket tröttande snabbhet. I de oskyddade mellanrummen var marken högre. Vid väggarna stodo träbänkar, så att man kunde stiga upp och sticka ut huvudet eller med ett periskop observera landskapet. De skyddade mellanrummen tjänade såväl till sovrum som till upplagsplats för kanoner.

I början hade allt detta varit öppna gravar, lika dem i första linjen. Då rnan drev fienden tillbaka och vann mera mark, hade soldaterna, som tillbragte en hel vinter här, försökt att inrätta sig med största möjliga bekvämlighet, över gravarna hade de lagt bjälkar från de förstörda husen, och på bjälkarna bräder, dörrar och fönster och överst flera lager sandsäckar. Dessa sackar voro täckta med ett jordlager, varifrån gräset växte upp. De så bildade grottorna motstodo kanonkulorna, så att dessa icke kunde skada. När något skott inträngde fördjupt, kröpo soldaterna under natten fram och satte åter sitt tak i stånd.

Allt såg rent ut och visade den råa, något oskickliga upputsning vilken är betecknande för män, som leva fjärran från sina kvinnor och måste hjälpa sig själva. Dessa skyttegravar hade något klosterlikt, något av en sovsal i ett fängelse eller ett mellandäck på ett pansarskepp. De lågo en halv meter djupare än de oskyddade mellanrummen. Men för att officerarna skulle kunna komma fram utan att behöva gå upp och ned, hade man lagt några bräder från dörr till dörr.

Soldaterna ställde sig på rad, då de fingo se sin befälshavare. Deras huvuden räckte till midjan på de personer, som gingo över bräderna. Desnoyers såg intresserad på alla dessa människor. Var kunde väl Julius vara?

Han betraktade varje enskild bostad. Alla voro likadana, men invånaren hade ändå skaffat någon omväxling genom bostadens prydnad. Den yttre bilden var precis densamma; överallt såg man skottgluggarna, med mot fienden riktade vapenmynningar, och alla hade fönster för maskingevären. Vaktposterna, som stodo bredvid dörrarna, observerade noggrant terrängen, som en matros på kommandobryggan.

Inne i gravarna hade soldaterna sina sovrum. I varje rum voro tre rader sängar, som de hade gjort av bräder, liknande sjömännens kojer. Uppfylld av den önskan, efter prydlighet, vilken varje enkel själ känner, hade man förskönat dessa underjordiska rum. Varje soldat hade ett litet museum av tidningsurklipp och brokiga kort. Fotografier av skådespelare och dansöserskrattade med målade munnar, och gjorde skyttegravarnas asketiska omgivning riktigt vänlig.

Marcel kände sig irriterad av alla dessa människor, varibland han icke kunde finna sin son. Han kastade en talande blick på senatorn. Denne förstod genast och talade med officeren, vilken med stora hövlighetsbetygelser gick före dem. Han sökte i sitt minne för att komma ihåg, vilken som var Julius Desnoyers. Men han Var icke länge i ovisshet. Han påminde sig sergeantens hjältedåd.

"Han är en utmärkt soldat", sade han. "Man skall ropa på honom genast, herr senator. Han har tjänstgöring i första linjen."

I sin iver att se sin son föreslog Desnoyers, att man skulle föra dem till de första linjerna. Men överstelöjtnanten och de andra officerarna besvarade hans förslag med ett skratt. Dessa oskyddade gravar, som lågo på ett avstånd av endast 100 eller 50 meter från fienden, hade inget annat skydd än järntråd och sandsäckar, och voro alltså icke lämpliga för besök. Där var klibbig och klistrig lera. För att icke utsätta sig för faran att bliva nedskjuten, var man tvungen till att krypa. Nej, i denna första linje, kunde endast soldater uppehålla sig.

"Alltid är man i fara där", fortfor officeren, "alltid skjutes dar. Hör ni icke skotten?"

Desnoyers hörde nu verkligen ett smattrande, vilket han förr icke hade lagt märke till. Ångesten överväldigade honom, då han tänkte på, att hans son befann sig där. Nu såg han i full klarhet de faror, för vilka hans son dagligen var utsatt. Tänk om han stupade nu i detta ögonblick, innan han fick se honom?För Marcel kröp tiden fram med en långsamhet, som kom honom att förtvivla. Han började tvivla på att budet, som officeren skickat till de första linjerna, någonsin skulle återvända. Han lade knappt märke till omgivningen, vilken officeren nu beskrev: det var underjordiska rum, som tjänade som tvättrum för soldaterna, badrum med nödtorftig inredning, en grotta hade en skylt: "Café de la Victoire", en annan grotta bar påskriften "Téatre". Lacour intresserade sig för

allt och gladde sig över soldaternas glättighet och goda humör, som kom dem att sjunga mitt i den största fara. Hans vän tänkte endast på Julius. När skulle han träffa honom?

Bredvid ett maskingevär stannade de. På officerens tillrådan höllo de sina kroppar gömda, och sköto huvudet långsamt fram för att se med ett öga: de sågo en djup sänka, och den mittemot liggande jordranden, på kort avstånd funnos flera rader av träkors, på så vis förbundna med taggtråd, att de bildade en kompakt kropp. Djup tystnad härskade, ensamhetens djupa tystnad, som om världen sove.

"Där äro boches", sade kommendanten sakta.

"Var?" frågade senatorn och bemödade sig att se något.

överstelöjtnanten pekade på den andra taggtrådsbarrikaden, vilken Lacour såväl som Desnoyers hade trott tillhöra fransmännen. Men den tillhörde tyskarna.

"Vi äro endast 100 meter avlägsna från dem, fortfor han, "men sedan någon tid angripa de icke mera på denna plats".

De kände sig båda litet upprörda, då de hörde, att debefunno sig så tätt intill den under jorden gömda fienden. Den hemlighetsfulla osynligheten gjorde det hela ännu mera fruktansvärt. Tänk om fienden angrepe med bajonetter, handgranater, eldkastare och gasbomber.

Härifrån kunde de mycket bra observera första linjens skottlossning. Plötsligt bad kommendanten de båda herrarna lämna sin utkikspost. Han fruktade, att skottlossningen skulle bliva allmän och fortsätta ända hit. Soldaterna hade utan att avvakta någon befallning med vanans snabbhet intagit sina platser vid kulsprutorna.

Åter marscherade de besökande i rad efter varandra. De stego ned i grottor, som förr hade varit källare i de förstörda husen. Här hade officerarna inkvarterat sig och allt vad förstörelsen lämnat kvar, hade de använt, En över två pålar lagd dörr hade förvandlats till ett bord. Väggarna voro klädda med kretong. Mellan de många telegraf- och telefonapparaterna hängde fotografier av kvinnor och barn.

Över en dörr hängde en Kristusbild av elfenben, den hade gulnat under år, kanske århundraden; en relik, som sett många generationer och varit närvarande vid många dödstillfällen. Över en annan dörr hängde en hästsko med sju hål. Överallt såg man tecken på religiös tro, och även den märkvärdigaste vidskepelse fick här nytt värde, utan att någon vågade skratta däråt.

När Desnoyers lämnade en av dessa grottor, träffade han sin son mitt i en oskyddad grav. Han igenkände honom endast genom överstelöjtnantens antydande gest. Han såg en skrattande soldat komma emot sig med utsträckta armar. Den faderliga instinkten, om vilken han ofta talat, som om något ofelbart, hade denna gångtigit. Hur skulle han också kunna igenkänna Julius i denne sergeant. Hans fötter voro två jordkulor, hans rock var urblekt och uppfransad. Dessutom var han nedsmutsad till skuldrorna av jord och lera, och han luktade läder och vått tyg. Efter den första omfamningen lade fadern huvudet tillbaka för att betrakta Julius utan att släppa honom. Julius mörka, bleka ansikte var överdraget av en bronsfärgad ton. Han bar ett svart, lockigt helskägg. Marcel tänkte på sin svärfar. Denna härdade krigare liknade centauren Madariaga. I första ögonblicket beklagade han sonens smutsiga och trötta yttre; men sedan tyckte han att han var vackrare och intressantare, än på den tiden, då han var en berömdhet i stora världen. "Behöver du något? Vad önskar du?"

Hans röst darrade av rörelse. Han talade till den kraftige, brune krigaren i den ton, som hans röst haft, då han för tjugo år sedan stannade utanför ett skyltfönster med ett litet barn vid handen.

"Vill du ha pengar?"

Han hade tagit med en betydande summa för att giva den till sin son, men denne såg så likgiltig ut, som om den andre givit honom en leksak. Aldrig hade han varit så rik som nu. Han hade mycket pengar i Paris, och visste icke var han skulle göra av med dem. Han hade ingen nytta av dem.

"Skicka cigarretter till mig och mina kamrater."

Från sin mor fick han stora paket med de utsöktaste livsmedel, tobak och linne. Men ingenting behöll han för sig själv, allt delade han med sina kamrater, eller hjälpte fattiga kamrater. Hans frikostighet utsträckte sig från hans grupp i kompaniet och över helabataljonen. Marcel förstod, vilken sympati och omtyckthet, som sonen åtnjöt, då han såg de förbigående soldaternas blickar och leenden. Julius var den frikostige miljonärsonen. Och den gamle Desnoyers kände sig mycket smickrad, då han märkte, att nyheten spreds, att sergeant Desnoyers far hade kommit, en potentat, som i Amerika ägde fabulösa rikedomar.

"Jag har gissat dina önskningar", fortfor den gamle. Han sökte med ögonen de säckar, som bilen hade transporterat genom alla krökarna på den underjordiska vägen. Han kom ihåg alla hjältedåd, som Argensola hade berättat för honom, och nu såg han hjälten framför sig.

"Är du nöjd? Ångrar du icke ditt beslut?"

"Nej, pappa, jag är nöjd, mycket nöjd."

Julius talade ödmjukt och utan skryt. Hans liv var hårt, men icke hårdare än miljoner människors. I hans avdelning funnos många, som på grund av sina studier och fasta karaktärer voro honom mycket överlägsna, och alla buro de tåligt och modigt den råa prövningen och njöto av tillfredsställelsen att uppfylla sin plikt. Även den allmänna faran tjänade till utveckling av människornas ädlaste dygder. Aldrig i fredstid hade han som nu fått erfara, vad kamratskap betyder. Vilka ädelmodiga uppoffringar hade han icke här varit vittne till.

"När allt detta är förbi, komma människorna att vara bättre och ädlare. Alla, som få behålla livet komma att uträtta stora ting."

Ja, han var nöjd. För första gången kände han glädjen av att kunna anse sig vara nyttig, för första gången var han övertygad om att även han dugde till något, och att hans liv icke skulle bliva resultatlöst. Hanångrade sitt förra liv, då han icke visste, varmed han skulle fördriva dagarna, och då han uppfyllt livet endast med frivoliteter. Nu hade han förpliktelser, som krävde hela hans kraft; han fick arbeta på framtidens utveckling; han var en man.

"Jag är nöjd", upprepade han.

Fadern trodde honom. Men han såg även i sin sons uppriktiga ögon något smärtsamt, kanske något minne från det förgångna, som stannade kvar ännu i detta ögonblicks upphetsning. I sin fantasi såg han fru Lauriers slanka figur, han gissade, att hans son ännu tänkte på henne. "Och jag kunde icke taga henne med." Den stränge fadern, som för blott ett år sedan hade dömt sin son så hårt, häpnade nu över, att hans tankar kunde hysa en sådan omoralisk önskan.

En kvart förgick, utan att deras händer löstes från varandra. De sågo varandra in i ögonen. Julius frågade efter sin mor och Chichi. De brev han fått tycktes icke tillfredsställa honom. Han skrattade, då han hörde talas om Argensolas luxuösa och rikliga liv. Alla dessa nyheter kommo från en värld, som låg så långt, långt borta, och ändå var avståndet dit i verkligheten endast en sträcka av 100 km.

Plötsligt märkte Desnoyers, att sonen förstrött lyssnade till hans tal. Hans genom faror skärpta sinnen tycktes iakttaga någonting, som helt och hållet tog honom i anspråk. Man hörde icke mera enskilda skott, utan de förenade sig nu till en enda oavbruten knall.

Senatorn, som hade avlägsnat sig för att icke störa fader och son, kom tillbaka.

"Man kör ut oss nu", sade han och rörde vid Marcel.Nu kommo inga soldater förbi mera. Alla hade skyndat till sin post. Även Julius tog sitt gevär, vilket han hade ställt vid väggen. I samma ögonblick kom ett litet dammoln flygande över faderns huvud och lämnade ett litet hål i väggen.

"Fort, bort härifrån", sade han och knuffade Marcel framåt.

I en skyddad grav togo de kort och nervöst avsked. "Farväl, pappa." Han gav honom en kyss och vände honom ryggen. Han ville så snart som möjligt åter vara hos sina kamrater.

Man sköt nu över hela linjen. Soldaterna sköto allvarligt, som om de uträttade ett vant arbete. Detta var en

skärmytsling, som varje dag upprepades till följd av de två beväpnade massornas närhet till varandra. Ingen visste, vem som hade börjat. Bataljonschefen lämnade sina gäster, eftersom han fruktade ett angrepp.

Återigen gick officeren, som förde dem, i spetsen, och de började stiga nedför den slippriga, krokiga vägen.

Herr Desnoyers gick med sänkt huvud. Han var mycket förargad över fiendens mellankomst, som stört hans lycka.

För sin inre syn såg han ständigt Julius med den sorgsna minen och det lockiga, svarta helskägget, som för honom var en helt ny och överraskande uppenbarelse, och han hörde den allvarliga rosten hos en man, vilken funnit sitt livs mål.

"Jag är nöjd, pappa. Jag är nöjd."

Skotten, som mer och mer avlägsnade sig nedstämde honom, och gjorde honom rädd. Sedan kände han en instinktiv, vansinnig, men icke mindre fast tillförsikt.Han såg sin son härlig och odödlig som en gud. Han hade en aning om, att sonen skulle återvända oskadad från alla faror. Att många andra skulle dö, var naturligt, men Julius måste leva.

Och under det varje steg gjorde avståndet från hans son större och större, sjöng förhoppningen i hans öron. Och som ett eko upprepade fadern i sitt hjärta:

"Ingen kan döda honom! Mitt hjärta säger mig det. Det bedrager mig icke: Honom kan ingen döda!"

14. HONOM KAN INGEN DÖDA.

yra månader senare led Marcels tillförsikt ett hårt slag. Julius hade blivit sårad. Men då han emottog denna underrättelse, som inträffade med beklaglig försening, kunde Lacour redan lugna honom på grund av sina efterforskningar i krigsministeriet. Julius sår voro redan nästan läkta, och genom senatorns bemödanden lyckades det att skaffa honom en reaktionspermission på fjorton dagar, som han skulle tillbringa i familjekretsen.

"Han är övermåttan tapper, min vän", slutade den högvälborne herrn, "jag har läst, vad hans överordnade säga om honom. I spetsen av ett tåg har han angripit ett tyskt kompani, och med egen hand dödat kaptenen, och jag vet icke hur många andra hjältedåd, han fullgjort. Man har begåvat honom med militärmedalj och befordrat honom till officer. Han är verkligen en hjälte".

Fadern grät av rörelse, och hans huvud darrade; ju äldre han blev, desto lättare hade han för att bli rörd. Han ångrade, att han i första ögonblicket, då han fick Han såg sin son härlig och odödlig som en gud. Han hade en aning om, att sonen skulle återvända oskadad från alla faror. Att många andra skulle dö, var naturligt, men Julius måste leva.

Och under det varje steg gjorde avståndet från hans son större och större, sjöng förhoppningen i hans öron. Och som ett eko upprepade fadern i sitt hjärta:

"Ingen kan döda honom! Mitt hjärta säger mig det. Det bedrager mig icke: Honom kan ingen döda!"

14. HONOM KAN INGEN DÖDA.

yra månader senare led Marcels tillförsikt ett hårt slag. Julius hade blivit sårad. Men då han emottog denna underrättelse, som inträffade med beklaglig försening, kunde Lacour redan lugna honom på grund av sina efterforskningar i krigsministeriet. Julius sår voro redan nästan läkta, och genom senatorns bemödanden lyckades det att skaffa honom en reaktionspermission på fjorton dagar, som han skulle tillbringa i familjekretsen.

"Han är övermåttan tapper, min vän", slutade den högvälborne herrn, "jag har läst, vad hans överordnade säga om honom. I spetsen av ett tåg har han angripit ett tyskt kompani, och med egen hand dödat kaptenen, och jag vet icke hur många andra hjältedåd, han fullgjort. Man har begåvat honom med militärmedalj och befordrat honom till officer. Han är verkligen en hjälte".

Fadern grät av rörelse, och hans huvud darrade; ju äldre han blev, desto lättare hade han för att bli rörd. Han

ångrade, att han i första ögonblicket, då han fickhöra nyheterna om sonens skada, hade varit så förtvivlad. Han hade ju nästan trott, att hans son skulle dö. Så dåraktig han varit. Det fanns ingen, som kunde döda hans Julius. Hans hjärta kunde intyga det.

En dag såg han sin son träda in, och han såg, hur de gråtande och tillika skrattande kvinnorna omfamnade honom. Hans stackars Luise grät obehärskat vid omfamningen, och hängde sig om Julius hals. Chichi såg allvarligt och fundersamt på honom och skänkte honom hälften av sina tankar, den andra hälften skickade hon långt, långt bort till en annan hjälte. De kopparfärgade jungfruarna stodo i rummet bredvid och kivades om platsen vid gardinen, genom vilken springa de sände nyfikna antilopblickar.

Fadern beundrade den lilla guldranden på ärmen på den grå rocken, vilkens skört voro uppknäppta. Sedan betraktade han den mörkblå hjälmen med de flata brättena, vilken fransmännen nu använde i skyttegravarna. Den traditionella soldatmössan hade försvunnit. En stormhuva, nästan lik den, som man ser på gamla tavlor, -- gamla spanska tavlor, -- beskuggade hans ansikte. Nu bar Julius ett mycket välvårdat skägg, som var mycket olikt det som sergeant Desnoyers haft i skyttegraven. Julius var nu även ren och prydlig, ty han hade ju nyss lämnat lasarettet.

"Inte sant, han är lik mig?" sade den gamle stolt.

"Han har ju alltid varit din levande avbild!"

Nu först, då familjen hade honom frisk och välbehållen i sin mitt kände man sig riktigt nöjd och förtjust. Alla ville se hans sår och övertyga sig om, att ingen fara förelåg mera."Men det är ju ingenting", protesterade underlöjtnanten. "Det har bara träffat skuldran. Läkarna voro ju rädda att jag skulle förlora min vänstra arm; men allt har ju blivit bra igen. Man skall bara icke tänka därpå."

Chichi mönstrade Julius från huvud till fot. Det var hon, som genast upptäckte defekterna i hans militära elegans. Rocken var smutsig och sliten, damaskerna voro trasiga, han luktade svett, läder och dålig tobak; men vid den ena handleden bar han en dyrbar platinaklocka och vid den andra hängde på en guldkedja igenkänningsmärket. Alltid hade hon beundrat hans smak, vilken var honom medfödd, och hon behöll nu alla dessa enskildheter i minnet för att berätta dem i nästa brev för René. Sedan tänkte hon överraska sin mor med en bön om ett större lån; hon ville giva sin fästman en större gåva.

Marcel hade nu fjorton ärorika och glädjefulla dagar framför sig. Underlöjtnant Desnoyers fick icke en enda gång gå ensam på gatan. Fadern gick upp och ned i hallen och beundrade hjälmen, som i all sin härliga glans hängde på klädhängaren. Knappt hade Julius kommit in för att taga på sin hjälm, förrän fadern störtade emot honom, hade redan hatt och käpp i hand och var färdig att följa med honom.

"Du tillåter väl, att jag ledsagar dig? Jag är väl icke till besvär."

Han sade det så blygt, och hans livliga önskan märktes så tydligt i hans ögon, att sonen icke hade hjärta att avböja hans sällskap. Ville Julius någon gång ströva omkring på gatorna med Argensola, måste han fly ihemlighet genom kökstrappan, och använda alla undanflykter som han kunde minnas från skoltiden.

Aldrig hade den gamle Desnoyers gått så nöjd och lycklig genom Paris gator, som nu, vid sidan av denne vackre unge man, vilkens bröst var prydd med krigskorset och militärmedaljen. Denne unge man var en hjälte, och denne hjälte var hans son. Publikens vänliga blickar i spårvagnar och på underjordiska järnvägen tog han "som en hyllning åt dem båda. De vackra damernas uppmuntrande blickar smickrade hans fåfänga. Alla officerare de mötte, voro i hans ögon endast fega stackare i jämförelse med Julius, även om de hade aldrig så många tränsar och utmärkelsetecken på ärmen. De sårade, som måste stödja sig på käpp och krycka, betraktade han med nästan förolämpande medlidande. Dessa olyckliga hade icke hans sons goda tur, ty honom kunde ju ingen döda, och blev han tillfälligtvis sårad, så botades det utan att lämna något spår.

Ibland, särskilt om kvällarna, visade han ett oväntat ädelmod; därigenom att han lät Julius gå ut ensam. Han tänkte på tiden fore kriget, då denne, alla kärleksaffärers ungdomlige förkämpe hade varit så framgångsrik. Vad

skulle han väl icke uppnå, då den tappre soldatens glans omgav honom. Då han, innan han gick till sängs, promenerade fram och tillbaka i sovrummet, föreställde han sig hjälten i sällskap med någon älskvärd och förnäm dam. Endast en kvinnlig berömdhet vore hans son värdig; med mindre gav sig hans faderliga stolthet icke tillfreds. Aldrig skulle han ha kommit på den idén, att Julius i sällskap med Argensola uppsökte något tingeltangel, en biograf eller någon annan enklare nöjeslokal,varefter det av kriget fördystrade Paris törstade, att hans smak icke översteg en enkel underlöjtnants, och att han icke prövade sin kärlekslycka på annat sätt, än att han på nytt anknöt några tidigare vänskapsförbindelser.

Då Marcel en dag vid sin sons sida gick ned för Champs Elysées, såg han en dam komma emot sig. Det var fru Laurier. Skulle Julius komma att känna igen henne? Han trodde sig observera, att underlöjtnanten blev blek, och med spelad tankspriddhet fäste sina blickar på andra personer. Hon gick vidare upprätt och likgiltig. Den gamle var nästan bestört över så stor kyla. Det kunde alltså vara möjligt att gå förbi hans son utan att någon instinkt hos denna dam förrådde hans närvaro. Oh, de kvinnorna! Han vände på huvudet för att följa henne med blickarna, men från detta företag måste han snart avstå. Han hade sett, att Margarete, blek av överraskning, hade stannat bakom dem, och att hon sände en lång blick efter den bortgående militären. Marcel trodde sig i hennes ögon läsa beundran, kärlek och hågkomsten av hela det i hennes tankar återupplivade förflutna. Stackars kvinna! Plötsligt kände han en faderlig kärlek för henne, som om hon vore Julius hustru. Hans vän Lacour hade upprepade gånger berättat för honom om makarna Laurier. Han visste, att Margarete skulle bliva mor, och detta kommande moderskap rörde den gamle, som varken tog i betraktande de båda makarnas försoning eller den förflutna tiden utan trodde, hans son kunde komma ifråga som fader.

Under tiden hade Julius gått vidare utan att vända påhuvudet och utan att beakta de blickar, som riktades på honom bakifrån. Han trodde, att Margarete gått förbi honom utan att känna igen honom. Den gamle förhöll sig tyst.

Marcel måste göra sig största möda för att förmå sin son att berätta om de omständigheter, under vilka han blev sårad. Ingen besökare kom till underlöjtnanten, utan att fadern uttalade samma önskan. "Berätta för oss, hur du blev sårad, och hur du dödade den tyske kaptenen."

Julius, som synbarligen besvärades härav, ursäktade sig. Han var trött på sin egen berättelse. För sin fars skull hade han berättat härom för senatorn, Argensola, Tschernoff och de andra besökarna i familjen. Men nu kunde han icke mera.

Då var det hans far, som själv började med berättelsen, och han återgav den med så målande detaljer och sådant utomordentligt liv, som om han själv hade upplevt det hela.

Det hade rört sig om att bemäktiga sig de framför skyttegraven liggande ruinerna av en sockerfabrik. Tyskarna hade fördrivits av fransmännens bombardemang. Det var nödvändigt att utskicka en spaningspatrull. Detta företag kunde endast överlämnas åt en absolut tillförlitlig person, och som alltid hade de överordnade härtill utsett Desnoyers.

Vid daggryningen startade truppen utan att stöta på några hinder. Soldaterna genomsökte ruinerna. Julius gick ensam till gränsen av ruinen för att utforska fiendernas ställningar, och med ens, då han vände om ett hörn, mötte honom en överraskning. En tysk kaptenstod plötsligt mitt framför honom; de hade nära nog stött ihop i hörnet. De betraktade varandra mera förvånat än fientligt, och samtidigt försökte var och en instinktivt att förekomma den andre i det mordiska angreppet. Kaptenen hade låtit kartan, som han höll i handen, falla till marken, och under det han icke ett ögonblick släppte fienden ur ögonen, trevade hans högra hand efter revolvern och bemödade sig om att draga den ur fodralet. Men snart avstod han från detta försök, övertygad om, att det var lönlöst; men det var för sent. Hans i dödsögonblicket ofantligt uppspärrade ögon voro stelt fastade på fransmannen. Denne hade lyft geväret i ställning. Ett skott avfyrades alldeles i närheten -- och tysken föll.

Först då observerade fransmannen kaptenens kalfaktor, som hade gått några steg bakom sin herre. Denne avsköt sitt gevär mot Desnoyers och sårade honom i skuldran. De andra fransmännen kommo tillstädes och dödade

tysken. Sedan utspann sig en livlig skottväxling mellan dem och det tyska kompani, som gjort halt på något avstånd, under det att deras förare lokaliserade sig i terrängen. Trots att han var sårad, stannade Julius i spetsen för sin trupp och försvarade fabriken mot de överlägsna stridskrafterna, tills slutligen hjälp kom, och platsen till sist förblev i fransmännens besittning.

"Var det icke så min son?"

Sonen nickade jakande; han önskade, att berättelsen, vars ständiga upprepande, besvärade honom, snart måste taga slut. Men vad hans far icke visste, och vad han aldrig någonsin skulle komma att berätta, varden upptäckt han gjort, sedan kaptenen dödats. Då de båda männen under en sekund, som tycktes dem båda vara en evighet, betraktade varandra, fanns i deras ögon mer än sammanträffandets blotta överraskning och önskan att döda varandra. Desnoyers kände igen den där människan. Även kaptenen kände igen honom. Desnoyers kunde läsa det i hans min. Men ingen av dem kunde i sin strävan att till sin egen räddning döda den andre, samla brottstyckena av sina minnen.

Desnoyers sköt, övertygad om, att han dödade en bekant. Då han senare ledde försvaret av ställningen och väntade på förstärkningen, genomfor honom den misstanken, att den där fienden, vars lik låg några steg ifrån honom, kunde vara en medlem av familjen, en av de där Hartrotts.

Visserligen såg den döde äldre ut än hans kusiner och yngre än hans farbror Karl. Och denne skulle nog för övrigt icke vid sina år hava tjänstgjort som enkel infanterikapten.

Då han, svag av blodförlusten, fördes till skyttegraven, ville han se sin fiendes lik. Vid åsynen av det av döden bleka ansiktet skingrades hans tvivel. Ännu tycktes de öppna ögonen bibehålla sin överraskade blick. Utan tvivel kände den där människan honom och även honom var ansiktet bekant. Vem kunde han vara?

Plötsligt kom han att tänka på havet. På ett stort fartyg, på en stor blond kvinna, som med halvöppna ögon betraktade honom, på en kraftig man med mustascher, som höll tal och försökte efterapa kejsarens sätt."Vila i frid, kapten Erckmann!" Så hade nu i detta hörn av Frankrike det tal slutats, som denne påbörjat på oceanen.

I tankarna ursäktade han sig, som om han såg sig själv stå inför den älskliga fru Bertha. Sådant är kriget. Han försökte trösta sig med den tanken, att Erckmann kanske hade fallit utan att känna igen honom, utan att veta, att hans mördare hade varit hans ressällskap från den tiden. Och han bevarade detta ödesdigra sammanträffande i sina tankars allra hemligaste kammare. Han underlät till och med att berätta härom för Argensola, vilken dock kände till händelserna från sjöresan.

Denna tid, full av glädje och stolthet, som sonens närvaro hade förskaffat honom, tog slut, då Marcel allra minst väntade det. Fjorton dagar förgå snabbt. Underlöjtnanten avreste, och hela familjen måste efter denna tid full av verklighet, åter taga sin tillflykt till illusionernas bedrägliga ömhetsbevis, vänta på brev, göra förmodanden angående den bortvarandes tystnad och avskicka det ena paketet efter det andra, fullt av nyttiga och onyttiga föremål, vilka kommit i handeln för soldaternas räkning.

Till och med modern överfölls av en stor modlöshet. Sonens tjänstledighet hade gjort hans frånvaro än svårare att fördraga. Då hon nu hade sett honom, var hon i stånd till att bättre föreställa sig farorna, som lurade på hennes älskling. Stämningen förvärrades ytterligare genom de ständigt återkommande officiella listorna över fallna, vilka fadern icke fick nog av att föreläsa."Han kommer att falla", sade hon till sin man. "Detta hans sårande var ett himmelens budskap."

När hon gick på gatan, darrade hon av upphetsning vid anblicken av de sårade soldaterna. Dessa människor, som höllo på att tillfriskna, och snart åter skulle draga ut i fält, gjorde ett högst beklämmande intryck på henne. Hon erinrade sig från en resa, som hon gjort tillsammans med sin man till San Sebastian, en tjurfäktning, varvid hon skrikit högt av harm, beklagande och medlidande med de arma hästarna. De hade blivit liggande med uthängande tarmar, man hade flyktigt förbundet deras sår, och därefter åter fört dem ut på arenan och eldat dem till nya, bedrägliga kraftansträngningar. Detta hade upprepats några gånger, tills de slutligen erhöllo den sista avgörande stöten av de krokiga hornen. Dessa här just sammanläkta människor erinrade henne om de arma

djuren. Några hade sedan krigets början blivit sårade tre gånger och åter vänt tillbaka, sammanlappade och återställda, för att ännu en gång underkasta sig ödets lotteri och fortfarande avvakta den sista stöten. Ack, hennes arme son!

Desnoyers protesterade, när han hörde sin hustru tala så.

"Det finnes ingen, som kan döda Julius! Han är min son! Jag har själv i min ungdom genomgått stora faror. Också jag har blivit sårad i kriget på den andra sidan jordklotet, och har trots det blivit så gammal."

Det såg ut, som om händelserna bestyrkte hans blinda förtroende. Olycksfallen hopade sig i hans familj och försatte släktingarna i sorg. Men icke ettenda träffade den djärve underlöjtnanten, som fortsatte sina hjältedater med en äkta musketörs dristighet.

Fru Luise fick ett brev från Tyskland, som hennes syster från Berlin genom förmedling av ett sydamerikanskt konsulat i Schweiz, hade skrivit. Denna gång grät fru Desnoyers över andra än Julius. Hon grät över Elena och fienden. Också i Tyskland funnos mödrar, och för henne var moderskallet oberoende av alla de skiljaktigheter, som sammanhänger med olika nationers patriotism.

Stackars fru von Hartrott! Det för en månad sedan skrivna brevet innehöll endast dödsunderrättelser och förtvivlan. Kapten Otto hade stupat. Och även en av de yngre sönerna var död. Denne var åtminstone, till tröst för modern, fallen på den mark, som hennes landsmän nu besutto, så att hon kunde få tillfälle att gråta vid hans grav. Den andre sonen däremot var begravd i fransk jord, och ingen visste var. Aldrig skulle hon kunna finna hans bland hundratals andra lik begravda stoft, aldrig skulle hon få reda på, var denna kropp, som hon själv givit livet åt, gick emot sin upplösning. En tredje son var sårad i Polen; de båda döttrarna hade förlorat sina fästmän, och den arma modern blev förtvivlad vid åsynen av deras stumma smärta. Von Hartrott själv var fortfarande ordförande i många patriotiska föreningar och gjorde jämt upp planer om, huru riket skulle utvidgas till följd av nästa stora seger, men han hade på sista tiden åldrats mycket. Endast "den lärde" höll sig ännu upprätt. Familjens olycka hade återuppväckt vildheten hos professor Julius von Hartrott. Han gjorde upp kalkylerför en bok, som han just höll på att skriva, över de hundratals miljarder, som Tyskland efter segern skulle begära, och han avhandlade även, vilka delar av Europa, som Tyskland skulle lägga under sig.

Fru Desnoyers tyckte sig från sitt hem vid Avenue Victor Hugo kunna hora den stackars jämrande modern gå omkring i sitt hem i Berlin och i förtvivlan vrida sina händer. "Du kan säkert förstå min förtvivlan, Luise. Vad vi dock varit lyckliga ända tills nu. Måtte Gud straffa dem, som bragt så mycken olycka och elände över världen! Kejsaren är oskyldig därtill; hans fiender hava hela skulden."

Marcel teg i sin hustrus närvaro. Han kände medlidande med Elena, då han läste om hennes olyckor, och han hoppade över hennes politiska utgjutelser i brevet. Han blev rörd, då han såg fru Luise begråta sin systerson, Otto. Hon hade varit hans gudmor, och han hans gudfar. Så var det verkligen, fast Marcel hade glömt det tills nu. I tankarna såg han det lugna livet på farmen och den lekande, blonda barnskaran, som han innan Julius födelse bakom morfaderns rygg hade smekt. Under några års tid hade han, som var ledsen över att icke själv hava någon son, skänkt hela sin kärlek till svågerns barn. Då han nu tänkte på Karls förtvivlan, var han uppriktigt rörd.

När han emellertid senare var ensam, avkylde hans egenkärlek helt och hållet dessa känslor. Krig är krig, och det var tyskarna själv, som ställt till det. Frankrike måste ju försvara sig, och ju mera fiender som föllo, desto bättre var det. Endast Julius intresserade honom. Och förtroendet till hans sonsodödlighet fick honom att känna en egoistisk glädje, en till vildhet gränsande faderlig ömhet och tillfredsställelse. --

"Honom kan ingen döda! Det säger mig mitt hjärta!"

En olycka, som nära berörde honom, störde hans ro. När han en afton kom hem, fann han fru Luise alldeles bestört. Hon slog i förtvivlan händerna för ansiktet.

"Barnet, Marcel! Barnet!"

På en soffa i salongen låg Chichi utsträckt, grönblek och med glasartigt stirrande ögon, som betraktade hon

någonting långt borta i fjärran. Hon grät icke; men hennes ögonlock darrade över de av skräck uppspärrade ögonen.

"Jag vill se honom!" sade hon hest. "Jag måste se honom!"

Fadern gissade, att något förskräckligt hade hänt Lacours son. Ingenting annat skulle kunna försätta Chichi i sådan förtvivlan. Luise berättade för honom den sorgliga nyheten; René var sårad, till och med svårt sårad. Ett skott, som kreverat över hans batteri hade dödat många av hans kamrater. Officeren hade blivit framdragen ur en hög av lik. En hand hade han mist, och ådragit sig skador i benen, i bålen och i huvudet.

"Jag vill se honom", upprepade Chichi.

Marcel kunde endast med stor ansträngning få sin dotter att avstå från sin envisa föresats. Hon var egensinnig nog att fordra en ögonblicklig resa till fronten, och var övertygad om, att hon med lätthet skulle kunna övervinna alla svårigheter, som hindrade henne från att träffa sin älskade. Slutligen lyckades senatorn övertygahenne om, att hennes begäran var orimlig. Man måste vänta; också han, som dock var Renés far, måste lugna sig. Han höll på att företaga nödvändiga åtgärder för att få René förflyttad till ett lasarett i Paris.

Det gjorde Desnoyers ont att se den förnäme, gamle mannen. Lacour tänkte på sina förfäders ära och på alla hjältemodiga personligheter från den gamla romerska republiken, och han bemödade sig om att, som det anstår en fader av den gamla stammen, bibehålla sitt yttre lugn. Men dessa retoriska illusioner föllo snart samman, och hans vän fann honom mer än en gång upplöst i tårar. René var hans ende son, och han skulle förlora honom! Chichis stumma förtvivlan gjorde honom ännu mera ont. Hon grät icke; hennes sorg var tårlös och beklagade sig icke. Ansiktets blekhet, ögonens feberaktiga glans och gångens automatiska stelhet visade tydligt nog hennes sinnesrörelse. Hon levde därborta hos honom, hennes tankar svävade omkring i fjärran, och hon lade alls icke märke till sin omgivning.

När den sårade ankom till Paris, blevo hon och senatorn som förvandlade. De skulle se honom, och detta var tillräckligt för dem för att inbilla sig, att han redan var fri från all fara.

Den unga fästmön besökte lasarettet med sin blivande svärfar och sin moder. Senare gick hon ofta dit ensam. Hon ville stanna där, hon ville leva hos den sårade, och förklarade krig mot alla förordningar. Hon hade kontroverser med nunnorna och sjuksystrarna, vilka hos henne uppväckte en hatfull svartsjuka. Men när hon såg, hur obetydligt resultatet av henneshäftighet blev, blev hon spak och försökte ångerfullt att vinna alla kvinnorna för sig den ena efter den andra genom sin älsklighet. Hon uppnådde till slut att få tillbringa en stor del av dagen i Renés närhet.

Desnoyers kunde med svårighet undertrycka sina tårar, då han såg artilleristen utsträckt på sin bädd. Ack, det kunde ju även hända, att han skulle bli tvungen att se sin egen son i samma situation. De strama förbanden gåvo den sårade utseende av en egyptisk mumie. Sprängstyckena hade formligen genom-sållat honom. Han kunde endast låta ett par vänliga ögon och en blond mustasch titta ut genom de mjuka förbanden. Stackaren log emot Chichi, som regelbundet vakade vid hans säng, som om hon vore hemma där.

Två månader förgingo. René blev bättre och bättre, och han var redan så gott som återställd. Hans fästmö hade, sedan man tillåtit henne att stanna hos honom, icke alls tvivlat på detta resultat.

"För mig dör ingen, som jag håller kär", sade hon med en tillförsikt, som liknade faderns. "Aldrig skulle jag finna mig i, att boches hade berövat mig min man."

Hon fick behålla sin "lilla sockersoldat", men hon behöll honom i ett ynkligt tillstånd. Aldrig någonsin hade Marcel föreställt sig, krigets fasor så, som då denne konvalescent, som han för några månader sedan sett slank, ståtlig och i besittning av en vek, något kvinnlig skönhet, för första gången besökte hans hem. Officerens ansikte var överdraget av diverse ärr, som bildade en violblå arabesk. Andra ärr voro täckta av hans kläder. Den vänstra handen och en del av underarmenvar borta, så att den tomma ärmen slängde på ett mycket bedrövligt sätt. Den andra handen stödde sig på en käpp, vilket var nödvändigt, eftersom benet icke ville återtaga sin elastisitet.

Men Chichi var nöjd. Hon betraktade sin soldat med större förtjusning än någonsin; han var litet vanställd, men han var mycket intressant. Tillsammans med sin mor följde hon den sårade under promenaderna genom parken. Hennes ögon kastade blixtar, om vid överskridandet av gatan chaufförerna och kuskarna icke saktade farten för att låta invaliden komma över. "Skamlösa skolkare!" sade Chichi, och hon kände samma vrede, som kvinnorna av folket tidigare känt och sårat den lycklige René. Hon darrade av stolthet och tillfredsställelse, när hon besvarade sina väninnors hälsning. Hennes ögon sade: "Javisst, det är min fästman! Han är en hjälte!" Hon sörjde för, att krigskorset satt riktigt. Hennes händer vakade över, att det skulle synas så mycket som möjligt. Hon sysselsatte sig med att renovera hans uniform; han skulle alltid bära samma, den gamla, som han hade burit i det ögonblick, då han blev sårad. En ny uniform skulle komma honom att se ut som en officer i någon av krigsdepartemtenten, som en, som hade kvarstannat i Paris. Förgäves försökte den för varje dag tillfrisknande René att undandraga sig hennes härsklystna omsorger. Förgäves bemödade han sig om att gå fort och obesvärat.

"Stöd dig på mig!"

Och han måste taga sin fästmös arm. Alla hennes planer för framtiden vilade på föreställningen om dentapperhet, med vilken hon skulle beskydda sin man och den omsorg, som hon skulle ägna åt hans hjälplöshet.

"Min stackars lille invalid", mumlade hon smeksamt. "Så ful och obrukbar de rackarna hava överlämnat honom till mig; men till all lycka har han mig, och jag tillber honom. Det gör ingenting, att du förlorat den ena handen; jag skall vårda dig; du skall bli min lilla son. Då vi bli gifta, skall du få se, hur behagligt du skall komma att leva, hur elegant jag skall styra ut dig, och hur jag skall leda dig. Men var försiktig med de andra; vid första försök, min lilla invalid, överlämnar jag dig åt din hjälplöshet."

Även Desnoyers och senatorn sysselsatte sig med deras framtid, men på ett något bestämdare sätt. Så snart som möjligt skulle man fira bröllop. Vad hade man att vänta på? Kriget betydde intet hinder. I all stillhet i den intimaste kretsen ingicks nu flera giftermål än någonsin tillförne, då ju tiderna heller icke voro lämpliga för större festligheter.

Och René Lacour stannade efter bröllopshögtidligheterna, i vilka ett dussin personer deltagit, för alltid i huset vid Avenue Victor Hugo.

Marcel hade drömt om andra möjligheter för sin dotter. En i långa spalter i tidningarna skildrad bröllopsfest, en svärson med glänsande framtid -- men ack, -- kriget! Nu sågo alla en del av sina illusioner tillintetgjorda.

Han tröstade sig, då han tog det allmänna tillståndet i betraktande. Vad fattades honom? Chichi var lycklig och uppfylld av en egoistisk, larmande glädje, som kom henne att glömma allt, som icke hade något medhennes kärlek att skaffa. Hans egna affärer kunde icke gå bättre. Efter de första dagarnas kris kivades de olika krigsförande om hans farms produkter. Aldrig någonsin hade han uppnått så höga köttpriser. Pengarna strömmade till honom rikligare än någonsin, och hans egna levnadsomkostnader hade minskats. Julius befann sig i livsfara, men han var ju övertygad om, att ingenting ont kunde hända honom. Han bemödade sig endast om att iförbli lugn och att undvika häftiga sinnesrörelser. Det lugnade honom något, att i Paris dödsfallen bland de mera bekanta personligheterna blevo allt flera och flera. Varje dag dogo män med kända namn, politiker, konstnärer och författare. Kriget rasade icke bara vid fronten. Som en pil darrade dess verkningar genom städerna och kastade de brutna och svaga till marken, vilka under normala tider säkerligen beskärts ett mycket längre liv.

"Passa på, Marcel", sade han i egoistisk glädje. "Lugn bara! Man måste gå vännen Tschernoffs fyra ryttare ur vägen."

Han tillbringade några eftermiddagar i ateljén och underhöll sig med Tschernoff och Argensola om de i tidningarna utkomna nyheterna. I Champagne pågick en fransk offensiv, man trängde fram väldeliga och tog inånga fångar. Desnoyers tänkte på de förluster, med vilka detta företag måste köpas. Men Julius öde oroade honom icke. Hans son var vid en annan del av fronten. Senast föregående dag hade han haft brev från honom med föregående veckas datum; alla ankommo med samma försening. Underlöjtnant Desnoyers var modig och glad. Vilken dag som helst kunde han väntasig att bliva befordrad. Han hade föreslagits till hederslegionen.

Marcel såg sig redan som blivande fader till en general, som var lika ung som revolutionens generaler. Han betraktade skizzerna, som stodo omkring honom, och förundrade sig över, hur märkvärdigt kriget förändrat hans sons levnadsväg.

På hemvägen mötte han Margaret Laurier i sorgdräkt. För några dagar sedan hade senatorn omtalat för honom, att hennes broder, artilleristen nyligen stupat vid Verdun.

"Så många, som falla", sade Marcel för sig själv. "Hur står det månne till med den stackars modern."

Strax därefter log han, då han tänkte på, hur många som åter föddes. Aldrig någonsin hade folk sörjt för nativiteten som nu. Till och med fru Laurier bar med stolthet sin nästan till målet komna moderskapsfyllighet. Hennes ögon smekte det levande innehåll, som avtecknade sig under hennes sorgkläder. Återigen tänkte Marcel utan att taga hänsyn till tiden på Julius. Han kände sig sympatiskt dragen till den blivande lilla varelsen, som om han stode i någon sorts släktskapsförhållande till densamma. Han föresatte sig att ädelmodigt stå vid fru Lauriers sons sida, om han någonsin skulle möta honom i livet.

Då han inträdde i sitt hem, kom fru Luise emot honom och meddelade honom, att Lacour väntade honom.

"Min släkting? Jag får väl se vad han har att berätta", sade Marcel förnöjt.

Den goda damen var orolig. Hon hade, utan att veta varför, med den kvinnliga instinkt, som genomkorsar männens försiktighetsåtgärder, och gissar vadde vilja dölja, blivit upprörd över senatorns högtidliga utseende. Dessutom hade hon sett, att René och hans far hade talat med varandra tyst och med återhållen rörelse.

Hon gick igjenom de angränsande rummen med en nyfikenhet, som hon icke kunde dölja. Hon väntade att få höra någonting. Hon behövde icke vänta länge.

Plötsligt hördes ett skrik. En stämma, som endast en varelse, vars krafter äro slut, kan besitta, uppgav ett jämmerrop.

Och fru Luise trädde in i rummet precis i rätt tid för att uppfånga sin vacklande make.

Senatorn ursäktade sig förvirrad, vändande sig emot möblerna och väggarna och med ryggen åt den nedslagne René, vilken var den ende, som kunde höra honom:

"Han lät mig icke komma till slutet -- han gissade det redan vid första ordet."

Ditlockad av jämmerropen inträdde Chichi och såg sin fader glida undan sin moders armar och falla ned på soffan och därifrån rulla vidare ned på golvet, med glasartade, stela ögon, som tycktes vilja tränga ur sina hålor, och med sammanpressade, fradgande läppar.

Jämmer och veklagan utbredde sig i de praktfulla rummen. Och samma klagan trängde genom rummen ut till den övergivna, majestätiska trappan.

"Oh, Julius! O, min son!" 15. LIKFÄLT.

Automobilen for långsamt framåt under vintermorgonens bleka himmel.

I fjärran darrade över marken det lätta fladdrandet från vita föremål, liknande vingslagen från en rad fjärilar, som vila ut i dikena. På en del fält satt svärmen tätare; på andra bildade den små grupper.

Då vagnen kom närmare urskilde man nya färger; en vinge var blå, en annan var röd. Det var små fanor, hundratals, tusentals, vilka dag och natt darrade i den varma av solen uppvärmda luften, under de bleka morgnarnas fuktiga dimmdagg, och i de ändlösa nätternas bitande kyla. Åter och åter hade regnet tvättat och urblekt deras färger. Fuktigheten hade bildat fransar i tyget vid sömmarna; på andra ställen hade solen förbränt dem lik insekter, som nyss hade berörts av en eldslåga.

Under fladdrandet hit och dit kunde man bakom fanorna se svarta träkors. På dessa hängde mörka keppis, röda mössor och hjälmar, vilka tillsammans med tagelplymerna i spetsen långsamt bortruttnade.

"Ack så många döda," suckade Marcels stämma i automobilen.

Och René, som satt mitt emot honom, nickade sorgset.

Fru Luise blickade över dödsfälten, under det att hennes läppar rörde sig i ändlösa böner. Chichi vände sina av förvåning vitt uppspärrade ögon från den ena sidan till den andra. Hon såg större och korpulentare ut, ehuru en grönaktig blekhet vanställde hennes ansikte.Båda damerna buro sorg och hade långa slöjor. Även fadern, som sorgsen satt med benen omsorgsfullt insvepta i en skinnfodrad fäll var sorgklädd. René bar under sin korta vattentäta automobilrock sin uniform. Trots sina svåra sår hade han icke velat draga sig tillbaka från hären. Tills krigets slut hade han anställts vid en militärisk byrå.

Familjen Desnoyers ville se sin önskan uppfylld.

Då fadern efter att hava mottagit den olycksaliga underrättelsen återhämtat sig, hade han koncentrerat hela sin vilja på en enda önskan:

"Jag måste se honom. Oh, min son! Min son!"

Förgäves försökte senatorn för honom påvisa omöjligheten av denna resa. I den trakt, där Julius hade fallit, kämpade man fortfarande. Kanske skulle ett besök där senare bliva möjligt. Men "Jag vill se honom", vidblev den gamle. Han ville se sin sons läger, innan han själv dog. Och Lacour måste anstränga sig under fyra månader, insända böneskrifter och övervinna motstånd, för att uppnå, att Marcel skulle kunna företaga denna resa.

Till slut upptog en morgon en militärautomobil hela familjen Desnoyers. Senatorn kunde icke följa med. Rykten om en förestående ministerväxling voro i omlopp, oph han måste visa sig i kamrarna, i den händelse republiken skulle behöva hans något underskattade tjänster.

Natten tillbragte de i en provinsstad, i vilken kommendanturen för en armékår befann sig. René inhämtade upplysningar hos de officerare, som hade deltagit i det stora slaget. Med kartan framför sig följde handeras förklaringar, till dess han hade funnit det avsnitt, i vilket Julius regemente hade utfört sina operationer.

Följande morgon fortsatte de resan. En soldat, som själv hade deltagit i slaget, hade sänts med dem som förare och satt nu på framsätet bredvid chauffören. René studerade då och då kartan och riktade frågor till soldaten. Hans regemente hade kämpat bredvid Renés; men han kunde icke mera så noga erinra sig de platser, vilka han för flera månader sedan hade besökt. Fälten hade förändrat sig. De sågo nu helt annorlunda ut, än då han under stridens fram- och tillbakagång hade sett dem betäckta med människor. Ödsligheten förvirrade honom. Och långsamt for automo-bilen vidare. Den hade ingen annan vägvisare än grupper av gravar, den följde de släta, vita huvudvägarna och avtagsvägarna; över gravar, fulla av lidanden, hålor av djupa vagnshjul, som tvingade den att taga stora språng, så att fjädrarna gnisslade. Ibland for den tvärs över fälten från den ena gruppen av kors till den andra och tryckte därvid med sina gummihjul ned djupa spår i åkrarna.

Gravar, överallt gravar. Dödens vita gräshoppor betäckte hela landskapet. Icke en vinkel hade här blivit skonad från krigets härjningar och dödens vingslag. Den för kort tid sedan av plogen uppbrutna, gråa jorden, de gulaktiga vägarna, de mörka alléerna, alla kände hur hjärtats outtröttliga slag klappade. Marken tycktes ropa; de oroliga fanornas darrande var dess språk. Och de tusende skriken sjöngo i oupphörligt åter påbörjad melodi både dag och natt om den fruktansvärdasammanstötning, som detta stycke jord hade varit vittne till, och varav det ännu ryste av skräck.

"Döda, döda", mumlade Chichi, vilkens blickar följde de vid sidan av automobilen åter och åter uppdykande raderna av kors.

"Herre, för dem, för deras mödrar," viskade fru Luise, som åter hade börjat sin bön.

Här hade kampens förskräckligaste akt utspelats; striden efter gammalt mönster, sammanstötningen kropp mot kropp, utanför skyttegravarna med bajonetten, med kolvarna, med knytnävarna, med tänderna.

Föraren, som så småningom åter fann sig tillrätta, visade på några olika punkter vid den övergivna horisonten.

Där hade de afrikanska skyttarna stått, något närmare jägarna. De stora massorna av gravar här härrörde från linjesoldaterna, vilka med utgång från vägens sidor, hade utfört bajonettanfallet.

Automobilen stannade. René steg ur efter soldaten för att bese inskrifterna på några av korsen. Kanske hörde de döda här till det regemente, som de sökte. Även Chichi steg helt mekaniskt ut, driven av en oemotståndlig önskan att beskydda sin make.

Och varje grav dolde flera döda. Deras antal kunde man se av antalet keppis eller hjälmar, upphängda på korsets armar, där de ruttnade eller rostade. Myror kröpo på dessa av förruttnelsen genomborrade utrustningsföremål, på vilka man ännu kunde se regementenas nummer. De kransar, varmed patriotisk pietet hade smyckat dessa gravar, hade blivit svarta och förlorat sina blad. På några av korsen kunde man ännu tydligt urskilja de stupades namn; på andra började de redanbliva otydliga; inom kort skulle de vara alldeles osynliga.

"Hjältedöden! Äran!" tänkte Chichi sorgset.

På de flesta av dem skulle icke ens namnen på dessa övervägande kraftfulla män fortleva. Endast deras minne skulle förbliva, endast någon gång då och då skulle en bondhustru, som på någon av Frankrikes vägar vallade sin ko suckande mumla: "Min lille son, var kan månne min gosse vara begravd?" Endast hos kvinnorna av folket skulle de fortleva, vilka i sina sorgkläder icke visste, hur de skulle kunna lösa tillvarons problem. Endast barnen, som i svarta blusar gingo till skolan skulle vilt och beslutsamma utropa: "När jag blir stor, skall jag draga ut för att döda bocherna och hämnas min far."

Och fru Luise, som orörligt från sin plats i bilen med blickarna följde Chichis sökande bland gravarna, började åter sina böner: "Herre, för mödrarna utan söner, för de små utan fäder, för att Din vrede åter skall vända sig från oss och Ditt leende åter skall bestråla oss."

Även den på sin plats sammans j unkne mannen såg ut över likfälten. Men hans blickar vilade med ett vilt uttryck på några gravar utan kransar och fanor, på enkla kors med ett brädstycke och en kort inskription. Det var tyskarnas gravar, för vilka ett särskilt blad tycktes hava blivit lagt i dödens bok. På andra sidan stodo på oräkneliga franska gravar inskrifter med några få siffror: 1, 2, 3 döda; och på andra sidan kunde man på de kringströdda, osmyckade gravarna läsa stora tal med förfärande korthet.

Galler av smala käppar begränsade dessa köttfylldahål. Jorden tycktes vara vit, som om den innehölle snö eller salpeter; det var den med jordklumparna uppblandade kalken. På en liten tavla sågs på ett kors uppgiften, att denna grav innehöll tyskar; sedan stod ett tal: tvåhundra -- trehundra -- fyrahundra....

Dessa siffror nödgade Desnoyers till en tankeansträngning. De voro fort uttalade, men det var icke så lätt att föreställa sig trehundra döda, trehundra höljen blekt, blodigt kött med söndertrasade läderutrustningar, tillbucklade hjälmar, med lerklumpar som stövlar och lukt av fuktigt tyg, i vilket förruttnelsen begynt, med glasartade, stirrande ögon, trehundra lik lagda bredvid varandra i travar som om de voro tegelstenar på botten av en grav, som för alltid slutit sig. -- Och detta uppradande av döda upprepade sig sträckvis på hela den oändliga ytan.

Marcel kände en vild glädje. Faderns smärta kände hämndens flyktiga tröst. Julius hade fallit, och även han skulle dö, då han icke kunde överleva sin olycka; men huru många fiender skulle icke förintas på denna förruttnelsens ort och i världen kvarlämna kära väsen, som tänkte på dem, liksom han tänkte på sin son.

Han föreställde sig, hur de sett ut ett ögonblick före dödsögonblicket, så som han hade sett dem, då invasionen förstörde hans slott.

Några av dem, de mest bildade, de, som voro mest att frukta, hade i sina ansikten de teatraliska ärren från sina studentdueller. Det var de soldater, som buro böcker i sina ränslar och efter exekutionen av några lantbor eller efter plundrandet av en by sysselsatte sig med att i skenet från eldsvådorna läsa poesi och filosofi.Uppblåsta av vetenskap som paddor, och stolta över sin pedantiska och otillgängliga intelligens hade de ärvt de gamla teologernas marterande, tungrodda talförhet. Knipslughetens söner och lögnens sonsöner, ansågo de sig i stånd

till att med förståndets krumsprång, vid vilken akrobatik deras tankeförmåga hade vant sig bevisa de största osmakligheter. Som bevis på, att Tyskland måste bliva världens herre, använde de thesis, antithesis och synthesis metoder; Belgien var därigenom att det hade försvarat sig själv skuld till sin ruin; att lycksaligheten bestod däri, att alla mänskliga väsen regerades efter preussiskt mönster och ingen kraft ginge förlorad; att det högsta livsidealet bestod i rena stall och fulla krubbor; att frihet och rättvisa endast var den franska revolutionsromantikens illusioner; att varje faktum hade heligt berättigande, så snart det fulländats genom segern, och att rätten endast och allenast härstammade från makten. Dessa förståndsmänniskor med geväret i hand ansågo sig vara ett civiliserat korstågs pal-ladiner; de ville, att den blonda människan slutgiltigt skulle triumfera över de mörkare; de ville göra söderns föraktade människor till slavar och därmed uppnå, att världen regerades av germanerna, som voro "jordens salt" och "mänsklighetens aristokrati". Allt av betydelse i historien var tyskt; de gamla grekerna hade varit av germanskt ursprung, och den italienska renässansens konstnärer hade varit tyskar. Människorna omkring Medelhavet hade med den dålighet, som var förklarlig genom deras härstamning, förfalskat historien.

Men mitt i dessa, de skönaste och äregirigaste drömmar, emottogo Pangermanismens korsfarare en kula frånde föraktade "latinarna" och foro med all sin stolthet ned i graven.

"Du har det bra, där du är krigiske pedant", tänkte Desnoyers, som erinrade sig samtalen med sin vän ryssen.

Skada bara, att icke också alla de där herrar professorer, som kvarstannat vid de tyska universiteten lågo där; vilka till största delen voro lärda med obestridbar skicklighet i att förfalska förståndets resultat genom att omkasta terminologien. Dessa långskäggiga män med förgyllda glasögon -- laboratoriet och katederns fredliga kaniner -- hade förberett detta krig med sina sofismer och sin stolthet. Deras skuld var större än herr löjtnantens med snörd midja och glänsande monokel, han som, då han längtade efter striden och stridigheterna, endast följer böjelsen för sitt yrke.

Under det att den tyska soldaten av låg rang stal vad han kunde komma över, och i onykterhet nedskjöt allt, som kom i hans väg, läste den studerade krigaren i sin bivack Hegel och Nietsche. Han var för bildad för att låta sin egen hand utföra denna akt av "historisk rättvisa"; men han och hans professorer hade uppväckt den germanska bestens dåliga instinkter och iklätt den, den vetenskapliga mantelns berättigande.

"Stanna i din grav, du farliga snillemänniska," fortfor Desnoyers att spinna på sin tankegång.

De vilda marockanerna, de barnsligt tänkande negrerna, de mörka indierna syntes honom mera aktningsvärda än alla hermelintogor, som stolta och krigiska sutto i de tyska universitetens senat. Hur lugnad skulle icke världen bliva, om dess bärare skulle försvinna.Han föredrog vildarnas barnsliga barbari framför de förfinade, kalla, grymma, äregiriga lärdas: det störde honom mindre och var mindre skenheligt.

Därför voro de enstaka fiender, de underordnade soldaterna, som lågo där borta och ruttnade i gravarna med de korta uppgifterna på korsen de, som ingåvo honom medlidande. De hade varit bönder, fabriksarbetare, butiksbiträden, tyska storätare med bottenlös mage, som i kriget sågo ett tillfälle att stilla sin aptit, att få befalla och att slå någon, sedan de i sitt eget land hade tillbragt sitt liv under slavisk lydnad och under mottagande av sparkar.

Deras fäderneslands historia var ingenting annat än en rad av strövtåg till södern, liknande indianernas "krigsstigar"; de hade velat bemäktiga sig människornas egendom, deras egendom, som voro bosatta vid Medelhavets milda kuster. Herrar professorer hade bevisat, att dessa plundringståg överensstämde med civilisationens arbete. Och tysken gick till verket med en god familjefaders hänförelse, som offrar sig för att åt de sina erövra levebrödet.

Hundratals brev, som med darrande händer skrivits i familjekretsen, följde germanhordernas frammarsch genom de överfallna länderna. Några av dem hade Desnoyers lärt känna den där eftermiddagen, då hans slott blev förstört. Man hade funnit dessa brev i de dödas och i fångarnas fickor. "Hys intet medlidande med rödbyxorna! Döda dem alla!" Vi tacka för skorna, men tösen kan icke taga dem på sig. Dessa fransyskor hava löjligt små

fötter." "Vår granne, kaptenen, harskickat sin fru några fina saker, men du skickade ingenting av värde."

Den germanske virtuosen marscherade hjältemodigt vidare med den dubbla önskan att förstora sitt fädernesland och att kunna skicka sina barn dyrbara gåvor. "Deutschland über alles in der Welt!" -- men mitt i dessa hans skönaste illusioner hamnade han i graven tillsammans med kamraterna, som spunnit liknande drömmar.

Desnoyers föreställde sig de älskande kvinnornas otålighet, som väntade och väntade på andra sidan Rhen. Kanske hade förlustlistorna icke sagt någonting om de frånvarande. Och dessa brev fortforo att gå vidare till de tyska linjerna; brev, som aldrig nådde mottagarna: "Svara! Om du icke svarar, beror det kanske på, att du förbereder någon trevlig överraskning åt oss."

Det enkla korset stod orörligt på den vita kalkhaltiga jorden. Tätt därintill fladdrade fanorna. De rörde sig från den ena sidan till den andra, likt ett huvud, som ler protesterande. Nej, nej!

Automobilen for vidare. Föraren visade på några avlägset liggande grupper av gravar. Därborta hade utan tvivel regementet kämpat. Och vagnen lämnade vägen, grävde ned sina hjul i den lösa jorden och måste göra stora omvägar för att skona gravkullarna, som lågo kringströdda här och där, alltefter stridens tillfälligheter.

Nästan alla fält voro plöjda. Människan fortsatte sitt arbete från kulle till kulle. Man kunde se det, sedan morgonen hade fördrivit dimmolnen.

Under vintersolens sista strålar började naturen attle, blind, döv och okänslig, som en, som icke vet något om vårt liv, och som visar samma likgiltighet för ett litet människokryp som för miljoner lik.

Än buro källorna sina istäcken; jorden knakade under fotstegen som glas; polarna lågo i stela veck; de svarta, sömniga träden bibehöllo ännu på sina stammar vinterns metalliskt gröna överdrag; det inre andades ännu en härsklysten stränghet, liknande slocknande planeters kyla. Men redan hade våren, tropikernas palats, anlagt sin blomsterskrud och bestigit sin gröna häst, som otåligt skrapade med hovarna; snart skulle han springa över fälten och framför sig under sin galopp i oordnad flykt driva vinterns svarta rå, under det att bakom honom det upplösta, gyllene håret vajade. Örterna vid vägen betäckta med små kroppar, förkunnade hans ankomst. Fåglarna fingo mod att lämna sina tillflyktsorter och att fladdra mellan korparna, som ilsket kraxade vid de slutna gravarna. Landskapet antog under solens strålar ett falskt leende och minen hos ett barn, som trohjärtat ser ut i världen, men som har fyllt fickorna med tjuvgods.

Bonden hade skött trädgårdssängen och fyllt fårorna med korn. Om också människorna skulle fortsätta att döda varandra; så hade jorden intet med deras hat att göra, och levnadsloppet skulle för den skull icke avbrytas. Plogen hade, som under alla år, dragit sina oföränderligt jämna fåror och bortsopat människornas och djurens spår och kanonernas maskineri. Ingenting var i stånd att förvirra dess hårdnackade arbetsamhet. De genom skotten uppståndna trattarna hade den fyllt.

Ibland stötte ståltrekanten på underjordiska hinder.Där låg en obekant död utan grav. Plogen gick okänslig vidare mot det osynliga. Här och där stannade den för mindre mjuka hinder. Det var granater, som utan att explodera hade inträngt i jorden. Bonden grävde ut dödsinstrumentet, vilket ibland exploderade under hans händer. Men lantbrukaren känner ingen fruktan, när han söker sitt underhåll. Han fortsätter sin marsch och avbryter den endast, när han kommer till en gravhög. Dessa små jordhögar, som voro prydda med kors och fanor, undveko fårorna barmhärtigt och omgåvo dem, som om de voro små öar. Jorden, som täckte allt detta, förbereddes för att emottaga frön till framtidens bröd. Skottet utbredde sig över jorden, varest ynglingar och män lågo, som för endast några få månader sedan hade hyst förhoppningar och äregirighet. Livet var ännu en gång i begrepp att förnya sig.

Bilen stannade. Chauffören gick in mellan korsen och böjde sig ned för att kunna läsa inskriptionerna.

"Här är det."

Han hade på en grav funnit regementets nummer.

Chichi och hennes make lämnade hastigt vagnen. Sedan steg fru Luise av med sorglig stelhet, sammanpressade läppar och knappt dolda tårar. De tre hjälpte fadern, som hade tagit av sin päls. Stackars herr Desnoyers. Darrande berörde hans fötter marken, mödosamt trädde han fram, tungt satte han det ena benet framför det andra och stödde sig på sin käpp.

"Luta dig mot mig", sade hans maka och bjöd honom armen.

Han, som förr hade varit familjens överhuvud, kunde nu icke släpa sig fram utan hjälp.Långsamt började den pinsamma marschen mellan gravarna.

Anföraren genomsökte en skog av kors. Han försökte urskilja namnen och stannade här och där framför tavlor med otydlig skrift. René ägnade sig åt samma arbete på andra sidan. Chichi gick ensam från grav till grav. Hennes svarta slöja fladdrade för vinden; varje gång hon böjde sig ned, för att bättre kunna läsa, stucko de små lockarna fram under sorghatten. Hon drog åt sig kjolarna, för att kunna gå lättare, och visade ett stycke av sina tillbedjansvärda vådor. En vällustig atmosfär, full av sjudande livskraft, dold skönhet och kärlek ledsagade hennes steg på denna mark av död och förruttnelse.

Från fjärran hörde hon sin faders röst.

"Ännu icke?"

De båda gamla blevo otåliga och ville så snart som möjligt finna sin sons grav.

En halvtimma förgick, utan att de påträffade densamma. Hela tiden endast obekanta namn, inskriptioner, som visade, att de döda härrörde från andra regementen, eller kors utan namn. Marcel kunde icke mera hålla sig upprätt. Marschen genom fårorna och den mjuka jorden var en pina för honom. Han började förtvivla. Ack! Aldrig skulle de finna Julius grav! De gamla böjde sina smärtande huvuden över alla kors, de knäböjde ofta vid de långa, smala kullarna, vilka tycktes innehålla lik. De läste namnen; men icke heller här vilade han: och de gingo vidare på de svikna förhoppningarnas ojämna, skrovliga väg.

Slutligen förkunnade emellertid Chichi: "Här! Här!"De gamla skyndade till och utsatte sig därigenom för risken att falla vid varje steg. Hela familjen församlades omkring en gravkulle, som hade någon likhet med en likkista, och hade börjat att översållas med växter. Vid ena ändan stod på ett kors med djupa inristade bokstäver: "Desnoyers", -- ett kär leks verk av hans kamrater. -- Sedan följde med militäriska förkortningar uppgift om hans grad i tjänsten, regementet och kompaniet.

Tystnaden varade länge. Fru Luise hade ögonblickligen knäböjt och riktade sina ögon stadigt på korset; ett par stora ögon med röda ögonlock, som icke kunde gråta mera. Hittills hade tårarna räckt, nu voro hennes ögon torra, som om smärtan var för omåttlig, så att det var omöjligt att visa det vanliga tecknet på smärta.

Fadern betraktade häpen gravens enkla form. Här vilade sonen alltså, för alltid här. Och han skulle aldrig få återse honom. Han föreställde sig hur han låg därnere, utan varje skyddande hölje, i direkt beröring med den kalla jorden, så som döden hade överraskat honom i den eländiga hjälteuniformen. Tanken på, att kanske rötter kunde draga över det ansikte, som han smeksamt hade kysst, eller att det fuktiga regnet kunde beröra Julius kropp, upprörde honom, som om vore det en smädelse. Han tänkte på den utomordentliga hänsyn, med vilka den döde alltid blivit behandlad: det varma badet, massagen, sporten, den iskalla duschen, de eleganta diskreta parfymerna, -- och allt detta hade icke mera någon betydelse, ty den, som använt allt det, upplöstes här i ett kornfält, som ettarbetsdjur, vilket blir hetsat till döds och sedan bliver nedgrävt på samma ställe, det stupat.

Han ville genast taga med sin son och var alldeles förtvivlad över att han icke fick göra det. Han skulle överflytta hans lik, så snart det blev tillåtet och sedan skulle han bygga ett mausoleum, som kunde anstå en kung. Men vad skulle det tjäna till? Några ben skulle endast växla plats. Men just det, som vid Julius person hade tjusat människorna skulle stanna kvar här. Sonen till den rike Desnoyers hade för alltid förenats med en eländig åker i Champagne. Åh, vilket öde! Och härför hade han alltså arbetat så mycket och samlat miljoner?

Han hade icke en gång fått veta, hur Julius hade dött. Ingen kunde upprepa hans sista ord. Han visste icke, om

döden snabbt mejat honom, om han med ett omedvetet leende gått ur livet, eller om han tillbragt långa, pinsamma stunder, kanske vridit sig i helvetessmärtor, innan han upplöstes i intet. Lika litet visste han, vad den här graven dolde. En hel kropp, vilken döden hade berört med hemlighetsfull hand eller en blandning av oformliga rester. Och han skulle aldrig få återse honom. Den Julius, som nu uppfyllde alla hans tankar, skulle icke vara någonting annat än ett minne -- ett namn, som endast skulle leva så länge hans föräldrar levde, och som fort skulle glömmas, när de försvunnit.

Han vaknade ur sina drömmar, då han hörde en klagande suck. Först nu märkte han, att han själv hade snyftat.

Hans maka låg på knä vid hans fötter. Hon bad med torra ögon, bad i övergiven förtvivlan, och hennesblickar voro hypnotiskt fästa på korset. Där vilade hennes son, utsträckt tätt bredvid hennes knän, liksom han hade vilat i vaggan, när hon vakade över hans sömn. Faderns utrop trängde även in i hennes tankar, men hon kunde icke uppbringa någon vrede, modfälld och sorgsen, som hon nu var. Aldrig skulle hon få återse honom. Var detta verkligen möjligt?

Chichi avbröt de bådas sorgsna betraktelser. Hon hade sprungit tillbaka till bilen och återvände nu med hela famnen full med blommor. Hon hängde en krans över korset och lade en stor kvist på graven. Sedan strödde hon ett regn av knoppar över hela graven; därvid blickade hon allvarligt och dystert på korset, som om hon förrättat en religiös ceremoni. Med blommorna sände hon sin broder en sista hälsning: "Till dig, vilken har älskat livet för dess skönhets skull. Till dig, som så bra har förstått att låta sig älskas av kvinnorna." I hennes sorg och minnen av brodern var lika mycket beundran som smärta. Om hon icke hade varit hans syster, så skulle hon önskat vara hans älskarinna.

Då blomregnet upphört, gick hon åt sidan för att icke störa föräldrarnas djupa smärta.

Då Marcel insåg, att hans klagan var gagnlös, överföll honom åter hans karaktärs gamla vrede, och han rasade mot ödet.

Han blickade upp till horisonten, i den riktning han trodde, att fienderna befunno sig och knöt nävarna av vrede. Han trodde sig se odjuret, människornas eviga mara. Denna förbannelse skulle, som så många gånger förut, förbliva ostraffad?

Det fanns ingen rättvisa i världen. Världen vartillfälligheternas verk, allt som lärdes var ett lögnaktigt försök till tröst för att människan skulle kunna uthärda livet utan skräck och förtvivlan.

Det tycktes honom, som om de fyra apokalyptiska ryttarnas galopp genljöd, och tillintetgjorde mänskligheten. Han såg den brutala, grova figuren med krigssvärdet, den avskyvärda, leende bågskytten med pestpilen, den flintskallige girigbuken med hungerns vågskål och det galopperande benranglet med sin lie. Han igenkände i dem de enda förtrogna och grymma gudomar, som låta människorna känna sin närvaro. Allting annat var en dröm. Dessa fyra ryttare var det enda verkliga.

Plötsligt trodde han sig till följd av en hemlighetsfull själslig överföring kunna gissa, vad det klagande huvudet därnere vid hans fötter tänkte.

Genom den egna olyckan kunde modern föreställa sig de andras olyckor. Även hon såg mot horisonten. Hon föreställde sig bakom den fientliga linjen ett sorgetåg likt hennes egen familjs. Hon såg Elena med sina döttrar vandra mellan gravarna sökande en älskad man och knäböjande framför ett kors. Ack! Denna smärtsamma, upprättelse kunde denna icke helt och hållit erfara. För henne på andra sidan var det icke möjligt att uppsöka den andres grav. Och om hon också en gång skulle komma över, skulle hon icke finna den. Den älskade kroppen var för alltid försvunnen bland de namnlösa, vilkas gravar kort förut hade erinrat henne om kusin Otto.

"Herre, varför hava vi kommit till detta land? Varför stannade vi icke därborta, där vi äro födda?"

Då Desnoyers gissade hennes tankar, såg han för sigfarmens kolossala slättland, varest han lärt känna sin hustru. Han tyckte sig höra boskapsherdarnas tramp. Han såg centauren Madariaga, då han under stilla kvällar under de gnistrande stjärnorna utmålade för sig fredens välsignelse, det heliga broderskapet av de genom arbetet förenade

människorna av olika nationalitet, överflödet på jordiska ägodelar och bristen på politisk äregirighet.

Även han klagade, i likhet med hustrun, då han tänkte på sin son; "Varför hava vi kommit hit?" Även han kände smärtans solidaritet och beklagade dem på andra sidan. De ledo liksom Desnoyers här; även de hade förlorat sina söner. Människornas lidande voro sig lika överallt.

Men dock protesterade han mot detta medlidande. Karl var en krigets anhängare. Han tillhörde dem, som ansågo det för människornas naturliga tillstånd, och han hade med sina utmaningar bidragit till dess förberedande. Det var bra, att kriget hade berövat honom hans söner; han fick icke begråta dem. Men själv hade han alltid älskat freden. Han hade endast haft en enda son, och denne måste han för alltid förlora.

Han skulle dö; han var övertygad om, att han skulle dö. Endast några få månader hade han kvar att leva. Även hans stackars ledsagarinna, som bad vid hans fötter, skulle snart gå hädan. Ett slag, sådant som det, som just nu hade drabbat dem, överlever man icke. De hade ingenting mera att skaffa i världen.

Deras dotter tänkte endast på sig själv och på att grunda eget hem; henne drev oberoendets oböjligainstinkt, som skiljer barnen från föräldrarna för att de skola fortplanta sig vidare.

Julius ensam hade kunnat föra familjen vidare, då hans avkomma skulle hava burit deras namn. Familjen Desnoyers var utdöd, dotterns barn skulle heta Lacour. Allt var slut.

Marcel kände en slags gottgörelse vid tanken på sin död. Han önskade att så snart som möjligt få lämna världen. Krigets utgång, över vilken han hade tänkt så mycket, uppväckte icke mera någon nyfikenhet hos honom. Slutet kunde bliva hur det ville, illa skulle det alltid bliva. Även om besten blev stympad, skulle den efter några år, som mänsklighetens eviga ledsagare åter vakna upp. Det enda av vikt för honom var, att kriget hade berövat honom hans son. Allting var dystert, allting var svart. Världen skulle gå under. Han skulle vila ut.

Chichi hade bestigit en kulle, som antagligen dolde döda. Med rynkade ögonbryn såg hon ut över slätten. Gravar, överallt gravar. Julius minne hade i hennes tankar intagit andra rummet. Hon kunde icke återuppväcka honom, även om hon grät aldrig så mycket.

Anblicken av fältet med de många tusen gravarna förde endast hennes tankar till de levande. Hon vände blicken från den ena sidan till den andra, under det hon med båda händerna fasthöll sina, för vinden fladdrande kjolar.

René stod vid kullens fot. Flera gånger såg hon på honom, sedan hon hade betraktat gravarna, som om hon ville fastställa en förbindelse mellan sin man ochden döde. Även han hade i liknande strider satt sitt liv på spel.

"Även du, min stackars man," fortsatte hon högt sin tankegång, "kunde nu som så många andra vila under en gravkulle med ett träkors."

Underlöjtnanten log melankoliskt. Så var det.

"Kom hit upp," sade Chichi befallande, "jag vill säga dig något."

Då hon hade honom hos sig, kastade hon sina armar om hans hals och tryckte honom intill de vid hennes bröst dolda magnoliurnknopparna, ur vilka utströmmade en doft av liv och kärlek, kysste honom häftigt på munnen och bet honom utan att längre tänka på sin broder och utan att tänka på de båda gamla, som gräto därnere och önskade dö. Och hennes fritt för vinden fladdrande kjolar avtecknade liksom en amforas ädla kurvor hennes kropps härliga linjer.

SLUT.